TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŽELEZAR

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo de[laufkVKID, je kot p red hodnik ŽELEZAR JA začel izhajati 25. iaM&ai937. ŽELEZAR izhaja od 1. deceiribra 1951 kot lestmtamja od 15. aprila 1959 kot štirinajst; dnevnik in od 1. jaiuarj^K>2Jpt tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Titori>3likovS^edorn zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odglvorni urednik Lilijana Kos, tehnični urednik Dare Bradaskia in Sekretar uredništva Oinka Trako. Našiov: Uredništvo Železarja, *PS* Slovenske železarne — Železarna Jesenice. lArnih telefonov: glavni in odgovorni urednik 26-18, tehnični urednik 26-19 jn sekretar uredništva 26-21. Stavek in tehnično o»likovanje Gorenjski tisk Kranj, Tisk ZP LjudSca pravica Ljubljaina. šE!

Jesenice, 20. decembra 1990 — Številka 37 • XXXIX

Za nami bo leto velikih preizkušenj, pred nami pa nujne spremembe Železarne Jesenice

Poslovno leto 1990 lahko ocenimo kot izjemno težko. Prav gotovo eno najbolj kritičnih v naši več kot 120-letni zgodovina.

Pri vsem tem je bil pričetek navidezno obetaven. Obseg proizvodnje je bil prve tri mesece nadpovprečen in tudi vrednost prodanega blaga je zagotavljala možnost nakupa surovin, energije, polizdelkov ter drugih potrebščin za normalno poslovanje. Redno smo zagotavljali tudi izplačilo osebnih dohodkov, čeprav le-ti niso bili na zadostni višini.

Da je ta rezultat le navidezen, nam pokaže analiza likvidnosti. Že ob samem začetku leta so se pokazale razpoke slovenskega in jugoslovanskega trga. Bili smo žrtev plačilne nesposobnosti velikega dela gospodarstva. Svoje blago smo dajali pogodbenim partnerjem, ki so vse težje in vedno bolj neredno poravnavali obveznosti, predvsem v obliki gotovinskega plačevanja. Rešitev smo iskali v povečevanju izvoza, saj so nam tuji partnerji bistveno solidneje plačevali prevzeto blago. Taka rešitev je kratkoročno dobro uspevala, v sebi pa je ves čas nosila pretnjo velikih ekonomskih problemov.

Nespremenjena vrednost nemške marke in stalno padanje dolarja je zmanjševala realno *vrednost* prodanih proizvodov. Ker se cene naših izdelkov oblikujejo po vrednosti dinarja v primerjavi s konvertibilnimi valutami in ustreznim nivojem svetovnih cen, je bil vse večji tudi zaostanek Zj^realno^^ednostjo^^ **čem trz^ču. In da bi potrdili jweg©?r vor, da nesreča nikoli ne pride sama, je sistem porabnikom jekla z enostavnimi potezami omogočil in še vedno omogoča uvoz končnih izdelkov praktično brez uvoznih dajatev.**

Pri vsem tem pa se je na svetovnem trgu pojavljalo vse več izdelkov po dumpinško nizkih cenah. Običajno so te proizvode plasirali proizvajalci vzhodnoevropskih držav in tudi jugoslovanske železarne, ki so biLi pripravljeni ali prisiljeni plačati visok davek za pridobitev deviznih in likvidnih sredstev. To je povzročilo tudi pritisk na naše izvozne pogoje, s čemer se je krog proizvodnih in tržnih možnosti naglo zapiral. V podobni situaaciji so se znašli tudi predelovalci, ki so zmanjševali porabo zaradi interesantnega uvoza, pa tudi zaradi splošnega padca povpraševanja in s tem proizvodnje.

V prvih mesecih leta smo v Jugoslaviji prikazovali naglo zaustavljanje inflacije in celo deflacijo v posameznih mesecih. Cene izdelkov surovin in energije res niso rasle tako, kot v prejšnjih dveh letih, vendar v seštevku in trendih vendarle hitreje, kot uradna inflacija, saj kaže, da nam je ostalo v krvi anticipirano upoštevanje bodoče inflacije. Razlika med stroški vložka in vrednostjo naših izdelkov je bila tako vse manjša in manjša in v juliju že beležimo večje stroške vložka od vrednosti prodaje.

Najhujše odstopanje je bilo in je še vedno v stroških kapitala, saj obrestne mere niti slučajno (vsaj ne v Sloveniji) niso odraz gibanja vrednosti dinarja napram tujim valutam ozi- Torha inflačije

Ker nam kupci vse leto neredno poravnavajo svoje obveznosti, smo se bili prisiljeni dodatno zadolževati na svoje stroške, namesto da bi zmanjševali saldo dolgov.

Vse to je ob koncu prvega kvartala že privedlo do 60 dnevne blokade žiro računa in nujnosti deblokade, Če smo želeli preprečiti stečajno proceduro. Uspeli smo rešiti neposredno nevarnost tako, da smo začasno odložili nekatere obveznosti, druge pa poravnali na račun bodočih prilivov.Tekoče poslovanje in gotovinska izplačila smo še naprej financirali predvsem na račun povečevanega izvoza.

Ker se razmere doma niso popravljale, temveč zaostrovale, smo namesto rešitve zahajali v vse večje težave. Stopnjevana kriza je privedla do občutnega padca povpraševanja oziroma možnosti plačevanja naših izdelkov tako, da niti prepozno odobrene spremembe cen nismo uspeli uveljaviti več kot v skromnem četrtinskem obsegu.

Banke so nam praktično ustavile novo kreditiranje in zahtevale vselej sprotno zagotavljanje plačilnih intrumentov (menice in akceptni nalogi) na bodoče prilive.

Gotovinska plačila kupcev so se ustavila. Poslovanje praktično teče le še v okviru kompenzacij in poravnavanja v vse širših krogih. Pri tem se vse pogosteje dogaja, da dokument za zavarovanje plačila zaradi stečaja ali blokade izdajatelja ni več ali pa je skrajno težko vnovčljiv.

Znašli smo se pred dilemo, ali ustaviti dobave neplačnikom ali delati na zalogo oziroma ustavljati proizvodnjo. Odločali smo se od primera do primera. Kadar ni bilo realne možnosti poravnave dolgov, smo odpovedali dobave, vse bolj in bolj pa se uveljavlja oblika odloženega plačila v obliki konsignacijske prodaje.

Ta način se je pričel pri dodajnih matenaliiiv icjar je ro norrrfairifci lii se razširil tudi na tiste proizvode in tržišče, kjer v normalnih pogojih tak način ni v navadi.

Posledica vsega tega je bila permanentna blokada žiro računa, ki smo ga praktično umetno deblokirali le ob kritičnih dnevih ob koncu zakonsko določenega 60-dnevnega obdobja. Vsaka deblokada je težja, zahtevnejša in predvsem dražja za železarno.

Vtakih pogojih smo pripravili sanacijski program za železarno in celoten sistem slovenske črne metalurgije- • VVV

Ponovno seje izkazalo in potrdilo z obsežnimi analizami, da so nujni hitri posegi predvsem v smeri likvidnostne in kapitalske sanacije.

Ugotavljamo, da smo takšni, kot smo, preokorni in neustrezno organizirani, da bi se lahko učinkovito zoperstavili vsem zunanjim vplivom. Vzrok je tako na naši strani, kjer smo bili še do nedavnega prepričani, da smo dovolj močni in prilagodljivi, da lahko pravočasno ustrezno reagiramo, kakor tudi v dejstvu, da je bilo poslabšanje pogojev poslovanja tako naglo, stalno in obsežno, da bi jih brez občutnih posledic ne prenesel še tako močan in prilagodljiv sistem. Trdim, in lahko dokažem, da bi v naših pogojih gospodarjenja propadla vsaka železarna, ki sicer dela z dobičkom.

Odločno smo se zagrizli v stroške proizvodnje, pa so le-ti od maja do septembra rasli bistveno hitreje od pričakovanj in višje od opravičljivega nivoja. • Ko nam je šlo najhuje, smo dopustili nekatere večje tehnološke motnje v jeklarnah in vročih valjarnah. Šele umirjene in podrobne analize bodo pokazale vse vzroke. Ta analiza ne bo ublažila rezultata, bo pa pokazala, kako stvari ne smemo početi. Vse, kar vemo doslej, je, da bi se z večjim prizadevanjem in spoznanjem, da voz že naglo drsi po bregu navzdol, dalo izogibati Čerem in kotanjam dosti uspešneje, če že nismo mogli v celoti ustaviti naglega drsenja. Skoraj vsak mesec se je negativni rezultat povečal za okroglih 100 milijonov dinarjev. Menim, da samo spoznanje, da po starem ne gre več, lahko vodi v pravo smer reševanja in sanacije. To pa je možnost obvladovanja celotnega procesa od nabave surovin do plačila prodanih izdelkov na nivoju, kjer stroški in vrednosti izdelka nastajajo. Opravičene so kritike, da probleme rešujemo predaleč od njihovega nastanka. Zato odločno korakamo po poti večje trezne in ekonomske samostojnosti posameznih enot, ki naj bi v končni fazi postala samostojna podjetja, ki bodo obvladovala tržno, ekonomsko in kadrovsko področje. Bistveno bomo morali povečati produktivnost predvsem v vzporednih dejavnostih in službah z upoštevanjem nekaterih ne ^UJ|10_i)Qttebiiih ..^J^v^j^ti^Cpred- **všenrSsiSgin podvojenega dela) "ter • tudi z boljšo usposobljenostjo za delo, kar velja za vse in vsakogar v železarni.**

Nujna posledica bo zmanjševanje števila delavcev osnovne in vzporedne dejavnosti. Nekateri v Evropi in svetu so to že storili. Na razpolago so imeli več časa in sredstev. Zato je bila naloga zanje manjša in manj boleča, kot bo v našem primeru.

Nesporno je dejstvo, da sami celotne naloge ne bomo sposobni .rešiti, saj tudi krivda za sedanje stanje ni samo na naši strani. Nujna bo podpora države predvsem na socialnem področju in na iskanju ter zagotavljanju razvojnih možnosti. Prav tako bo tudi sodelovanje bank in poslovnih partnerjev.

Pripravljeni so osnutki ustreznih dokumentov in že sprejeti tudi nekateri nujno potrebni zakoni.

Tudi mi smo se že odločili za korenite spremembe v upravljanju in vodenju železarne ter za njeno vključevanje v višje poslovne oblike.

Predvsem pa je nujno zagotoviti minimalne pogoje za normalno pozitivno poslovanje v primeru, da realiziramo vse naloge, ki jih lahko opravimo znotraj podjetja. V neprestani borbi bomo vedno morali vleči prvo potezo v upanju, da bodo tudi drugi realizirali svoj del obvez. Trenutna situacija železarn v Sloveniji je takšna, da nihče več ne more prevzemati novih rizikov in nam zato kar po vrsti postavljajo nemogoče pogoje po takojšnji poravnavi obveznosti ali pa pretijo s prekinitvijo dobav osnovnih surovin in energetskih medijev. Skoraj ne najdemo sogovornikov, ko gre za najbolj občutljiv del, to je zagotavljanje sredstev za izplačilo osebnih dohodkov.

Prenizka rast plač in realno velik padec življenjskega standarda ob zamikanju izplačilnega dne povzroča ob vse obsežnejšem in daljšem čakanju na delo, vse večjo vznemirjenost in nejevoljo v kolektivu. Navadno se to održa v odločnih zahtevah po spremembah v vodstvu in organiziranosti podjetja. Pogosto je strah pred jutrišnjim dnem tisti, ki vpliva na naše vedenje in odločanje.

V cikličnih in že kar zakonitih dvigih in padcih kaže, da se približujemo najnižji točki. To je hudo,.saj je na dnu kotarjr **gosto blato, ki ga je treba** prebrodit. **To blato nam bo jemalo moč *m* voljo za napredovanje. Nujno bomo morali odlagati bremena, ki jih nosimo s seboj iz navade, ali pa zato, ker se jih doslej enostavno še nismo znebili. Kdor se ne bo uspel pravočasno izvleči, bo* obtičal in drugi ne bodo imeli moči, da bi ga podpirali, še posebej ne, Če bo želel vleči vso navlako s seboj. V najtežjih trenutkih bo redka roka ponujala pomoč, saj je že in bo še bolj prisoten velik strah, da tistega, ki jo bo ponudil, potegnemo za seboj na dno. Iskati bomo morali manj nevarne prehode, ki jih bomo pogosto našli Šele tako, da bomo videli, kje je potonil tisti, ki je preveč samozavestno zabredel v neznano.**

In kaj naj nas torej žene naprej? To je predvsem potreba bo obstoju in želja, da se izvlečemo iz sedanje situacije ter se ponovno pričnemo vzpenjati proti enemu izmed naslednjih vrhov. Tega v letu, ki je pred nami, Še ne bomo dosegli. Obstajajo pa realne možnosti, da ob tolikokrat obljubljenem sodelovanju republike in poslovnih partnerjev ter z lastno sposobnostjo in vnemo že v prvi polovici leta 1991 zagotovimo kolikor toliko normalne pogoje poslovanja vsaj za pretežni zdravi del železarne.

V letu, ki se izteka, smo priča velikih družbenih sprememb. Postali smo demokratična družba, *u* kateri naj bi bile poravnane vse sedanje in pretekle krivice in nepravilnosti. Na veliko ustanavljamo nova podjetja in smo vsakodnevno priča padanju starih stebrov gospodarstva. Miličniki so policisti, državaljani pa dame in gospodje. Zavzemamo se za napredek in neodvisno ter samostojno Slovenijo.

Vse to ni zadostna osnova za obstoj daje nam le nove možnosti razvoja in istočasno odvzema vsakršno upanje delovanja po starem. Na nas je, ali bomo uspeli izkoristiti situacijo, kakršna je in se predvideva za bodoče. H

Vsem članom kolektiva se ob tej priliki zahvaljujem za vložene napore v letu, ki se izteka, in želim izpolnitev vseh naših želja v novem letu 1991.

PREDSEDNIK POSLOVODNEGA ODBORA: Boris Bregant, dipl.ing.

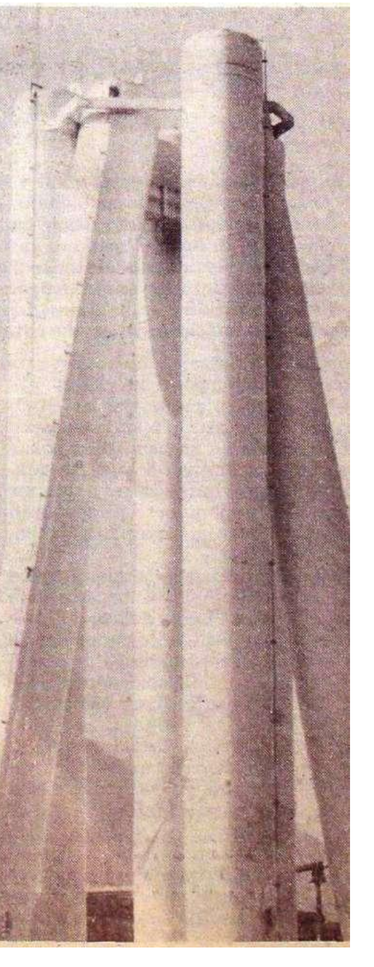

Delavcem Železarne ter bralcem in dopisnikom Zelezarja želimo lepe praznike, zdravo, zadovoljno in mivko leto 199L

Uredništvo Zelezarja

Proizvodnja in prodaja v številkah

OBRATI	SKUP. PROIZ. količ. mes.	SKUP. PROIZ. ind. mes.	ODPREMA LASTNE PROIZV. količ. mes.	ODPREMA LASTNE PROIZV. ind. mes.	ODPREMA LASTNE PROIZV. količ. kum.	ODPREMA LASTNE PROIZV. ind. kum.
Jeklarna 1	0,0	0,0				
Jeklarna 2	7.477,0	77,8				
Livarna		0,0	0,0	0,0	223,6	90
VBŠ	7.635,6	110,9	1.126,5	66,5	42.387,6	88
	5.023,2	93,5	3,837,6	723	94.098,5	
frVJ	681,2	127,8	696,0	130,5	14.106,4	95
PVT	785,4	74,5	978,9	92,9	23.705,0	102
VDP	2.220,7	83,3	1.452,4	56,0	47.130,1	77
Žicama	1.824,3	91,9	1.465,2	106,9	25.238,8	106
Jeklovlek	876,9	95,7	802,6	87,6	16.236,2	104
Elektrode	770,1	i 105,2	389,4	593	- 12.431,2	
Žebljarna		93,8	263,5	66,7	7.075,3	98
Žič. valj.	1.396,4	28,4	333,6	133	14.940,6	89
ŽELEZARNA	29.061,4	82,9	11.345,7	66,7	297.573,3	93

Mesec november je potekal v znamenju težav, ki so bile prisotne že praktično celotno drugo polletje. Zmanjševanje obsega proizvodnje zaradi finančnih težav železarne (te so v veliki meri posledica slabšanja likvidnosti naših kupcev) nas je tudi ob siceršnjem znižanju povpraševanja vodilo k ostrejšim ukrepom pri sprejemanju naročil.

Tako smo bili za posamezne asortimente prisiljeni ustavljati pošiljanje blaga za že specificirane dobave, kar se kaže v ustavljanju proizvodnega procesa z vsemi posledicami, ki jih tak način obratovanja povzroča; V novembru so zmanjšanje obsega proizvodnje' v večjem obsegu občutili predvsem obrati Valjarna debele pločevine, Valjarna žice in profilov, Valjarna bluming stekel in v elektrodnem obratu.

Nekoliko večje povpraševanje po naših izdelkih v mesecu decembru ne izboljšuje stanja. Povečano povpraševanje se namreč kaže pri vseh kupcih, vendar glede na neporavnane zapadle obveznosti ne moremo sprejemati dodatnih naročil. V decembru smo tako ustavili proizvodnjo za en teden v praktično celotni železarni. Dodatno smo prisiljeni zmanjšati obseg obratovanja tudi koncem tega meseca.

Doseženi rezultati so izredno slabi. Do 17.12. smo izpolnili 29.000 ton skupne proizvodnje (82,9 %) in 11.345 ton odpreme (66,7 %).

Podpredsednik PO za proces:
Božidar Bartelj, dipl. ing.

Ekonomska in finančna situacija Železarne Jesenice ob koncu leta 1990

Nerealizirane aktivnosti iz sanacijskega programa so Železarno Jesenice pripeljale na skrajni rob možnosti obratovanja. Pogoji poslovanja se ne izboljšujejo, temveč nasprotno - prihaja do vse večjih odstopanj in povečanja stroškov proizvodnje ob tem, ko se povečujejo pritiski na zmanjševanje že tako prenizkih cen naših izdelkov.

Ugodni pogoji uvoza izdelkov črne metalurgije, ki bi bili v marsikateri državi obravnavani v antidumpinških postopkih, so pomagali zapiranju že tako zmanjšanega domačega trga tako, da ob upadanju prodaje rastejo tudi fiksni stroški na enoto proizvoda.

Finančna situacija je poznana. Najmanj eno leto smo uspeli zagotavljati reprodukcijo; ker smo vsi pričakovali realizacijo sanacijskih programov, smo nekako preživeli, sicer na račun dodatnega povečevanja negativnega poslovanja, kar pa ocenjujem v trenutni situaciji kot manj pomemben dejavnik.

Sedanja situacija je sledeča: blokirani smo za 79 mio din, blokada v 2. vrstnem redu je 30 mio din - to pomeni, da ne moremo izplačati OD za november pred poravnavo tega zneska. Dodatno sta vloženi dve tožbi: EGS za preko 20 mio din, formalni ugovor ne more rešiti izvršbe za dalj časa. Za izplačilo OD tokrat ni nobenih možnosti, če nam zunanja institucija (SDK, vlada) ne omogoči umik blokade pred datumom izplačila OD. V sedanjih razmerah po normalni poti (brez resnega pritiska delavcev) mislim, da ne bo mogočeANa pomoč bank brez velikih koncesij ne moremo računati.

Uvoz je blokiran, ne moremo poravnavati najnujnejših nakazil, carin; vse kooperacije so v minusu. Dobavitelji surovin zahtevajo gotovino, kljub temu, da večjih zapadlih obveznosti do dobaviteljev nimamo. Izjeme so EGS (120 mio, ŽG 18 mio, špediterji 5 mio, Vatrostalna 4 mio din). Do bančnega sistema imamo neporavnanih (nekritih) 8 mio din iz naslova obresti, do Zavarovalne skupnosti Triglav 50 mio din neporavnanih zavarovalnih premij.

Vse kvalitetne terjatve smo odstopili s cesijami bankam, vendar niso vnovčene. Dodatno so nevnovčene eskontirane menice do sedaj solidnih poslovnih partnerjev, kar onemogoča normalne pogovore z bankami. Le-te zahtevajo vračilo kreditov, ne odobravajo garancij, ker se nahajamo na »črni Usti«. Prilivov praktično ni več, niti instrumentov zavarovanja plačila. 95 % domačih plačil je v obliki kompenzacij, kar pomeni, da s plačili zapiramo samo nakupe in nam ne ostane nič.

Jugoslovanski trg se je sesul, doba**vljamo praktično' vsem kupcem na** odprto^popolnoma negotovimi plačili. Kakršnokoli zaostrovanje plačilnih pogojev je spričo situacije nerealno, zlasti ker se srečujemo s stolnimi zahtevamipo zniževanju cen naših izdelkov (ne več za boljše plačilne pogoje). Nenormalno visoke pogodbeno dogovorjene obrestne mere (trenutno 49 **%)** povzročajo samo posmeh naših kupcev, ki poslujejo pod bistveno drugačnimi pogoji. Izterjava ne daje nobenih uspehov, enkrat zaradi splošne situacije, drugič zaradi reševanja tekočih problemov/^saj praktično ni Časa za delo na terenu. Posredovanje druge garniture ne, daje sploh nobenih rezultatov, ker s&*sVari ustavijo pri direktorjih.

V taki situaciji so nujni nagli ukrepi tako v železarni kot tudi na nivoju državne (republiške) politike do črne metalurgije.

Sanacijski program smo že v poletnih mesecih predstavili organom in službam Izvršnega sveta Republike Slovenije. Pri tem ne pričakujemo le dotoka svežega kapitala, ki ga nujno potrebujemo za sanacijo tekoče likvidnosti, temveč predvsem vzpostavitev ustreznih pogojev gospodarjenja, ki bi ob ukrepih v železarni omogočali dolgoročno pozitivno poslovanje ter nujne kapitalske injekcije za ustrezen razvoj.

Odločili smo se, da pospešimo notranjo preobrazbo in ločevanje metalurgije od ostalih dejavnosti v poslovnem sistemu Železarne Jesenice. Ob tem smo pripravljeni na odločno povečanje produktivnosti z organizacijskimi posegi in povečevanje donosnosti z večjo tržno samostojnostjo posameznih enot. Našli smo ustrezne rešitve za ekonomsko neprimerne dele proizvodnje. Izpeljava tega programa bo zahtevala nekaj mesecev do enega leta. Eden od nujnih spremljevalcev tega dogajanja bo veliko število začasno nezaposlenih delavcev, kot tudi preko 1500 presežnih delavcev. Za rešitev tako nastalega socialnega problema bo nujno oblikovati in dati na razpolago programe in sredstva za realizacijo tako imenovanega socialnega programa.

Neoskrbljenost s surovinami in polproizvodi ter nesposobnost oblikovati obratna sredstva nas silita, da delamo z minimalnimi zalogami. Posledica je načrtovana ustavitev proizvodnje od 24. decembra do 7. januarja 1991. V tem času bodo obratovali le posamezni deli proizvodnje in nujne servisne dejavnosti. Na prisilnih dopustih bo v tem času več tisoč delavcev Železarne, kar bo še poslabšalo standard delavcev železarne in posledično tudi mesta Jesenice.

Delno rešitev nastale situacije pričakujemo od Zakona o intervencijah v gospodarstvu, ki ga je že • sprejela Skupščina Republike Slovenije. Naš sanacijski program naj bi bil zadostna osnova za intervencije Izvršnega sveta Republike Slovenije. Ocenjujemo, da ta zakon lahko omogoča blažitev nastale situacije in omogoči nadaljnje poslovanje ter prepreči formalne vzroke za pričetek stečajnega postopka. Ne omogoča pa globalnega izhoda iz krize, saj ne omogoča realizacije osnovne formule, ki so jo v primeru črne metalurgije v kriznem obdobje uporabile razvite države, to je:

- podržavljanje črne metalurgije
- sanacija in ozdravitev
- reprivatizacija.

Ker takšna pot do nadaljnjega ni možna, moramo računati z velikimi ovirami v tekočem poslovanju tudi ob pričakovani veliki pripravljenosti republiških organov za sodelovanje.

Obstaja alternativna možnost obratovanja z veliko tekoče izgubo, ki naj bi jo pokrivali izven železarne v daljšem obdobju. Taka rešitev sicer začasno ublaži tudi socialne probleme, nujno pa povzroči zlom sistema v kratkem času z nejasnim izhodom v stečajnem postopku.

V železarni se zato odločamo za poslovanje tako, da bo probleme, ki so vzrok težavam v metalurgiji, prenašala predvsem ta dejavnost in zanjo pričakujemo tudi ustrezne rešitve, medtem ko bi drugi deli železarne skušali v veliki tržni samostojnosti izkoristiti vse možnosti za pozitivno poslovanje.

Za realizacijo tega načrta si moramo zagotoviti najnujnejša sredstva za nabavo surovin in polproizvodov (približno 200 mio din), odložitev obveznosti odplačevanja kreditov in obresti ter omogočanje izplačevanja osebnih dohodkov z odložitvijo plačila prioritetno zapadlih obveznosti.

Vsi deli železarne ne bodo preživeli takega pristopa, kljub eventuelno realiziranim omenjenim pogojem. Zato bo prihajalo do delnih stečajev, predvsem pa bo nujno takojšnje ugotavljanje presežkov deavcev in za le-te zagotoviti ustrezen socialni program, ki bo moral biti v celoti finansiran izven železarne.

Zaradi nujnosti izvoza in plačilne nediscipline, ki je ne bomo uspeli izboljšati v naslednjih mesecih, bo - če ne želimo skoraj v celoti ustaviti proizvodnje - tudi v prvih mesecih leta 1991 rezultat železarne kot celote še vedno negativen.

Za doseganje tekočega pozitivnega poslovanja in s tem tudi realne možnosti dotoka zunanjega kapitala je nujno:

- .doseči ustrezno zaščito pri prodaji izdelkov črne metalurgije
- doseči svetovni nivo cen nabavljenih surovin, energije in polproizvodov
- zagotoviti kredite po pogojih, ki veljajo v zahodni Evropi
- doseči produktivnost in kvaliteto, primerno za prodajo na evropskem trgu
- z ustreznim socialnim programom preprečiti neobvladljive socialne nemire.

Železarna Jesenice in sistem Slovenskih železarn brez ustreznih odločitev v državi teh pogojev ne more zagotoviti.

Predsednik poslovodnega odbora.
Boris Bregant

Podelili Pantzovo nagrado in priznanje Novator leta

Na slavnostni seji Delavskega sveta so v četrtek, **20.** decembra, podelili tudi novatorska priznanja za letošnje leto.

Pantzovo nagrado je prejel Janko Perne, priznanje Novator leta pa Filip Marinšek.

Podelili so tudi zlate, srebrne in bronaste plakete, ki so jih preje-j H: zlate plakete: Ivo Cundrič, Franc Novak in Franc Papler;

srebrne plakete: Jože Arh, Zdravko Jamar, Ivan Mežik, Ibrahim Tubič in Bogdan Stocca; -"

bronaste plakete: Jože Bernik, Miran Bricelj, Miha Hladnik, Emil Jakelj, Branko Juch, Leon Mesaric, Stanko Sedlar, Ivan Urana, Stane škabar.

Skupna izjava Svobodnih sindikatov slovenskih železarn Jesenice, Štore in Ravne

Svobodni sindikati železarn Jesenice, Štore in Ravne smo zaskrbljeni in ogorčeni zaradi nenehnega slabšanja socialnega in materialnega položaja naših 14.000 delavcev. Kljub načelnim zagotovilom, da Slovenija črno metalurgijo potrebuje in da jo namerava ohraniti, konkretne pomoči ni.

Sprejeli smo ugotovitve in predloge o prestrukturiranju slovenskega železarstva po študijah McKinsev in British Steel, vendar se restriktivno in drastično izvaja samo zmanjševanje števila zaposlenih, nič pa ni storjenega na drugih področjih^lLso po obeh **.£iji&$g)$k.** pogoj za tehnološko inJgTJg žno prestrukturiranje železarstva.

Očitno je, da se problem prestrukturiranja slovenskega^gle^a^s^f^ lo~i mi predvsem na hrbtih delavcev,^ v strahu, da se bo vse skupaj sesulo, bijemo plat zvona in zahtevamo:

1. Da se metalurgiji s **1.** januarjem **1991** zagotovijo pogoji za normalno poslovanje, kot jih ima naša konkurenca v Evropi.

2. Da se ukrepi analiz McKinsev in British Steel izvajajo v celoti in ne zgolj z odpuščanjem delavcev.

3. Da se prestrukturiranje nase panoge izpelje v razumljivo postavljenem roku, eno ali dve leti tako, da se bodo v tem času ustvarila potrebna sredstva in možnosti za odpiranje novih delovnih mest in kritje potreb socialnega programa.

Do sedaj smo delavci železarn z veliko mero strpnosti in zaupanja V slovensko vlado pričakovali, da bodo končno tudi naši panogi zagotovljeni pogoji, kot jih pozna naša konkurenca. Vendar zaman. Položaj naših železarn je še naprej zaskrbljujoč, socialni položaj in perspektiva delavcev pa sta katastrofalna.

Tako ne gre več naprej!

Potrebna je odločitev slovenskega parlamenta, ki lahko in po nefšem mnenju tudi mora odgovoriti na vprašanje SLOVENSKO ŽELEZARSTVO DA ALI NE!

Ali so pričakovanja 14.000 slovenskih-železarjev upravičena? Smo v Svobodnih sindikatih ravnali narobe, ko smo nase probleme predstavljali po mirni in legalni poti najvišjim organom in najodgovornejšim predstavnikom slovenske vlade?

Bi morali ravnati drugače!?

Na osnovi **12.** člena Poslovnika o delu organov samoupravljanja in. drugih organov

sklicujem

11. sejo Delavskega sveta Železarne Jesenice, ki bo v

četrtek, **20.** decembra **1990,** ob 7. uri

v dvorani Centra za samoupravljanje in informiranje.

Predlog dnevnega reda:

1. Pregled izvajanja sklepov
- Poročilo o pogajanjih o kolektivni pogodbi na ravni podjetja in predlog pogodbe

2. Poročilo predsednika Poslovodnega odbora o ekonomskem položaju Železarne

3. Statutarni sklep o spremembi Statuta Železarne Jesenice

4. imenovanje vršilca dolžnosti glavnega direktorja

5. Pooblastilo glavnemu direktorju za prodajo osnovnih sredstev in poročilo o dosedanji prodaji na podlagi sklepov iz sanacijskega programa

6. Imenovanje inventurnih komisij

7. Razno
- izločitev osnovnih sredstev v obratu Transport - ETE TD

8. Delegatska vprašanja in pobude

9. Podelitev priznan] Železarne Jesenice za leto **1990**

Predsednik delavskega sveta
Janez Kunstelj.l.r.

Zbrani spiski osnovnih sredstev

Po organizacijskem predpisu za poslovanje z osnovnimi sredstvi (IS 000098)

objavljamo,

da osnovno sredstvo osebni avto Mercedes Benz 280 S hi več v rabi in je na" razpolago ostalim enotam v Železarni Jesenice.

Prenos v drugo enoto je možno izvršiti do 11.januarja 1991. Po tem roku bo objavljena licitacija.

Tehnični podatki vozila:

naziv: osebni avto Mercedes Benz 280 S
prostornina: 2.746 cern
moč motorja: 118 kW
leto izdelave: 1976

Vozilo je neregistrirano.

Za informacije in možnost ogledu se javite Janezu Otrinu (tel. 27-65).

Centralna komisija
za izločitev osnovnih sredstev

Osnovni seminar za poslovodne kadre v Slovenskih železarnah

21. in **22.** novembra je potekal v okviru Slovenskih železarn v Ljubljani že tretji Osnovni seminar za poslovodne kadre.

Seminar pripravljamo za tiste kadre, ki v podjetju že zasedajo vodilna delovna mesta, ali jih bodo v kratkem zasedli. Program celotnega seminarja je oblikovan; tako, da seznanja udeležence z osnovnimi znanji s področja poslovodenja. Predavanja so tako v prvem in drugem delu seminarja zaradi tega nekoliko bolj teoretično naravnana, saj je njihov namen seznaniti slušatelje s temeljnimi znanji s področja načrtovanja, organiziranja, vodenia in kontrole.

V prvi del seminarja smo kot prvo te mo uvrstili temo s področja poslovanje podjetja, ki jo je predstavil dr. Rud Rozman. V predavanju je dal poudarel pomenu odločanja za uspešnost pošlo vanja podjetja. Podana je bila opredeli tev funkcij upravljanja in ravnanja tei podrobna razčlenitev poslovodnih funkcij načrtovanja, organiziranja, vo denja in kontrole.

Prvemu predavanju je sledil oglec filma, ki je obravnaval organizacije lastnega dela vodilnega delavca. V pro gram smo ga uvrstili kot primer nazor nega prikaza neracionalnega organu! ranja lastnega dela poslovodnega de lavca. V naših podjetjih se vodilni po slovodni kader še vedno v prevelik: meri ukvarja z deli in nalogami, k: ustrezajo delavcem na nižjih nivojit 'odenja - gledano s strani hierarhije -'ietja. Prav zaradi teh del, ki so ne krat operativne naraYe*/jirr. kuje časa za dejavnost, ki jo zah slovodni nivo dela. Film na zelc £ način obravnava ravno tp poj ^ganiziranje samega sebe, to rej lastnega dela. S tem, ko smo sposobni organizirati lastno delo, se lahko šele uspešno lotimo delegiranja nalog podrejenim in tudi vzpostavimo učinkovit sistem infonhiranja.

Temo o marketingu je predstavil mag. Peter Tomšič, strokovnjak s področja trženja. Poudarek je bil na opredelitvi funkcije trženja in njenega pomena za uspešno poslovanje poa^em? Trg kot prodajno mesto proizvoda je bil obdelan z vidika velikosti, rasti, strukture ter tržnega deleža, ki ga pokriva posamezni prodajni artikel.

Tudi toaleti smo v prvi del seminarja uvrstili temo s področja financ. Predavatelj je bil priznani strokovnjak s tega področja, mag. Andrej Cetinski. Osnovna tema predavanja je bila namenjena likvidnosti podjetja kot njegovemu temeljnemu finančnemu cilju. Predstavljeni so bili dejavniki likvid_npsjti_ppdjetja: kratkoročna sredstva kot dejavnik likvidnosti, struktura kratkoročnih terjatev in obveznosti. S .pomočjo praktičnega primera, so bile obdelane zbirne bilance: bilanca uspeha, bilanca tokov sredstev in bilanca stanja sredstev in medsebojno prepletanje bilanc.

Zadnja tema seminarja je bila namenjena kulturi poslovanja. Predstavil jo je dr. Edvard Konrad, redni profesor na Oddelku za psihologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Predstavil je pomembnost poznavanja kulture določenega naroda pri izgradnji sistema temeljnih vrednot podjetja in vpliva, ki ga ima kultura na uspeh sprejemanja in vraščarija novih delovnih metod v določeno delovno okolje.

Vsebino programa in izvedbo seminarja so udeleženci ocenili kot uspešno, na naslednjih seminarjih pa bi želeli več diskusije v zvezi s predavano tematiko na seminarju, pridobljena znanja pa bi želeli utrditi skozi študije posameznih konkretnih primerov iz prakse. Večina slušateljev je .Izrazila željo, da bi v naslednje seminarje uvrstili čimbolj aktualne teme s področja gospodarstva.

Seminarja se je udeležilo 18 slušateljev, od tega jih je bilo 7 iz Železarne Jesenice, 7 iz Železarne Štore, 2 iz Verige in 2 slušatelja iz Plamena. Izvedbo drugega- dela osnovnega seminarja predvidevamo v mesecu januarju 1991.

Mirjam Semolič Sore, dipl. and. psih.

Po organizacijskem predpisu za poslovanje z osnovnimi sredstvi (IS **000098)**

objavljamo,

da so v Sektorju inženiring zbrani spiski osnovnih sredstev, ki so jih naredili v enotah Železarne Jesenice. Spiske osnovnih sredstev si lahko odgovorne osebe (gospodarji) ogledajo in uporabna osnovna sredstva prenesejo na svoje stroškovno mesto do **31.** decembra **1990.** Po tem datumu bo Inženiring osnovna sredstva skladno z navodili prodal.

Za vse informacije o osnovnih sredstvih in o možnosti ogleda spiskov se javite Viliju Ferku (telefon **2922)** od **6.** do **8.** ure.

Bralci in dopisniki Železarja

Obveščamo vas, da bo zaradi praznikov naslednja številka izšla **10.** januarja **1991.**

Prosimo vas, da gradivo oddate pravočasno. . j j

Uredništvo

Nič več malih uslug

Delavce in upokojence Železarne Jesenice obveščamo, da se s **1.1.1991** ukinjajo male usluge.

' Usluge je možno koristiti po redni poti- v novi industrijski prodajami.

41. posvet o metalurgiji in kovinskih gradivih

Od tretjega do petega oktobra je bil v Portorožu že 41. posvet slovenskih metalurgov z različnih metalurških panog.

Posvet je organiziral Metalurški inštitut iz Ljubljane, na njem pa so naši sodelavci predstavili nove dosežke na raziskovalnem področju. Danes vam predstavljamo:

ing. Avrelij Ravnik

Sežig odpadnih oljnih gošč v Železarni Jesenice

\ Oljne gošče so za Železarno Jesenice ekološki problem. So stranski produkt mazanja - hlajenja pri hladnem valjanju pločevine. Gostejše gošče imenujemo .paste - maščobe, te so odpadek pri mazanju raznih metalurških naprav - pogonov. Vse te odpadne snovi je treba neškodljivo odstraniti - uničili. Pri tem je treba varovati okolje in izbrati najprimernejši čas.

Postopka za odstranitev sta sežig v pečeh in solidifikacija - mešanje z apnom v prahu. Najnovejši pa je postopek pirolize - razplinjanje organskih snovi pri temperaturi **700 - 800** stopinj Celzija brez prisotnosti kisika. Piroliza oljnih gošč bo preiskušena v reaktorski napravi rudnika Mežica.

Letna količina oljnih gošč in past v Železarni je okrog **120** kub. metrov, mesečno **8-10** kub. metrov.

Postopki in kronološki prikaz sežiga gošč

•I. sežig oljnih gošč v SIVI pečeh

V preteklih letih od 1981 do 15.1.1988 so se te sežigale v SM pečeh. Oljna gošča se je v sodovih mešala z žagovino in nato saržirala v SM peč v tehnološki fazi zakladanja.

| 2. Sežig v Rafineriji **Ina Reka -** Urinj

V letu 1087 je Ina Reka reklamirala sežig olj v novi napravi Lurgi kapacitete 50.000 t/leto. Skupno smo proučili možnost sežiga naših gošč. Rezultat - odklonilno stališče Ine. Vzrok: oljne gošče vsebujejo večje količine mehanskih nečistoč in niso primerne za sežig - le v kombinaciji redkejših olj. Vsebnost mehanskih nečistoč je v vzorcih HVB 11,7 gr/1, v vzorcih iz HVJ pa "do 281 gr/1.

Preiskusno količino 7 kub. metrov so nam uničili s postopkom solidifikacijo. To je postopek, pri katerem se v jami saržno meša oljna gošča z apnom v prahu. Produkt tega mešanja je rjav pesek - neaktivni, ki se deponira ali dodaja pri kurjenju premoga v kuriščih. Tehnologijo solidifikacije uvaja firma Hidroinženiring. V svetu so na tržišču že izpopolnjene naprave za solidifikacije Cena sežiga 1 kub. metra oljne gošče s prevozom je bila 263 DEM/kub. meter ali 1.841 din/kub. meter. Cena solidifikacije 1 kub. metra pa 224 DEM ali 1.568 din.

KEMIČNA ANALIZA

		Povpr. vzorec 1	Povpr. vzorec 2
Voda H_2O	%	41,5	69,0
pije — maščoba	%	34,9	26,6
S — žveplo	%	0,26	0,15
Kloridi	%		
Železov pepel	%		
Pepel	%	23,19	4,13
Viskoznost	°E	ni določljiva — delci mašijo odprtino	
Kalorična vrednost	KJ/kg	16750 (4000 kcal/kg) $ ^	

		Povpre. vzorec 3	Povpr. vzorec 4
Voda	%	60,32	44,47
Olje — maščoba	%	35,44	51,24
Pepel	%	4,24	4,29

Meritve emisij pri poiskusnem sežigu:

emisija prahu — koncentracija, izmerjena v mg/m^3—218,448

stopnja onesnaženja pri sežigu SO_2 = 88,30 mg/nm^3

olje =39,20 mg/nm^3

preiskusni sežig je bil v komori s temperaturo 700—800 °C

3. Sežig oljnih gošč v globinskih pečeh Valjarne bluming stekel

Poiskusni sežig oljnih gošč je bil izveden v komori rotacijske peči. Rezultat preiskusa: oljne gošče gorijo le ob prisotnosti plamena - v kurjeni peči. Temperatura peči mora biti minimalno 900 *stopinj* Celzija. Višja je temperatura, intenzivnejše in popolnejše je zgorevanje. Zaradi velike vsebnosti vode (od 41 - 69 %) oljna gošča ni uporabna kot tehnološko gorivo, kljub kalorični vrednosti 16.750 - 18.840 KJ/kg (4.000 - 4.500 kcal/kg). Kuri se lahko le paralelno z drugim gorivom npr. zemeljskim plinom. Ni primerna niti kot dodatek mazutu, ker se ne meša in ostane v eni plasti. To pa povzroči, da gorilnik ugasne, ko pride vanj samo oljna gošča,

i Vse te preiskave so pokazale, da je najprimernejši agregat za sežig komora globinskih peči. Sežig se lahko izvrši pri prazni komori, v praksi pa se izvede pri založeni komori (navadne kvalitete RST do Č 0562). V tem primehi je kurjenje oljne gošče ekonomično, kaj se zmanjša poraba zemeljskega plina.

, Globinska peč

i Oljne gošče se sežgejo v globinslffi^' pečeh, oziroma y eni izmed 9 kopa^r^" Imamo tri globinske peči s tremi komorami.

- Podatki: **p,**

' Globinska peč »Rust furnace CO«.

- dimenzija komore 7.500x2.500x4.100 mm

- temperatura v komori do 1.320 stopinj Celzija

, - količina goriva 1 komora '

0 - 183 kg/h mazut - kurilno olje

,0> 600 iikub.metejczfezemeljski plin

- - količina zgorevnega zraka

0 - 6.000 nkub.meter/h

' -tekoče gorivo se razpršuje s komprimiranim zrakom, lahko tudi s paro.

[Tla^t razpršilnega medija^ge 10 bar.

j - nacavni vlek dimnika j 32 mm v s.

' - višina dimnika H^J45»73 m **i**

- presek dimnika

———-^p—S^So-kvad'? motea-J

En dimnik je za tri komore ali eno globinsko peč.

3.1. Direkten sežig oljnih gošč

Sežig oljnih gošč v globinski peči v pločevinastem sodu 200 litrov napolnjen do 1/3 volumna. Tehnični postopek, je možen (preiskus), vendar zamuden in neracionalen. Velike toplotne izgube - odpiranje pokrova peči. Na ta način sežigamo maščobne paste. V komoro globinske peči se saržirajo v kartonski ali leseni embalaži. Pri zgorevanju je povečana količina zgorevnega zraka in delno odprt dimnik za odvod dimnih plinov.

3.2. Sežig oljnih gošč z injektorskim gorilnikom

Princip sežiga je, da se oljna gošča dozira v peč - komoro pred plinski gorilnik z injektorskim gorilnikom.

Tehnična izvedba:

Kontejner 1.000 litrov je postavljen na podestu poleg peči kota plus 3.500 mm. Na dnu ima izpustni ventil 2». Instalacija dovoda gošče do peči je s fleksibilno cevjo 1». Injektorski gorilnik je ognjeodporna cev s šobo 1». Dožina 3.000 mm na vstopnem delu ima priključen komprimiran zrak 1/2» cev pod kotom 10 stopinj. Tlak zraka je 6 bar. Gorilnik je kombinacija injektorja in razpršilca. Regulacija pretoka je izvedena z ventiloma. Oljna gošča pada gravitacijsko do injektorskega priključka, tam se zmeša s komprimiranim zrakom in se razprši na ustju gorilnika. Tesnenje se uravnava z nasutjem peska in globino cevi v tesnilnem žlebu. Tak način sežiga sedaj začasno uporabljamo v Železarni.

Obratovalni parametri:

Količina zraka 5.100 - 5.400 nkub.m./h

količina zemeljskega plina 120 - 200 nkub.m./h

temperatura 1.060 - 1.100 stopinj Celzija

-Čas kurjenja kontejnerja do 2 uri (pogoj pripravljena oljna gošča brez nečistoč - odpadkov)

- Peč ogreva vložek navadnih kvalitet do Č 0562

Prihranek pri ogrevanju vložka je 25 - 30 % zemeljskega plina, to je 150 - 180 nkub.m./h. Če je bil oljni gošči dodan weit-špirit, je bil dodatek zemeljskega plina samo 60 - 100 nkub.m/h, to je od 10 - 16 %.

3.3. Sežig oljnih gošč - industrijski postopek

Izdelan je projekt sežiga v globinski peči 3, komore št. 9,8,7. Z minimalnimi stroški se lahko instalira tudi priključek na globinsko peč 2 komore št. 6,5,4.

Princip delovanja:

Oljna gošča se skladišči v rezervoarju, ki je inštaliran ob zadnji komori globinske peči 3. Rezervoar se polni s kontejnerjem vsebine 1 kub. meter (prečiščena filtrirana gošča), tako da se odpre pokrov, z žerjavom ali dvigalom se dvigne kontejner in izlije vsebino v rezervoar. Poleg cisterne na podstavku sta inštalirani dve vijačni črpalki za mazut - težka olja. Črpalki tlačita oljno goščo na tlak 10 bar. Cevovod vodimo do globinskih peči 2 in 3 in je priključen na obstoječo mazutno inštalacijo. V dve komori se v sredino plinskega gorilnika vgradi oljni gorilnik Rust premer 8 mm ali novejši rezervi firme Loi ofag.

Vsi elementi so obstoječi, ker je kurilno olje - mazut nadomestno gorivo. Regulacijska nastavitev ročno (senzitrol ventil), upravljanje avtomatsko obstoječe. Razprševanje s komprimiranim zrakom ali paro, prepihovanje s paro. V mazutni dovod bi vgradili ločevalni ventil. V rezervoar za oljno goščo se vgradi parno kačo - cev, da bi bila stalna temperatura 30 do 40 stopinj Celzija. Tekoče gorivo bi gorelo koncentrično v plinskem gorilniku.

Parametri

količina - gorivo - oljna gošča do 400 I/h

razpršilno sredstvo - para 6 bar

zgorevni zrak ventilator American 39.500 nkub.m/h

tlak 140 mm v s.

količina razpršilne pare 128kg/h max.

tlak zgorevnega zraka (komora) 53 - 55 mm v s.

avtomatska regulacija za olje Brown 152 P 13

merjenje pretoka - merilnik Niagara flow

4. Ekonomski izračun

4.1. Sežig oljnih gošč v SM pečeh se je vršil vzporedno z redno proizvodnjo z minimalnimi stroški. Pri sežigu se je sproščala toplotna energija - prihranek na gorivu.

4.2. Sežig v rafineriji Ina Urinj

Sežig zaradi vsebnosti trdnih delcev v oljni gošči ni bil opravljen.

Preiskusno količino 7 kub.m so solidificirali (zmešali z apnom).

Stroški solidifikacije 7 kub.m oljne gošče 224 DEM/kub.m november 1987.

Stroški sežiga 7 kub.m oljne gošče 263 DEM/kub.m

Pri letni količini 120 t je to 31.500 DEM ali 220.500 din.

4.3. Sežig oljnih gošč v globinskih pečeh

ZALOŽENA PEČ - OGREVANJE VLOŽKA

Čas ogrevanja vložka 2—2 1/2 uri	
poraba goriva 40—50 %	280 nmVh ZP
normalna poraba goriva 72—80 %	450 nm^3/h ZP
•razlika	170 nnrVh ZP
"Pri ceni zemelj. plina (januar—maj) 2,060 din/nm^3 je	
prihranek	350 cVm/h
za sežig 1 m^3 prihranimd	700—875 din
letni prihranek 120 m^3 x 800 din =	96000 din

PRAZNA PEČ — SLEPO KURJENJE — SEŽIG

poraba goriva 30—40 %	210 nm^3/h ZP
stroški sežiga	433 din/h
za sežig 1 m^3 ..	900 din ali 128 DEM

REKAPITULACIJA

SEŽIG V INA URINJ	1841 din/m^3 263 DEM
SEŽIG PRAZNA GLOBINSKA PEČ	900 dinfm^{3}128 DEM
RAZLIKA — ceneje	941 din/$m^3$134 DEM
SEŽIG PRI OGREVANJU VLOŽKA — prihranek	800 din/$m^3$114 DEM
SKUPNI PRIHRANEK SEŽIGJNA+	T*
SEŽIG OGREVANJA VLOŽKA- **jj**	;'^^^n/m^377^£M "
INVESTICIJSKI STROŠKfcZA IZVEDBO	

Sežig oSp^E^o^C v globinskih pečeh bi po ekonomski študiji za banko stal 257 200-din.————r~—;—

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

Ime in priimek	Dan dežurstva	Naslov	Telefon
Franc Brelih, Teh. dejavnosti	24.12.1990	Jesenice, Kurirska 3	81-612
Marjan Demšar, Jeklarna 2	25.12.1990	Gozd Martuljek, Gobela 25	–
Miro Eržen, HV Jesenice	26.12.1990	Mojstrana, Cesta v Radovno 4/a	–
Milan Gartner, Livarna	27.12.1990	Nomenj 34	721-043
Jože Ravnik, Stroj, delavnice	28.12.1990	Blej. Dobrava 31/b	83-865
Klemen Hribar, Sek. teh. kontr.	29.12.1990	Jesenice, Udarna 5	83-901 ,
Branko Vrečko, Energetika	30.12.1990	Lesce, Na Vrtači 13	–
Aleš Lagoja, SRR	31.12.1990	Žirovnica, Smokuč 59	801-374
Aleksander Mandeljc, Valj. bi. šfek.	1.1.1991	Jesenice, Tomšičeva 88	82-054
Janez Rozman, Valj. deb. ploč.	2.1.1991	Bohinj, Ravne 3	721-083
Leon Mesaric, Žebl jama	3.1.1991	Žirovnica, Smokuč 100	801-083
Srečo Mežnar, Jeklovlek	4.1.1991	Mojstrana, Dovje 107/a	89-04»
Miloš Piščanec, Plan procesa	5.1.1991	Jesenice, Prešernova 23	83-8^3
Janez Poljšak, Posl. odbor	6.1.1991	Jesenice, H ruš i ca 12	i 3fi *{i.*
Ernest Pušnik, Komerciala	7.1.1991 !	Jesenice, Hrašica 138	
Bogdan Ravnik, HI. valj. Bela	8.1.1991	Jesenice, Tavčarjeva 3/b	83-734w>o
Jože Ravnik, Strojne delavnice	9.1.1991	Jesenice, BI. Dobrava 31/b	83-865^"
Roman Smolej, Fin. rač. sek.	10.1.1991	Jesenice, H. Verdnika 36	83-777
Branko Strmole, Pred. valj. trak.	11.1.1991	Zasip, Sebenje 18	77-704
Martin Šketa, Ploščati program	12.1.1991	Bled, Alpska 1	77-130
Albina Tušar, DSSS	13.1.1991	Jesenice, BI. Dobrava 16/b	84-403

i

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 24.12.	BRANKO KLINAR	MARJAN ERMAN
TOREK — 25.12.	ZDENKO CUND	FRANC BERNIK
SREDA — 26.12.	DUŠAN ŠMID	MIHA ŠLIBAR
ČETRTEK — 27.12.	DUŠAN BAK	ALOJZ LEBAR
PETEK — 28.12.	VLADO REPE	MARJAN TRONTELJ
SOBOTA — 29.12."	MIRKO ZUPAN	IVAN SLAMNIK
NEDELJA — 30.12.	TIBOR ZAVRL	JOŽE LAVTIŽAR
PONEDELJEK - 31.12.	METOD BREČKO	SAŠO DOLŽAN
TOREK — 1.1.	MARKO SJJŠNIK ,	MIRAN KOVAČ. .,'-*ejn$_a$\ |v
SREDA —2.1-	PRIMOŽ ŽVAB	AHMED TELALOVI<5+T(T bo
ČETRTEK — 3.1.	JANEZ VEHAR	MARJAN PINTAR ,AB>Z
PETEK — 4.1.	MILAN KAMBIC	MIROKALAN
SOBOTA — 5.1.	IGOR LOGAR	MIROSLAV ZUPAN
NEDELJA — 6.1.	MARTIN BRUMAT	JANEZ SUŠNIK

Služba obratne ambulante

Od 20. do 22. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulant^oV. I vi ca VreŠ. Dispanzer za borce od 6.30 do 7.30. - "191«-

POPOLDNE: III. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik.

V soboto, 22. decembra, samo dopoldan: III. obratna ambulanta dr. Bernardi rfp-nedik. S

Zobne ambulante:

DOPOLDNE: I. in III. zobna ambulanta zaradi dopusta ne delata.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej.

V soboto, 22. decembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej.

Od 24. do 29. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

POPOLDNE: II. obratna ambulanta dr. Alenka Kralj Odar in IV. obratna ambulanta dr. I vi ca Vreš. Dispanzer za borce od 6.30 do 7.30.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek.

V soboto, 29. decembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek.

Zobne ambulante:

DOPOLDNE: III. zobna ambulanta: dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.

I. in II. zobna ambulanta zaradi dopusta ne delata!

šJT-j \V soboto, 29. decembra, zobna'ambulanta ne dela!

.V kartoteki obratnih ambulanta sprejemajo zdravstvene.izkaznice v dopoldanskem času od 6. ure do 1030 in v popoldanskem času od 12. ure do 1730- Ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 19. ure.

Od 31. decembra do 5. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: 31. decembra: IV. obratna ambulanta dr. I vi ca Vreš.

3. in 4. januarja: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta dr. I vi ca Vreš. Dispanzer za borce od 6.30 do 7.30.

POPOLDNE: 3. in 4. januarja: II. obratna ambulanta dr. Alenka Kralj Odar »n,iII. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik Tili.

V soboto, 5. januarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta dr. Alenka Kralj Odar in III. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik Tili.

Zobne ambulante:

DOPOLDNE: 31. decembra: II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej*-? u

3. in 4. januarja: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.

V soboto, 5. januarja, samo dopoldne: III. zobna ambulanta dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.

Od 7. do 12. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta dr. Alenka Kralj Odar in III: obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik Tili.

POPOLDNE: 1. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta dr. Ivi ca Vreš. ¡2 - i .

V soboto, 12. januarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta dr. Metod Resek m IV. obratna ambulanta dr. Ivica Vreš.

Zobne ambulante: *'SMS'-'**

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej.

V soboto, 12. januarja, samo dopoldne: II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej.

Dežurni v Vatrostalni

g - ^Dežurni Vatröstalne je od petka*, 21. decembra" ofl l4?ure', do srede,'?©', decembra, do 6. ure zjutraj, in*od petka, 28. decembra, od 14, ure, do 3. januarja, do 6/ure zjutraj dosegljiv po telefonu 32*-79* i i -*mi* 1*k\ -*ii* ,ucS8 ftg&aft&e *'t* \ i . -t

Proizvodnja v novembru

Znane težave, ki nas pestijo praktično Že vse drugo polletje, so se nadaljevale tudi v mesecu novembra. Namreč t^ave-z naročili, ki so finančno pokrita, so se nadaljevale tudi v tem mesecu. Ker počasi prihajamo do spoznanja, da bomo proizvajali samo tisto, kar nam prinaša finančno ugodne rezultate, je bil operativnrprogram skupne proizvodnje le 82 % gospodarskega načrta in posledica tega so bih dodatni prisilni dopusti in ustavitev kompletne proizvodnje v Jeklarni 1 23. novembra.

Zaradi pomanjkanja naročil je bil tudi daljši izpad proizvodnje v VDP, VŽP ter delno v Jeklarni 2, VBŠ in v Elektrodah. Podobno kot pri prodaji nam tudi pri izvozu ni uspelo doseči količinskih obveznosti.

Proizvodni rezultati so naslednji:
Gospodarski načrt:

skupna proizvodnja	80,5 %
končna za prodajo	74,0%
prodaja (odprema)	72,6%

Operativni program:

skupna proizvodnja	98,2 %
končna proizvodnja	81,6 %
prodaja	80,1 %

Talilnice

Proizvodni rezultati so naslednji:
Gospodarski načrt:

ši&ijma proizvodnja	77,3 %
-. ko&čna proizvodnja	P^roiS
predaja	

Operativni program:

skupna proizvodnja	94,6%
končna proizvodnja	
prodaja	

Operativni program je bil nižji od gospodarskega načrta, ker Livarna že od'aVgusta ne obratuje. V Jeklarni 1 pa samo Asea peč in še ta je 23. novembra prenehala obratovati. V tej ETE je im&Y^iSroizvodnjo za prodajo samo Livarna in je zato razumljivo, da le-te, kak(Jirtudi prodaje.ni.

Jeklarna 1
Predvideno je bilo, da ta obrat preneha obratovati 21. novembra, ko bi bi* la peč iztrošena. Zaradi tega je bil tudi operativni program bistveno nižji od gospodarskega načrta, ki je obsegal celomesečno obratovanje Asea peči in še del meseca tudi obratovanje Lectromelt peči. Asea peč je prenehala obratovati ¿3. novembra, vendar tudi pri časoyho.daljšem obratovanju ni bilo možntf ifoseči operativnega programa in to izključno zaradi velikih redukcij električnega toka. Vse izdelano surovo jeklo je bilo odlito preko kontiliva.

Asortiment proizvodnje ni bil na nivoju letnega gospodarskega načrta, ampak prilagojen obstoječim naročilom ter s tega vidika v redu izpolnjen. Kajti nima smila, da bi proizvajali višje kvalitete - čeprav z gospodarskim načrtom predvidene - za katere ni naročil. To navajam predvsem za tiste, ki menijo, da se mora z gospodarskim načrtom predvideni asortiment nepreklicno izpolnjevati.

Jeklarna 2
Nižje izpolnjevanje operativnega progama (enak gosp.načrtu) je zaradi prevelikih zastojev in okvar ter zaradi dvodnevne ustavitve proizvodnje konec meseca zaradi pomanjkanja naročil.

Vse izdelano surovo jeklo je bilo vlito preko kontiliva. Asortiment proizvodnje je bil na nivoju obstoječih naročil.

ETE Ploščati program

. Proizvodni rezultati so naslednji:
Gospodarski načrt:

skupna proizvodnja *	81,9 %
.končna za prodajo	67,6 %
prodaja	64,5 %

Operativni program:

škkpna proizvodnja	103,2 %
končna za prodajo	81,4 %
prodaja	77,6 %

ž-'—5ŽpfAiii pomanjkanja naročil je bil operativni program nižji od gospodarskega načrta. Ta je bil pri skupni proizvodnji pri vseh obratih, razen v Valjarni debele pločevine (pomanjkanje naročil) presežen.

Slabši sta bili končna proizvodnja za prodajo in prodaja, kar kaže na povečanje medfaznih in končnih zaloj ter slabši izplen.

Valjarna bluming stekel
Zaradi pomanjkanja naročil lastn« prodaje in predvidene ustavitve obra tovanja v Jeklarni 1 je bil operativn; program precej nižji od gospodarskega načrta. Operativni program prodaje že sicer nižji - je bil še vedno s stran Komerciale preoptimistično načrtovar z ozirom na naročila in zaradi tega tudi slabše izpolnjen. Še vedno ni obratova lo kvarto ogrodje zaradi okvare Edger ja.

Valjanja klasično vlitih blokov preko globinskih peči (B9 in ***OŠ^^m*** mesecu ni bio več.

Valjarna debele pločevine
Podobno kot v predhodnem obratu je bil tudi v tej valjarni operativni program z ozirom na dejanska naročila preoptimistično postavljen. Ker dejansko ni bilo dovolj naročil, valjavska proga skoraj pol meseca (prva polovica) ni obratovala. Zato je popolnoma jasno, da predvidene proizvodnje ni bilo možno doseči. lilSII

Hladna valjarna Bela
Podobno kot že mesec nazaj oz. kakor smo bili njega dni navajeni, so hladno valjavci na Beli proizvajali dobro in presegli z gospodarskim načrtom predvidene količine proizvodnje. Žal pa niso dosegli načrtovanega asortimenta, vendar ne po svoji krivdi.

Hladna valjarna Jesenice
Bistveno nižji operativni program je bil dosežen in je izključno posledica pomanjkanja naročil ter zato tudi obratovanje na eno izmeno. Zaradi tega je slabši tudi asortiment proizvodnje.

V tem mesecu je bilo zelo dobro delo na kalilni liniji, saj je bil&fjodpremljenih več kot 50 ton kaljenih HVT za firmo Helmold.

Predelava valjanih trakov
Zadostna, predvsem izvozna naročila, so narekovala višji operativni program pri profilih. Ta višji program je bil ob dobrem delu in zadostni oskrbljenosti z vložkom še presežen. Proizvodnja vratnih podbojev pa že celo leto ne sledi gospodarskemu načrtu, in sicer zaradi pomanjkanja naročil.

ETE Okrogli program

Proizvodni rezultati so naslednji:
Gospodarski načrt:

skupna proizvodnja	84,1 %
končna za prodajo	94,2
prodaja	98,1 % 98,1 %

Operativni program:

skupna proizvodnja	94,1
končna za prodajo	82,1 %
prodaja	85,5 %

Podobno kot v obeh ostalih oz. predhodnih ETE je bil tudi v tej operativni program nižji od gospodarskega načrta zaradi pomanjkanja naročil. Nobenemu obratu ni uspelo doseči gospodarskega načrta, operativni program pa sta izpolnila Žicama in Jeklovlek.

Valjarna žice in profilov
Zaradi pomanjkanja naročil obratov, ki sp.^proizvodni, verig^ža. tem obratom, .^^Sgpperativni program skupne proizvodnje bistveni nižji od gospodarskega načrta. Prav zaradi tega je bil operativni program končne proizvodnje za prodajo bistveno višji od gospodarskega načrta. Zaradi izpada proizvodnje v Jeklarni 1 in nedobave načrtovanega tujega vložka za Žičarno ni bila dosežena načrtovana prodaja. Hnlir•'4•

V tem mesecu je bilo načrtovano tudi prevaljanje tujega vložka, ki ga ni bilo, zato so rezultati programirane skupne proizvodnje in prodaje še toliko slabši.

Žičarna
Obratovanje je potekalo dobro. Preseženi sta bili tako proizvodnja kot prodaja. Nekoliko slabši je bil le asortiment proizvodnje, razen pri VAC žici, zaradi pomanjkanja naročil.

Jeklovlek
Zaradi pomanjkanja naročil je bil operativni program bistveno nižji od gospodarskega načrta in presežen tako pri proizvodnji kot pri prodaji.

Elektrode
Pomanjkanje naročil je botrovalo, da je bil operativni program nižji od gospodarskega načrta. Pa tudi ta ni bil dosežen, ker so proizvodnjo ustavili že 24. novembra.

Žebljarna
Operativni program je bil nekoliko višji od gospodarskega načrta. Načrtovana proizvodnja ni bila dosežena zaradi finejšega asortimenta, pač pa je bila dosežena odprema.

M.P.

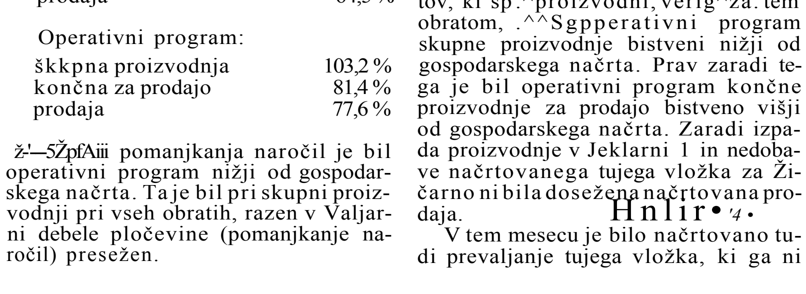

Pa smo ga dočakali — sneg (foto M. Kolenik)

Pismo odgovornim

Seznanjeni smo s problematiko v železarni in zato tudi v občini. Sami smo del tega sistema in že nekaj časa okušamo grenke izkušnje. Vendar pa s tajfuni odločanjem in načinom politike požarnega varstva in reševanja v železarni in' občini v naši enoti Poklicni gasilski in reševalni službi nismo zadovoljni.

Ne bomo naštevali, zakaj gasilci dežuramo noč in dan in kaj vse moramo početi. Povejmo pa le,-da smo tu ne le zaradi dela v Železarni, temveč tudi zaradi vseh drugih nevarnosti v železarni in izven nje. Že nekaj časa delujemo v okrnjeni sestavi in se sprašujemo, kaj pomeni to novo okrnjeno delovanje. Z veliko muko smo se dogovorili za dežurstvo štirih gasilcev na izmeni s tem, da smo prevzeli še druga dežurstva in dela.

V železarni nam očitajo, da se nam povečuje delo v ostalem delu občine, na to sedaj pozabljajo. Pozabljajo, da železarne ni mogoče zapreti v enem mesecu, da bo še vedno dosti ljudi delalo in da precej nevarnosti ostane. Za to se odgovorni v občini ne zmenijo. Poleg tega pa še pozabljajo, da se bližajo prazniki - poveča promet, v teku je kurilna sezona, pozabljajo na delavce v mestnih središčih - stolpnicah ter vaseh in pozabljajo, da smo gasilci v nočnem času pri raznih akcijah osamljeni. Izkušnje nam povedo, da je zelo težko priklicati razno drugo pomoč v nočnem in prazničnem času.

Ne predstavljamo pa si tudi praktičnega učinka varčevanja takega zmanjševanja. Nismo služba, ki bi ustvarjala dobiček - pomeni, da tudi izgube ne ustvarjamo. Smo zato, da lahko marsikateremu v nevarnosti poma,-gamo, da zavarujemo, kar je našega, pred uničenjem.

Prisilni dopust je plačan 75 %. Gasilec, ki bi delal, bi delal le še za 25 % svoje plače (to pa je 3.000 din za gasilca za vse stroške za celi mesec). Za tako ceno gasilca in reševalca ne bomo dobili nikjer. Sprašujemo se, če je to upravičeno. Z našega stališča sigurno ni.

Odgovorne v železarni in občini opozarjamo na prehitre in nespametne odločitve. Obveščeni so o stanju za katerega so se odločili v železarni, in zato ^ftpozivamo k odgovornosti za danes in jutri.

Opozarjamo jih, da prevzamejo vso odgovornost za morebitno neučinkovito akcijo - gašenje ali reševanje in za vse ostale posledice. Ni nam prav, da tako ravnajo z nami, ko pravzaprav sami sebi ne pomenimo nič, smo pa zaradi drugih in načina življenja. Nekateri pozabljajo, da bodo lahko prav oni prvi potrebovali pomoč...! Gasilci

* Poklicne gasilske in reševalne službe Jesenice

Včasih v imenu socializma, danes pa v imenu demokracije

V Železarni sem zaposlen od 26.4.1963. Takrat je Železarna organizirano zaposlila 80 delavcev iz Makedonije. To zaposlitev za republiko Slovenijo je vodil in zastopal gostod Miha Pirnat iz Ljubljane. Ker sem bil izučen kovač* so me po treh mesecih opravljanja dela kot brusilca gredic premestili na delo v kovačnico na Javorniku.

Po kočanju STŠ strojne smeri sem bil 1.11.1979 razporejen na delovno mesto analitika na pripravi dela TOZD Strojne delavnice.. Po odhodu delovodje kovačnice v pokoj sem se prijavil za delovodjo. Po sklepu odbora za delovna razmerja sem bil razporejen na to delovno mesto 1.6.1984. Pri reorganizaciji Strojnih delavnic in združitvi v TOZD Tehnične dejavnosti mi je bil po sklepu odbora za delovna razmerja dodeljen še oddelek kalilnica, ki se je preimenoval v oddelek toplotna obdelava.

Takrat pa so se začele dogajati čudne stvari z delitvijo kategorij. Delovodje v Strojnih delavnicah smo bili pri tem manj ovrednoteni od naših kolegov v Remontnih delavnicah. Ker se mi to ni zdelo pravično, sem v glasilu Železar objavil sestavek pod naslovom Ali smo delovodje Strojnih delavnic manj sposobni in prizadevni od delovodij v Remontnih delavnicah. Poleg tega pa sva s sodelavcem iz konstrukcijske delavnice vložila ugovor na delavski svet Tehničnih dejavnosti, ki pa zadeve ni obravnaval v določenem Toku. Zaradi tega sem zadevo prijavil Sodišču združenega dela v Kranju.

To in še nekaj drugih razlogov je bilo dovolj, da sem se med prvimi znašel na listi za prisilne dopuste. To me ni niti presenetilo, kajti delavski svet iz Strojnih delavnic so sestavljali ljudje, proti katerim je bil ugovor usmerjen. V odboru za delovna razmerja je bil vodja strojne obdelave, vodja priprave dela pa je bil v odboru za prošnje in pritožbe. Iz tega lahko sklepamo, da so vse pritožbe naletele na gluha ušesa. Za svoje nedelo pa so sami sebi podeljevali boljša delovna mesta, s tem pa tudi višje kategc^je. Taktijjpli vodja kovačnice in kalilnice postal prvi asistent, malo za tem pa je naprejubval v vodjo priprave dela v SD. Vodja strojne obdelave je zasedel mesto vodfc;; Strojnih delavnic, mesto namestnika direktorja v Kbvinu pa je dobil vodja priprave dela. Če pa so slučajno pri tej preorganizaciji na koga pozabili, so mu kasneje prav velikodušno poklonili delovno mesto, ki zahteva diplomiranega inženirja strojništva, pa čeprav je imel le delovodsko šolo.

Kot sem že omenil, se z vsem tem nisem strinjal, z mojim nestrinjanjem pa se niso strinjali oni. Posledica je bil prisilni dopust. Na prisilnem dopustu sem že od 1.8.1990 z občasnimi prekinitvami. Ugotovil sem, da je to edini primer v Železarni, da deSici delajo, medtem ko je delovodja na prisilnem dopustu: S to ugotovitvijo sem se napotil h kadrovniku Strojnih" delavnic, ki pa mi ni znal pojasniti, kako je to možno. Naslednji, h kateremu sem se obrnil za nasvet, je bil SSS Železarne Jesenice. Tam so me sprejeli socialna delavka in pa dva predstavnika sindikata. Zagotovili *so mi,* da bodo povabili vodjo strojne obdelave in ugotovili dejstva v tej sporni zadevi. A vse je ostalo pri besedah. Očitno se je SSS preveč aktivno vključil-v nabavo ozimnice, da bi se-mogeipitati ukvarjati z nepravi!-'" nostmi v Železarni.

Ko je. minilo^e^aj.J^^rign^sern do- >il odgovora«na zastavljeno,vprašanjer-i• ;em odšel 'Sia^flzgovfljr k vodji- strojne». jbdetevet Ta^e tudi pristojen za odlO: Janje, ***p*** prisjl*iipi jo^ppustih.. ..Zahteval, lena, naj mi pojasni, zakaj sem na prisilnem dopustu, medtem ko delavci delajo. Zopet nič.

Po tem neuspelem razgovoru sem se odločil, da grem zavarovat žige, za katere sem bil pooblaščen, saj bi se lahko z njimi okoriščali v mojem imenu. Zaklenil sem jih v omaro, saj se s temi žigi na delovni nalog lanko vzdigne tudi 100 in več ton raznega materiala. Z njimij>a so si lahko pisali tudi izstopnice iz Železarne. Čez nekaj časa sem se odpravil domov, tam pa so mi povedali, da sta prišla na dom delavec varnostne službe in pa miličnik, češ da sta dobila prijavo proti meni. Ker nista naročila, naj se zglasim na postaji milice, sem jih počakal naslednji dan doma. Oba sem zaprosil, če hočeta iti z menoj v Železarno, da se o tej zadevi pogovorimo vsi vpleteni. Bila sta tako prijazna, da sta šla z menoj, takrat pa sta se lahko tudi sama prepričala o tem, kako delavci delajo, ko ni delovodje. Prav takrat je eden od delavcev za lastne potrebe delal sekirico za sekanje mesa. Varnostnik je izdelek vzel in delavca zapisal.

Na tem improviziranem sestanku so bili prisotni vodja Strojnih delavnic, vodja strojne obdelave, delavec, ki je opravljal dela namesto delovodje, varnostnik, miličnik in pa jaz. Miličnika je zanimalo, kdo je khcal policijo. Vodja Strojnih delavnic je povedal, da jih je poklical on, saj se je zbal možnosti zlorabe z moje strani. Delavec varnostne službe je popisal večje število izstopov iz Železarne, toda delavec, ki je pisal izstopnice, je zatrjeval, da številčne štampiljke ni uporabljal.

Pisanje propustnice je točno določeno s strani direktorja in ni možno brez številčne štampiljke**2ja|x> se postav|iSai vprašanje/piiJS^ttarji delajo po svoji presoji ali^ro predpisih. Zgovarjajo$l|p na to, da ni dovolj dela in da je treba zmanjšati stroške obratovanja, pri čemur s|pyštete tudi delovne ure^Preseneča pa me, od kdaj so v Strojnih delavnicah postali tako varčni.

O tej vrlini našega obrata sem primoran napisati naslednje. Za enega samega delavca v.Strojnih delavnicah je bil postavljen delovodja. Ali je potreben? Naslednji primer je ta: Lansko leto so me večkrat spraševali o nabavi lesenega oglja od nekega privatnika iz Kranja. Ker smo imeli dovolj zaloge za nekaj mesecev in pa dobrega dobavitelja iz Fojnice v Bosni, sem to nabavo odklonil. V septembru 1989 leta pa so izkoristili mojo odsotnost in dobili hitro uslugo, saj je bilo oglje v enem dnevu prip^jano iz Strumice v Makedoniji na Jesenice. Naj povem še besedo ali dye o tem oglju. Bilo je zelo slabe kakovosti, saj je vsebovalo 22 % vlage. Tega oglja ni bilo možno zavrniti, saj so ga v skladišču pomešali z že obstoječo zalogo. Računi s strani Železarne so bili plačani, saj nekateri vodilni delavci v Strojnih delavnicah že zelo dolgo časa podpirajo privatni sektor. Že prenekateri obdelovalni stroj je na čuden način zapustil obzidje Železarne. Ki i^^&sikaterj^talee. Železarja si bo mislil, kaj me bo takšenv^l^^iehec učil o redu in delu v Železarni. Toda ta .tovarna se je gradij.a in se razvijala *t\x-i* di na ramenih :teh pritepencev.. Odkar sem prišel na Jesenice, se je izgradita^? Valjarna bkirning' stekel, - elektropeč,. • aglomeracij a,..HV-Belav čistilna naprava, Jeklarna 1 in nazadnje še Jeklarna 2. Delali smo vse nedelje, praznike, včasih smo delali tudi po 12, 16 in celo po 20 ur dnevno. Torej imam pravico pisati in govoriti o tem. Na Jesenicah imam stalno bivališče od 15.1.1964. Vse prispevke, ki so bili potrebni krajevni skupnosti, Občini in pa Republiki, sem plačeval, še vedno pa živim v enosobni vlažni baraki s štiričlansko družino.

Za stanovanjsko gradnjo sem vsa ta leta prispeval 6,5 % od osebnega dohodka in to 28 let. V vseh teh letih nisem zaslužil boljšega stanovanja. Zelo pa me je razburilo, ko sem pred leti v zagrebški Areni prebral izjavo predsednika odbora za družbeni standard Boža Pančurja, da se stanovalci barak bogatijo na račun družbe. Ker je ta tovariš zelo obziren do družbe in je ni hotel oškodovati, si je zgradil udoben dom. Bogatenje je prepustil pritepencem.

Naj pripomnim še, da imam vloženo prošnjo za stanovanje že štiri leta. Ob koncu naj ugotovim, da med ljudmi vlada neke vrste strah, kar je opazno tudi v Železarju, saj je vse več nepodpisanih prispevkov. To niti ni tako čudno, saj z vseh strani grozijo s prisilnimi dopusti in mahajo z delavsko knjižico pred nosom.

Možno nadaljevanje prihodnjič.
Ljubomir Veljkovski,
delovodja toplotne obdelave
Strojnih delavnic

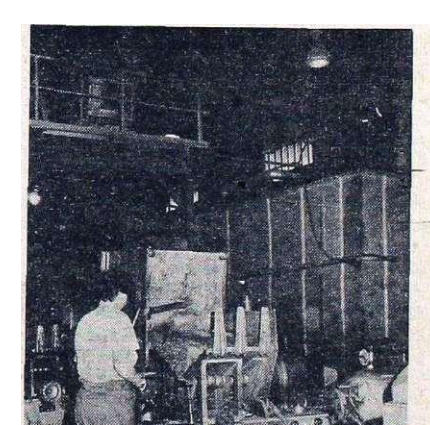

Elektrode — za strojem (foto: M. Ko- i lenik) ~ M

Predelava odpadkov

S *podpisom pogodbe med* ameri^t | ško firmo Heckett, ki posluje v okv|- ru mednarodne korporacije Harsco, in MK Smederevo se ponujajo možnosti, da bi prek firme Heckett v Ju-_> goslaviji izpeljali zelo pomemben posel v zvezi s predelavo seHundarn^^S^ surovin v sme4ej evski železarni. **VvSIB**

Tuji partner obljublja, da bi lahkor v treh mesecih v novi železarni M ^ S ^ postavili,,naorave za^predelavp želev,^ zarskih odpadkov, v **drugi** fazi paz§ 7 predelavo žlindre; V.Smederevu. lahko letno predelalki§§&:tiso6ton ouV.^ padkov;,pozneje pa^cše, dvesto **«fcisoiM**r: ton -žlindre: jifS

Kakšne socialne pomoči ?

i Gospodarski problemi povzročajo hude osebne stiske. Sindikat sicer poskusa pomagati delavcem, vendar tega običajno ne more storiti tudi materialno. Zato jih napotijo k tistim službam, ki so za to pristojne. VeČino socialnovarstvenih pomoči je možno Urediti na Centra za socialno delo (Titova 65, Jesenice - nasproti gasilskega doma), ostale pa na Zavodu za zaposlovanje ter v enoti skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (oboje Titova 73, Jesenice). Precej delavcev Železarne prej obišče socialno delavko Železarne, ki jih napoti na ustrezne službe. Tu lahko dobijo tudi ustrezen obrazec (SPN 1), s katerim mora vsak sam zaprositi za pomoč, do katere meni, da je upravičen.

Vrste socialnih pomoči ter merila in kriteriji so opredeljeni v Samoupravnem sporazumu o socialnovarstvenih pomočeh. Za cenzus se upošteva lanskoletno mesečno poprečje dohodka na družinskega člana. Po novem pa se za cenzus upošteva še osebni dohodek zadnjih treh mesecev (seveda z deflatorjem za lansko leto). Slednje je na predlog komisije za pripravo analize socialnoekonomskih razmer občine Jesenice sprejela jeseniška skupščina 13.novembra. Upošteva pa se tisti izračun, ki je za prosilca ugodnejši. Presenetljivo je, da je pri večini prosilcev socialnih pomoči iz Železarne prišlo doslej v poštev lanskoletno poprečje osebnega dohodka (in ne poprečje zadnjih treh mesecev).

Zneski socialnih pomoči se seštevajo, tako da ni možno, da bi prosilec dobil višji znesek socialnih pomoči, kot znaša znesek, ki mu zagotavlja socialno varnost (trenutno 2.340 dinarjev na osebo). Vendar naj omenimo, da skladno z 9. Členom sporazuma lahko prosilec dobi denarno pomoč tudi, če presega cenzus (zaradi posebnih razlogov. kot so smrt v družini, zdravstveni in drugi razlogi).

Uveljavljati je možno naslednje socialno varstvene pomoči, ki pa se odobravajo po naslednjem vrstnem redu (označene z * se ureja na Centru za socialno, delo, ostale pa na Zavodu za zaposlovanje ter v službi pokojninskega in invalidskega zavarovanja):

1) varstveni dodatek k pokojnini,
2) denarna pomoč za brezposelnost,
3) delna nadomestitev stanarine (subvencija)*,
4) štipendije iz združenih sredstev,
5) razlika h kadrovskim štipendijam,
6) družbena pomoč *otrokom* (otroški dodatki)*,
7) začasna denarna pomoč*,
8) rejnina*,
91 denarna pomoč kot dopolnilni vir preživljanja*,
10) denarna pomoč kot edini vir preživljanja*,
11) plačilo oz. doplačilo oskrbe na domu (dodatek za pomoč in postrežbo),
12) enkratna denarna pomoč*,
13) socialni zavod oz. organizacija za usposabljanje (plačilo oskrbe)*,
14) oskrbni stroški v tuji državi* ter
15) druge socialnovarstvene pomoči*.

Danes si oglejmo.nekaj teh socialnih pomoči, ostale pa prihodnjič (predvsem denarno pomoč za brezposelnost).

2.340 dinarjev znaša denarna pomoč kot edini vir preživljanja. Toliko hkrati lahko največ znesejo v enem gospodinjstvu vse socialnovarstvene pomoči skupaj na eno osebo. Ta znesek predstavlja tudi cenzus za ostale tri denarne pomoči: začasna in enkratna denarna pomoč ter denarna pomoč kot dopolnilni vir preživljanja. Začasna pomoč znaša 800 dinarjev in jo je možno prejemati tri ali šest mesecev. Enkratna pomoč pa znaša 1.000 dinarjev. Pri denarni pomoči kot dopolnilnem viru preživljanja dobi upravičenec razliko med višino njegovega dohodka in višino denarne pomoči kot edinega vira preživljanja.

Posebej opozarjamo, da denarno pomoč kot edini ali kot dopolnilni vir preživljanja lahka dobijo le za delo nezmožni občani, ne pa občani, ki zaradi kakršnegakoli razloga zgubijo delo. Eno od teh dveh pomoči lahko torej dobi le za delo nezmožen občan brez premoženja ter da nima nikogar, ki bi ga bil dolžan in sposoben preživljati, živi pa v domači oskrbi. Poleg tega je do denarne pomoči kot edini vir preživljanja upravičen tisti, ki nima nobenih dohodkov, do denarne pomoči kot dopolnilni vir preživljanja pa tisti, čigar dohodki ne dosegajo dogovorjene ravni socialne varnosti.

Cenzus za otroške dodatke je 508 dinarjev na družinskega člana. Pravico do te pomoči imajo otroci do petnajstega leta starosti ter otroci, ki se redno šolajo in to izkažejo s potrdilom o šolanju. Od 1.oktobra dalje znaša najnižji otroški dodatek 110,40 dinarjev, najvišji 814,60 dinarjev, za otroka - invalida pa skupaj z dodatkom za invalidnost 1.196,50 dinarjev.

Kriteriji in merila za subvencije stanarin so precej razvejani, zato navajamo le orientacijske.

Subvencija znaša od 20 do 80% stanarine. To pomeni, da mora vsak upravičenec do subvencije sam plačati najmanj 20%. Cenzus je odvisen od tega, koliko članov gospodinjstva ima lastne dohodke ter koliko je vzdrževanih oseb. Le-ta znaša pri osebah z lastnimi dohodki trenutno 649 dinarjev (oziroma je enak višini 55% lanskoletnega poprečnega osebnega dohodka v Sloveniji), cenzus pri vzdrževanih osebah pa je 508 dinarjev (oziroma 43% lanskoletnega poprečnega osebnega dohodka v Sloveniji). Prosilec in člani njegovega gospodinjstva ne sme imeti avta, garaže ali hiše. Do delne nadomestitve stanarine tudi ni upravičen prosilec, ki ima stanovanje, večje od naslednjih normativov:

; Vendar se v tem primeru lahko preseli v manjše stanovanje, stroške preselitve pa krije stanovanjsko gospodarstvo.

Pri določitvi višine subvencije>/$tanarine je treba upoštevati še znosno stanarino. Ta predstavlja delež dohodka gospodinjstva, ki se lahko nameni za stanarino:

Število Članov gospodinjstva	Vrsta stanovanja	Površina v m^2
1	garsonjera, enosobno	32-35
2	enosobno	45-49,5
3	dvosobno	58—63,8
4, in več	trosobno	70—77

	% znosne stanarine (od 1.10. dalje)
1	35,1
2	31,0
3	23.2
4	20,8

Pravica do denarnih pomoči se uveljavlja na eni vlogi.

Nada Deja^j?^;

Navodila za uveljavitev nekaterih socialnovarstvenih pravic

Vloga za delno nadomestitev stanarine se nanaša na gospodinjstvo in mora vsebovati:
- osebne podatke vlagatelja in ostalih članov gospodinjstva,
- potrjen osebni dohodek prosilca in ostalih zaposlenih članov gospodinjstva v letu 1989 in v zadnjem tromesečju 1990,
- potrdilo Zavoda za zaposlovanje Jesenice za nezaposlene člane gospodinjstva,
- potrjene kadrovske štipendije otrok in preživnine,
- potrdilo o davku iz občine stalnega bivališča in rojstne občine vlagatelja in zakonca ter
- mnenje delovnih organizacij vlagatelja in zakonca oziroma krajevne skupnosti za nezaposlene in upokojence.

Vloga za družbeno pomoč otrokom se nanaša na družino • in mora vsebovati:
- osebne podatke vlagatelja ' in ostalih družinskih članov (zakonec in šoloobvezni otroci), .
- potrjene dohodke vlagatelja in zakonca v letu 1989in v zadnjem tromesečju 1990,
-potrjene kadrovske štipendije in preživnine otrok,
- potrdilo o davku iz občine stalnega bivališča in rojstne občine vlagatelja in zakonca,
- potrdilo Zavoda za zaposlovanje Jesenice za nezaposlenega zakonca oziroma vlagatelja,
* - mnenje delovnih organizacij vlagatelja ***in*** zakonca oziroma krajevne skupnosti za nezaposlenega,
- kopije rojstnih, listov otrok ter
- potrdilo o šolanju za otroke, rojene vključno do leta 1976.

. Vloga za denarne pomoči (denarno pomoč kot dopolnilni ali kot edini vir preživljanja, začasna ali enkratna denarna polnoč):
- potrdilo o osebnem- dohodku zadnjih treh mesecev,
- potrdilo o katastrskem dohodku,
- potrdilo o prijavi jenosti pri Zavodu za zaposlovanje,
- mnenje delovne organizacije in krajevne skupnosti,
Si - potrdilo o kadrovskih štipendijah,
- preživnina ter
* - odrezek o zadnji pokojnini, če ni jeseniški upokojenec.

V sredo, 26. decembra, seja vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice

Predsedniki zbora združenega dela, krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice, Branko Banko, Egidij Biček in Janez Markež, sklicujejo v sredo, 26. decembra, sejo zborov s kar trinajstimi točkami dnevnega reda. Poleg potrjevanja zapisnikov zadnjih sej, volitev in imenovanj ter vprašanj in pobud delegatov, so v obravnavo in opredeljevanje predlagane naslednje zadeve:

- Poročila predsednice Izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice in delegatov občine v zborih Skupščine Republike Slovenije.-Izvršni svelrje od zadnje seje zborov imel štiri seje, poleg številnih delovnih razgovorov in obiskov po krajevnih skupnostih. Delegata v zboru združenega dela in v zboru občin republiške skupščine, Stane Eržen in Matjaž Peskar, pa poročata o obsežnem delu obeh zborov, ki je potekalo od zadnje seje zborov občine, to je od 13. novembra do dneva poročanja, 10. decembra.

- Informacija o gospodarskem poslovanju občine Jesenice v obdobju januar - september podrobno seznanja delegate o gospodarskem gibanju v občini in o številnih problemih, ki spremljajo gospodarsko poslovanje v občini.

- Poročilo o stanju kmetijstva in gozdarstva v občini, ki.zajema 14.153 ha površin, od tega 25 % kmetijskih površin, 73 % gozdov in 2 % močvirja, delegate seznanja o celoviti problematiki teh dveh dejavnosti v občini.

- Poročilo o poslovanju komunalnocestnega in stanovanjskega gospodarstva v občini v letu 1989 in v obdobju januar-september 1990 zajema dosežene rezultate na teh področjih, nerealizirane načrtovane naloge in problematiko,,

- Predlog amandmajev k predlogu odloka o ureditvi odvajanja odpadnih in padavinskih voda ter čiščenju greznic v občini delegatom v razpravo in sprejem; posreduje Izvršni svet Skupščine občine na osnovi predloga delovne skupine, ki ga je oblikovala po skupnem sestanku z vsemi predstavniki krajevnih skupnosti v občini.

-Predlog odloka o spremembah odloka o proračunu občine Jesenice za leto 1990, ki zajema financiranje skupnih in splošnih družbenih potreb v občini, se nanaša na spremembo, po kateri se obseg proračuna povečuje za 9 odstotkov, v odnosu na zadnjo uskladitev v mesecu juniju, oziroma za 31,6 % v primerjavi z odlokom, ki je bil sprejet decembra 1989.

- Elaborat o družbeni upravičenosti ustanovitve občinskega muzeja in sprejem sklepa o ustanovitvi muzeja,, ki je nadaljevanje že sprejete pobude za ustanovitev na seji zborov Skupščine občine. Muzej bo varoval kulturno dediščino na območju občine, v njegovem okviru pa bodo delovali: Tehnični muzej Železarne Jesenice, Kosova graščina, Finžgarjeya in Prešernova rojstna hiša, Liznjekova hiša in gospodarsko poslopje v Kranjski Gori ter triglavska muzejska zbirka v Mojstrani.

- Predlog odloka o začasnem financiranju proračunskih potreb občine .v prvem tromesečju 1991, po katerem lahko izdatki v prvem tromesečju znašajo realno največ 25 % zneska izdatkov proračuna za leto 1990.

- Predlog spremembe odloka o organizaciji in delovnem področju upravnih organov občine Jesenice se nanaša na prenos matičnih del, ki sta jih doslej opravljali KS Žirovnica in Kranjska Gora, na upravne organe občine,

-Poleg navedenih zadev, ki so podrobno obrazložene v glasilu Skupščine občine Jesenice Delegat, je delegatom predložen še predlog za podaljšanje mandata javni pravobranilki do zaključka postopka imenovanja novega javnega tožilca, predlog za izvolitev sodnikov porotnikov Temeljnega sodišča v Kranju - Enote na Jesenicah in Temeljnega sodišča v Kranju za sojenje mladoletnikom in *sojenje v* gospodarskem sodstvu ter predlog odloka o ustanovitvi, nalogah in sestavi komisije občine Jesenice za denacionalizacijo.

Obrat za posebne zlitine

Ravenska železarna končuje pomembno naložbo, tako imenovano specialno jeklarno za posebne zlitine. Podobno napravo, vendar veliko manjšo, imajo na Metalurškem inštitutu v Ljubljani. Sicer pa je ravenska nova jeklarna prvi tovrgfrjfcpj^a^. v Jugoslaviji^¡l loufchfci c

V njej bodo izdelovali posebrseijiste'-ste zlitin, predvsem na bazi niklja, kobalta, molibdena, titana, aluminija in drugih elementov, uporabnih v letalski in ladjedelniški industriji, pri proizvodnji bele tehnike ter za potrebe petrokemije in druge kemijske industrije.

Naložba je veljala dvanajst milijonov DEM, letna proizvodnja pa bo tri tisoč ton posebnih zlitin.

Posojilo za ekologijo -&bfol

Zeniška železarna je kandidatza posojilo iz sredstev, ki jih Svetovna banka namenja za varovanje človekovega okolja. Železarna ima osem programov s področja ekologije, mesto Zenica pa dva, s katerimi naj bi dosegli 70-odstotno izboljšanje ozračja nad Zenico.

l.k.

Kaj v anketi menijo delavci Železarne?

Delavci v Oddelku za izobraževanje, razvoj in analize Kadrovskega sektorja smo konec februarja in v začetku marca izvedli'med delavci Železarne dokaj obsežno anketo. Poleg sklopa vprašanj o socialni klimi smo delavcem postavili še vrsto vprašanj, ki zadevajo problematiko napredovanja in izobraževanja, troje vprašanj o tovarniškem časopisu Železar, dvoje vprašanj o sindikatu in delnicah ter vprašanje o željenih razponih med osebnimi dohodki, uvedbi tim. evropskega delovnega časa ter kako pogosto razmišljajo, da bi se zaposlili v kakem drugem podjetju.

V anketni vzorec smo zajeli vsakega dvajsetega naključno izbranega delavca ter tako pridobili reprezentativni petodstotni vzorec. Delež dejansko pridobljenih odgovorov (245) je bil dovolj velik in je presegel 90 % celotnega vzorca. Tako lahko rečemo, da kvaliteta vzorca in pridobljenih odgovorov omogoča njihovo posploševanje na odgovore vseh delavcev Železarne.

Kaj menijo delavci o delnicah?

Ne glede na to, da je bilo od časa anketiranja napisano o delavskih (tudi internih) delnicah več kot v vsem obdobju prej, nam odgovori delavcev le nudijo neko splošno sliko njihovega odnosa do motivacijske vloge delnic. V nekaterih državah so se namreč delavske delnice uveljavile kot-preizkušen instrument razvijanja interesov zaposlenih za zaprfslovanje podjetja, pa tudi kot element širjenja poslovne klime.

Vprašanje delavskih delnic se pri nas tesno povezuje z vprašanjem lastninjenja oz. j (interne) privatizacije. Odprta so in še se odpirajo številna vprašanja, toda kot kaže bodo delavske delnice postale realnost.

Vprašanje, ki smo ga postavili, je bilo naslednje: Se strinjate, da bi delavci v Železarni delali več in bolje, če bi lahko vanjo vlagali tudi svoja sredstva (delnice)? Dobra polovica (55,2 %) anketiranih se pretežno ali v celoti strinja, da bi delali več in bolje, če bi lahko v Železarno vlagali svoja sredstva (delnice). Delavcev, ki se s tem ne strinjajo (pretežno ali pa prav nič) je le 12,7 %. Ostane kar tretjina delavcev, ki se ne morejo odločiti, ali se s to trditvijo strinjajo ali ne.

Rezultati so dokaj ugodni. Kar zadeva odgovore delavcev, lahko rečemo, da so pričakovanja, da bodo delavci delali več in bolje, če bodo lahko v Železarno vlagali svoja sredstva, upravičena.

Opozoriti velja na mnenja nekaterih raziskovalcev (Long in za rjim Rus), ki menijo, da samo posedova vje delnic pri delavcih bistveno ne sprenunja njihovih stališč do dela in poslovanja podjetja, posebno, ko je delež delnic, ki jih imajo zaposleni, relativno majhen. Poleg delavskega delničarstva je potrebno vzporedno razviti tudi sistem soodločanja v upravljanju. Šele s tem se stališča zaposlenih do dela in podjetja bistveno menjajo.

. Delavce smo zatem vprašali, koliko se strinjajo z naslednjo trditvijo: Tudi sam sem pripravljen vložiti določena sredstva za lastni (delničarski) delež v Železarni. Prvo, kar nam pade v oči, je 40,8 % delavcev, ki se ne morejo odločiti, ali se s trditvijo strinjajo ali ne. Ker gre za njih osebno, so delavci pri tem vprašanju še bolj oprezni. Res pa je, da tudi pri tem vprašanju prevladujejo pozitivni odgovori: 41,1 % anketiranih se s trditvijo pretežno ali v celoti strinja, 18, 1 % pa se s trditvijo pretežno ali prav nič ne strinja.

Kot statistično pomembna se je po pričakovanju pokazala višina osebnega dohodka delavcev: deavci z višjim osebnim dohodkom se v bistveno večji meri strinjajo s trditvijo, da so tudi sami pripravljeni vložiti sredstva za lastni delničarski delež. Temeljna hiba našega delavskega delničarstva, i naj bi ga uvedli v pogojih prehoda v tržno gospodarstvo, SA32 je v tem, da delavci nimajo denarja, da bi (od)kupili delnice. Ilustrativen je bil ponesrečen poskus, ia bi dviganje plač zajezili s poviški v obliki delnic.

Osrednje (retorično) vprašanje ostaja: kako naj se delavci iz skromnih varčevalcev prelevijo v investitorje?

Delavci niso navdušeni nad uvajanjem evropskega delovnega časa

Pred leti (1982) je prišlo do premaknitve delovnega časa v dnevno svetlobo. Spremembe so bile dokaj hitro umaknjene, saj je bil pritisk nezadovoljnih delavcev vedno močnejši. Tudi takratna anketa med delavci Železarne je pokazala na izrazito težnjo po ohranitvi obstoječega stanja in na nepripravljenost delavcev, da bi sprejeli novitete, ki jim (čeprav minimalno) spreminjajo delovni ritem.

Tim.evropski čas je, glede na orne- % njene spremembe, prava revolucija. Kaj o njem menijo delavci, je razvidno iz njihovih odgovorov na naslednje vprašanje: Deljen delovni čas (tim.evropski) od 8. ure do poznega popoldneva bi imel za delavce, zaposlene samo na dopoldanski izmeni... Večina delavcev (57,4 %) meni, da bi imel tak delovni čas več pomanjkljivosti kot prednosti in le 164 % jih smatra, da bi prinesel več prednosti. Veliko delavcev (22,7 **%)** o tem vprašanju ni imelo svojega stališča. Ostali so pripisali svoja stališča, v katerih opozarjajo na konkretne slabosti uvajanja deljenega delovnega časa (npr. neurejeno otroško' varstvo in podobno).

Če pogledamo samo mnenja delavcev, ki delajo samo v eni izmeni, vidimo, da jih kar dobri dve tretjini (68,9 %) meni, da ima deljen delovni čas več pomanjkljivosti kot prednosti. To je tudi razumljivo, saj jih te spremembe neposredno zadevajo.

Vsekakor izraženi pomisleki samo potrjujejo prevladujoče mnenje stroke, da morajo biti radikalni posegi v organizacijo delovnega časa dobro pripravljeni. Pričakovani rezultati, kot jih dosegajo razvite države, se drugače kaj hitro spremenijo v svoje nasprotje.

Kakšne naj bodo razlike v plačah?

Še ne tako dolgo nazaj so bili razponi vrednotenja med enostavnejšimi in zahtevnejšimi deli eno izmed ključnih vprašanj, zaradi katerih so na referendumih padali samoupravni sporazumi, ki naj bi urejali področje delitve osebnih dohodkov. Ž ukinitvijo referendumskega odločanja je ukinjena tudi moč veta, ki je bila dana kolektivom pri odločanju o plačah.

Uravmlovka (egalitarni sindrom!) pa seveda obstaja še naprej: kot del kontinuitete med staro in novo družbo in kot odraz zaostrovanja socialnega in ekonomskega položaja ljudi. Kako se kaže težnja po uravnilovki med delavci Železarne? Postavili smo jim kar neposredno vprašanje: Se naj razlike med osebnimi dohodki zaposlenih v Železarni povečajo, ostanejo iste, zmanjšjo ali sploh odpravijo?

Težnja po uravnilovki je izrazita, saj je kar 50 % anketirancev mnenja, da naj se razlike med osebnimi dohodki zmanjšajo, 12,3 % pa, da naj se kar odpravijo. Na d|tw*i strani le ni tako majhen (20,5 %) delež delavcev, ki sb za povečanje razlik med osebnimi dohodki.

Zbor predsednikov sindikatov podjetij kovinske in elektroindustrije Slovenije v Cankarjevem domu |

Po preloženi stavki 10. septembra smo se v sindikatu kovinarjev dogovorili, da bomo sproti spremljali, kako se uresničujejo naše zahteve od uveljavljanja kolektivne pogodbe do izboljšanja pogojev gospodarjenja v naši panogi.

| Splošna kolektivna pogodba se sicer že uveljavlja, panožna kolektivna pogodba je tik pred podpisom, vendar pa je položaj v naši panogi še vedno zelo težak, še posebno v metalurgiji. Taka je bila ocena okoli 500 predstavnikov sindikatov podjetij kovinarjev, ki smo se zbrali v Cankarjevem domu. Zahtevali smo, da se krizne razmere v gospodarstvu že naslednji dan obravnavajo v Skupščini Republike Slovenije ali pa bomo organizirali, celodnevno stavko v kovinski in elektroindustriji Slovenije.

Predstavniki sindikata Železarne Jesenice na zboru v Cankarjevem domu

"Zbrali smo se v Cankarjevem domu z namenom, da na kulturen in dostojanstven način pokažemo nezadovoljstvo okoli 180.000 delavcev naše panoge in gospodom ministrom in vladi povemo, da se od obljub, ki smo jih dobili pred tremi meseci, ne da delati, še manj pa živeti.

To je najmanj, kar moramo povedati v imenu delavcev, in morda je" to tudi zadnje, kar lahko storimo na tak način, potem pa bodo besedo najbrž prevzeli delavci sami. Ti delavci namreč že v tem trenutku ne verjamejo in'ne zaupajo nikomur več. Tudi sindikatu ne - pa čeprav se številni sindikalni aktivisti trudimo bolj kot kdajkoli doslej. Obrali smo že vsa legalna pota v podjetjih in zunaj njih tja do republiških predstavnikov in ministrov. Ti nam pomoči niso odrekli, vendar pa je tudi zagotovili niso! Gospodarstvo še naprej tone v izgubah, delavci pa preživljajo eno najtežjih povojnih obdobij.

Če smo pred tremi meseci še verjeli, da je za spremembo potreben čas in da je zato potrebno ravnati modro in preudarno, če ne želimo še poslabšati ali otežiti našega položaja, potem je danes skrajni čas, da na naša konkretna vprašanja dobimo tudi konkretne odgovore.

V dneh, ko je zelo dejavno zasedal naš parlament, smo pričakovali, da bodo v množici sicer prav tako pomembnih vprašanj prišla na vrsto tudi aktualna vprašanja in akutni problemi našega gospodarstva. Toda to se ni zgodilo. Problemi v gospodarstvu so zastrašujoči, toda pravo tragedijo predstavlja socialna stiska delavcev in njihovih družin, ki so za stanje v gospodarstvu najmanj krivi!

Pred kratkim smo se lahko seznanili z nekaterimi statističnimi podatki, ki pokažejo naslednjo sliko problemov v gospodarstvu.

Na primer: V Sloveniji je 7.000 podjetij, od teh jih je 66 tik pred stečajem (tudi Slovenske železarne). V podjetjih, ki so pred stečajem, je zaposlenih več kot 20.000 delavcev. Brezposelnost narašča in znaša v Sloveniji okoli 6 %. Gledano z očmi statistike ti problemi še ne pomenijo katastrofe. Od 7.000 podjetij jih je manj kot 1 % pred stečajem - to res ni mnogo, vendar pa je to vrh ledene gore, ki pod gladino skriva več kot dve tretjini problemov. Podobno se zgodi, če ocenjujemo evidentirano brezposelnost.

Upamo, da imajo naši poslanci realno predstavo o navedenih problemih in da bodo skladno s tem tudi ustrezno odločali. V nasprotnem primeru se kaj hitro zgodi, da se samo v naši panogi Število nezaposlenih podvoji, kar bi nedvomno lahko povzročilo socialne, politične in tudi nacionalne nemire, za katere ni mogoče prevzeti odgovornosti.

Število vseh zaposlenih v Sloveniji vztrajno pada in se bliža 700.000; število upokojencev raste proti 400.000; napovedujejo 200.000 nezaposlenih. Med njimi je tudi mlada generacija, ki lahko le nemočno opazuje, kakšno prihodnost smo ji sposobni zagotoviti mi, ki danes sedimo tu, in tisti, ki sedijo v parlamentu in naši vladi.

Namenoma nisem posebej poudarjal stiske jeseniških, štorskih in ravenskih železarjev, saj jih prav gotovo poznate - so pa več ali manj podobni problemom kjerkoli v naši panogi. Tu so tudi naši sindikalni zaupniki, ki do podrobnosti poznajo socialno stisko železarjev in jim v okviru možnosti, ki jih ima sindikat, poskuša pomagati. Toda to ni prava pomoč, ki si jo železarji želimo. Prava pomoč, ki jo pričakujemo od Republike, je zagotovitev sistemskih pogojev za delo, ne pa socialna podpora. Ta je sicer tudi potrebna, da premostimo težave, ki nastajajo s prestrukturiranjem, toda prava socialna varnost je zaposlitev.

Sicer pa smo tu zato, da pospešimo reševanje problemov, ne pa da jadikujemo in jih na novo predstavljamo. Od vladnih predstavnikom pričakujemo jasen odgovor, ali bo slovenska vlada finančno podprla prestrukturiranje gospodarstva in v tem času zagotovila tudi potrebna finančna sredstva za socialni program ali ne. In če bo, potem mora to storiti takoj!

Na koncu pa še povsem konkretno vprašanje glede železarn: ČRNA METALURGIJA V SLOVENIJI DA ALI NE?

Delavci železarn hočemo jasen odgovor! Če je odgovor DA; potem je potre **1.**10 ukrepati takoj, sicer se bo ta sistem v naslednjih dneh - ne mesecih - ustavil sam. Na Jesenicah v teh dneh polno obratujejo le še trije obrati in prav lahko se zgodi, da po novem letu ne bo pogojev niti za to.

Slovenski železarji pričakujejo, da bo zbor oblikoval odločno zahtevo, da se navedena vprašanja pričnejo reševati tudi v parlamentu.

Predsednik
Sindikata Železarne Jesenice
Edo Kavčič

Predstavniki sindikata v Skupščini Republike Slovenije

Pogajalska skupir- îasega panožnega sindikata je nasi^dnji dan, to je 11.12.1990, resno vznemirila poslance vseh treh zborov republiške skupščine. Zbor združenega delà in družbenopolitični zbor sta na našo pobudo kritično ocenila problematiko v gospodarstvu, še posebno v metalurgiji, žal pa v zboru občin ta zadeva ni prišla niti na dnevni red...

Glede na sklepe, ki sta jih sprejela zbor združenega in družbenopolitični zbor, lahko pričakujemo, da bo republiški Izvršni svet poslancem predstavil »scenarij« za rešitev problemov črne metalurgije in drugih delov gospodarstva. Namen je bil dosežen. Predlog sindikata je dobil podporo tudi v skupščinskih klopeh, zato od Izvršnega sveta Slovenije pričakujemo konkretne rešitve.

Izredna seja Izvršnega sveta občine Jesenice

Zaradi izrednih težav, s katerimi se srečuje naša železarna, je bila tudi na pobudo našega sindikata sklicana izredna sej a Izvršnega sveta občine Jesenice. Na tej seji smo sodelovali tudi predstavniki sindikatov in delavskega sveta Železarne.

Po uvodni predstavitvi problematike železarne, ki skoraj v vseh pogledih, še posebno pa v pogledu socialnega in materialriega položaja delavcev vpliva na razmere v občini več kot 50 %, je Izvršni svet sprejel nekaj pomembnih sklepov in zahtev:

1. Izvršni svet Republike Slovenije naj se opredeli do črne metalurgije v Sloveniji in podpiše pogodbo med železarnami, bankami.
2. Za realizacijo sanacije črne metalurgije je nujno sprejeti in finančno omogočiti socialni program.
3. Izvršni svet Republike Slovenije in Sekretariat za finance naj železarni omogočita izplačilo osebnih dohodkov v mesecu decembru.
4. V okviru pristojnosti bo Izvršni svet občine predlagal zamrznitev stanarin in komunalnih storitev. Polno pa je treba angažirati vse občinske organe, ki se ukvarjajo s socialo.
5. Izvršni svet občine bo preveril možnosti za zadolžitev občinskega proračuna, da bi tako zagotovil sredstva za odpravnine.
6. Izvršni svet daje pobudo železarni, da oblikuje krizni štab iz predstavnikov vodstva, delavskega sveta in sindikata.
7. Problematiko železarne in Jesenic naj naši delegati predstavijo na prvi seji republiške skupščine.

Pred izredno sejo Izvršnega sveta občine Jesenice smo od sekretarja Vitomirja Pretnarja prejeli odgovor v zvezi s posredovanimi predlogi našega sindikata glede zamrznitev stanarin in oprostitve participacije v zdravstvu.

Aktivnosti sindikata jugoslovanskih železarn

Zaradi vse večjih problemov, ki pestijo tudi jugoslovanske železarne, so predstavniki sindikatov obiskali tudi predsednika zveznega Izvršnega sveta Markoviča oziroma predstavnike zvezne vlade. Seznanili so jih z zastrašujočimi podatki, ki kažejo položaj te panoge. Izguba v vseh železarnah znaša po devetih mesecih okoli 367 milijonov dinarjev in je 2,2-krat večja od lanske. Proizvodnja je padla za okoli 15 %, osebni dohodek je v tem času znašal. 4.000,00 dih, delo v železarnah naj bi izgubilo kar okoli 18.000 delavcev.

Od zvezne vlade je sindikat jugoslovanskih železarn zahteval, da zaščiti domačo proizvodnjo jekla, da odobri okoli 250 milijonov dolarjev za izboljšanje likvidnosti, da oživi potrošnjo jekla in še posebno, da zagotovi finančno kritje za socialni program in reševanje presežnih delavcev v razmerju 70:30 v korist gospodarstva.

V zaključku pa je še poudarjeno, da bo v nadaljevanju sindikat jugoslovanskih železarn prisiljen uporabljati tudi druga pota za dosego zahtev delavcev.

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

Odgovor v zvezi s posredovanimi predlogi glede stanarin in participacije

Stanarine

Stanarine so pod neposredno kontrolo Izvršnega sveta. V juliju 1990 je Izvršni svet na podlagi predlagane analize in usmeritev' republike potrdil enomesečno povišanje stanarin tako, da bq stanovanjsko gospodarstvo do konca leta 1990 doseglo tako stanarino, da bi pokrili stroške enostavne reprodukcije (t.j. amortizacijo, investicijsko vzdrževa- "J'> pogodbene obveznosti in funkcionalne stroške). Vsako odlaganje decembrskega povišanja bi v naslednjem letu pomenilo še toliko večjo podražitev: Izvršni svet bo na prihodnji seji obravnaval predlog Sklepa o določitvi najvišjih cen, tako da bodo cene stanarin in osnovnih komunalnih storitev do nadaljnjega, zaradi izredno težkega ekonomskega položaja občanov, zadržane na decembrski ravni.'

Oprostitev participacije v zdravstvu

Vsi delavci, ki so upravičeni do otroškega dodatka, imajo tudi oproščeno participacijo v zdravstvu. To oprostitev uveljavljajo s potrdilom Centra za socialno, delo o prejemanju otroškega dodatka na Zdravstveni skupnosti Jesenice.

Tisti delavci, ki ne prejemajo nobene socialne pomoči, uveljavljajo lahko oprostitev participacije v zdravstvu direktno na zdravstveni skupnosti, s tem 'da' predhodno pridobijo naslednja potrdila:

-potrdilo o dohodkih v lanskem letu,
-potrdilo o dohodku v zadnjem tromesečju,
-potrdilo o premoženjskem stanju.

Če podatki iz pridobljenih potrdil ustrezajo določenim kriterijem, bodo delavci upravičeni do participacije.

Sindikat Železarne
Jesenice
tel. (064) 81-441 interna 3265

Vsem sodelavcem Železarne Jesenice želimo srečno Novo leto 1991

Vabimo vas, da postanete naš član in nam pri reševanju problematike pomagate

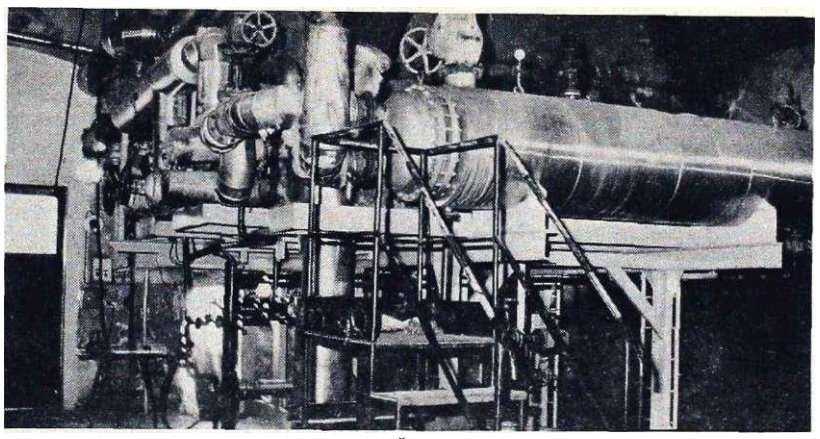

Topolottti izmenjevalci za ogrevanje Železarne in mesto (foto: Mira Kolenih)

Še najmanj je delavcev, ki se strinjajo z obstoječimi razlikami; ie 10,7 % jih je. Delavci si torej želijo sprememb, takšnih ali drugačnih. Seveda pa vse kategorije delavcev ne razmišljajo enako. Se najbolj jih ločuje višina osebnega dohodka: delavci z najnižjimi osebnimi dohodki se izrazito (72,7 %) zavzemajo za zmanjšanje ali celo ukinjanje razlik med osebnimi dohodki, teh pa je med delavci z višjimi (nad 5000 din) plačami le še slaba petina.

Napredovanje delavcev

Delavce smo najprej vprašali: Kateri so po vašem mnenju najvplivnejši dejavniki pri napredovanju v Železarni? Na prva mesta so delavci postavili pozitivne (funkcionalne) dejavnike: znanje in izobrazbo (53,1 %), delovne rezultate in učinkovitost pri delu (48,7 %) ter delovne izkušnje, starost, staž (46 %).

Med negativnimi oz. deviantnimi dejavniki je dovolj izpostavljen le »zveze in poznanstva, protekcije« (38,9 %), medtem ko so »komolčarstvo, karierizem, brezobzirnost« (9,7 %), »ubogljivost, podrejeno^. (12,8 %), »politična in samoupravna angažiranost« (17,7 %) ter »nacionalna pripadnost« (3,5 %) potisnjeni v ozadje.

Raziskava slovenskega javnega mnenja (1986 !) je dala precej drugačno sliko dejavnikov napredovanja. Ugotovila je, da se je v primerjavi z letom 1980 močno povečal delež deviantnih dejavnikov, "zmanjšal pa^pbmen deldvne učinkovitosti. Raziskovalci so takrat celo zaključili^ da^se je družba, »ki se 'v krizi "nahaja" rta razpotju;' začela razvijati v napačno, nevarno smer. I "

Delavci so ocenili tudi dejavnike lastnega (osebnega) napredovanja. Kot možne odgovore delavcem nismo ponudili deviantnih dejavnikov, saj je več kot očitno, da jih delavci ne bi navajali. Delavci, ko gre za osebno napredovanje, dajejo očitno prednost delovnim rezultatom (46,1 %), izobrazba, ki je na prvem mestu splošnih dejavnikov napredovanja, pa je s 25 % šele na četrtem, predzadnjem mestu. Pred izobrazbo sta namreč staž in izkušnje (38,1 %) ter izpraznjeno delovno mesto (38,9 %). Najmanj pomemben dejavnik njihovega napredovanja so dobri odnosi s sodelavci in nadrejenimi (16,7 %).

Podrobnejša analiza je med drugim (skušamo biti čim izčrpnejši!) pokazala, da je za delavce, ki so napredovali enkrat, najpomembnejše izpraznjeno delovno mesto; za tiste, ki so napredovali dvakrat, so to delovni rezultati ter izpopolnjevanje in izobraževanje; za delavce, ki so napredovali tri in večkrat, pa ponovno delovni rezultati, izpopolnjevanje in izobraževanje pa se je umaknilo stažu in izkušnjam.

Naslednje vprašanje, ki smo ga postavili delavcem, je bilo, če so, odkar delajo v Železarni, kdaj napredovali. Delež delavcev, ki niso napredovali, je enak kot v podobni anketi v -Železarni Ravne: pri nas 29,5 %, v Ravnah pa 27 %. Podrobnejše preverjanje s pomočjo objektivnih podatkov je v Ravnah pokazalo, da anketiranci zaznavajo več 'napredovanj, kot pa jih kažejo podatki •iz* razlik v plačilnih razredih, hierarhU ji in zahtevnosti dela. Sicer pa je enkrat napredovala tretjina (33,6 %), dvakrat 18 % ter tri in večkrat 18,9 % de- .lavcev.

Kar 17,6 % anketiranih delavcev Železarne Jesenice misli« da so nazadovali! V raziskavi Inštituta za sociologijo, ki jo je izvedel v petih slovenskih podjetjih, se je gibal delež teh delavcev med 8 do 15 %. V Železarni Ravne npr. samo 7 %. Več kot očitno je, da je percepcija nazadovanja v naši železarni močno napihnjena. Razlago lahko iščemo tudi v dolgoletnem neuspešnem urejanju sistema nagrajevanja (neuspešni referendumi^ sporna prekategorizacija, pritožbe...), kar je rezultiralo v vsesplošni občutek, da je delo posameznega delavca premalo oz. vse manj cenjeno in plačano...

Raziskave kažejo, da je delavcev, ki si želijo napredovanja v vodstveni hierarhiji, izredno malo. Že omenjena anketa v petih slovenskih podjetjih je pokazala, da je teh delavcev le od 2 do 4 %. V naši železarni je delež delavcev, ki želijo napredovati samo v vodstveni hierarhiji, še manjši: 1,2 %. Največ (70,1 %) anketirancev želi napredovati v stroki, 4,6 % pa bi želelo napredovati v strokovni ali vodstveni hierarhiji. Kar petina (24,1 %) jih ne želi napredovati.

Tudi iz naših podatkov se lepo kaže, da napredovanje v vodstveni hierarhiji za delavce ni privlačno. Vprašanje motiviranja zaposlenih za prevzemanje vodstvenih nalog (vodenje) je lorej izredno aktualno. Velika želja JO strokovnem napredovanju kaže, ua je za učinkovito motiviranje njena uporaba (izraba) še kako pomembna in je ne smemo zanemariti. %

*Kar 44 % delavcev je na neposredno vprašanje odgovorilo, da ne vedo, kaj morajo storiti, oz. kaj organizacija pričakuje od njih, da bi napredovali. V omenjenih petih podjetjih je delež teh odgovorov le 16 do 24 %. Tudi tisti, ki so napredovali dva in večkrat, podobno ocenjujejo svoje vedenje o tem, kaj morajo storiti, oz. kaj organizacija pričakuje od njih, da bi napredovali. To kaže na odsotnost kaddrovske politike, sistema napredovanja... Napredovanje ne temelji na verificiranih informacijah, temveč je prepuščeno stihiji. Odgovori delavcev glede dejavnikov napredovanja se zato kažejo v novi, bolj negativni luči...

Izobraževanje

Ne glede na vsega upoštevanja vredno razlikovanje med formalno kvalifikacijo (šolsko izobrazbo) in dejanskim znanjem, sposobnostmi, je kadrovska (izobrazbena) struktura zaposlenih dovolj dober kazalec količine znanja, s katero razpolaga organizacija.

Izobrazbena struktura zaposlenih v železarni je slaba. Vendar je vtis, da smo se je v polnem pomenu zavedli šele tedaj, ko so nas prizadeli presežki delavcev, med katerimi je levji delež delaVcev brez kakršnekoli strokovne izobrazbe. Kadrovske strukture se v normalnih razmerah ne da popraviti čez noč. Izjemi sta stečaj (vendar bi v tem primeru le stežka govorili o kadrovski politiki) in določanje (s pomočjo krij^mev) presežnimi delavcev. V obeh prjl|erih bi poleg produktivnosti zboljšali tudi kadrovsko strukturo. Z drugimi besedami: delo v Železarni bi (bodo) izgubili predvsem ne oz. manj izobraženi delavci.

Na dolgi rok in gledano z nacionalnega'" vidika, pa je edina rešitev za tako slabo kadrovsko strukturo povečevanje, fonda znanja. Tudi izobraževanje torej* '$$

Prvo vprašanje v tem sklopu se je glasilo: ALI SE TA ČAS IZOBRAŽUJETE, OZ. STE SE IZOBRAŽEVALI V ZADNJEM LETU? IMATE ŽELJO, DA BI SE IZOBRAŽEVALI?

Kar 42,9 % anketiranih delavcev nima želje po izobraževanju. Še bolj so zaskrbljujoči podatki, da se nekvalificirani in polkvalificirani delavci, ki so izobraževanja najbolj potrebni, v najnižjem deležu izobražujejo; med tistimi, ki se ne izobražujejo, pa je poudarjeno več tistih, ki nimajo želje po izo-.. braževanju.

Kvalificirani delavci se sicer izobražujejo v več kot dvakrat večjem deležu (16,9 %) kot N K V ali P K V delavci, toda med tistimi, ki se ne izobražujejo, je kar 50,6 % takih, ki si izobraževanja ne želijo. *$$j0.*

Pravi premik je narejen šele pri srednješolsko izobraženih delavcih: samo vsak četrti nima želje po izobraževanju, 28 % pa se jih ta čas (oz. v zadnjem letu) izobražuje.

Pri višje (visoko)šolcih so želje, ,v primerjavi z N K V in P K V delavci, Obrnjene: izobražuje se jih tri četrtineV-žer*;; lje po izobraževanju pa nima le 6,7 %.'

Med ponujenimi razlogi, zaradi katerih so se odločili, da se izobražujejo, delavci največkrat navajajo »pridobitey novega znanja ,in Jasten razyjSf^ (46,5 %) ter »zboljšanje izobrazbe in lasten razvoj« (46,5 %), 'sledijo »zboljšanje izobrazbe in kvalifikacije« (41,9%), »zahteve na delu, možnost zaposlitve«

Sporočilo sindikata Neodvisnost

Sindikat Neodvisnost v železarni je nova organizacija, ki skuša delovati po zgledih sindikatov v razvitih industrijskih državah. Seveda smo še daleč, da bi bili enaki sindikatom v zahodni Evropi, ker se nahajamo v taki gospodarski in politični situaciji, ki je zgodovina ne pozna.

Nimamo lastnikov podjetij in kapitala, sindikat nima pravega partnerja za pogajanja in se mora soočati s problemi, ki so po svetu že zakonsko rešeni, tako ohranitev delovnih mest kot reševanje socialnih problemov svojih članov. Za vsak primer posebej se moramo prilagajati situaciji in izhajati iz samih sebe, ker pomoči razen od Konfederacije novih sindikatov Slovenije nismo deležni od nikogar.

Bolj smo navajeni pobirati nametana polena pod naše noge, kot pa pričakovati podporo pri vsestranski zaščiti delavcev. To kaže tudi na to, da se nekateri nikakor ne morejo sprijazniti s pluralizmom v sindikalnem organiziranju. Sindikat Neodvisnost bo skušal pomagati vsem tistim v železarni, ki se trudijo, da bo sposobna prodajati na konkurenčnem trgu, kar pogojujeta dobra organizacija dela in kvaliteta izdelkov.

To seveda niso sindikalne zadeve, toda če bo podjetje uspešno, bodo tudi delavci v tem podjetju bolje situirani, sindikat pa bo lahko postavljal visoke zahteve za svoje člane. Tudi naloga Neodvisnosti je, da o vseh problemih razpravlja in se pogaja, ne da jih razrešuje z bojem ali revolucijo.

Situacija je v železarni katastrofalna, največja škoda pa je tista, ki se je dogodila v naših glavah. Najprej bo treba vzpostaviti normalne odnose med ljudmi, ki temeljijo na razumevanju, ^nerazumevanju, soglašanju in konfliktih. Ker nam je vpliv okolice in šolanje na podlagi ene ideologije, delo na podlagi nelastnine programiralo mozeg tako, da ne vemo več, kakšen je pravilen odnos do dela, kaj sta poštenost in pravičnost, nujno prihaja do nesoglasij. Posebno tam, kjer so interesi različni, je potrebno usklajevanje in pogovarjanje. Ker smo vzgojeni v nekem revolucionarnem duhu, nam posebno primanjkuje strpnosti in razumevanja, kar mora pripeljati do konfliktov, dram ali celo tragedij.

Posebno pomembno je, da imamo o določenem področju veliko znanja in vedenja, kar omogoča lažje razumevanje, odločanje, izogibanje napakam in uspešnost. Omejeno znanje povzroča težko razumevanje, slabo odločanje, napake so neizogibne, velika je verjetnost neuspešnosti, ustvarjajo se krivde, krivci in obtožbe, nastopajo konflikti. Pomembne so tudi informacije, ki jih ne smemo zamenjati z znanjem. Znanje nam je potrebno za presojo informacij.

Če je informacij dovolj, nam omogočajo dobro presojanje, boljše odločanje, razumevanje druge strani in lažje strinjanje. Če pa je informacij premalo, se slabo odločamo, napake so neizogibne in hitro prihaja do nasprotij.

Za delavce in sindikat Neodvisnost je zelo pomembno osnovno vrednotenje dela. Delo na sistemu plač ni nobena znanost, delitev plač v razvitem svetu je dogovor med delodajalci in delojemalci. Plače so strošek, so več ali manj fiksni strošek. Ne moremo tudi čez noč ustaviti obrata ali podjetja in reči delavcem, da od jutri naprej nimajo več plač. Zapiranje obratov ni samo tehnični problem, ki nekaj stane, ampak tudi socialni in človeški problem. Ob ustavljanju proizvodnje se šele vidi, da ljudje ne delajo samo za plače, ampak so tudi čustveno vezani na svoje delo in svoj status v podjetju.

Delo razdelimo na programirano in kreativno. Programirano delo se lažje meri, čim bolj je kreativno, tem težje se meri. Rezultati kreativnega dela so vidni šele na dolgi rok. Pod programirano delo spadata proizvodno in administrativno delo, kreativno delo pa opravljajo strokovnjaki in vodje. Administracija vedno hoče dokazovati, da je njeno delo kreativno. Strokovnjaki zaradi tega izgubljajo servis in morajo sami delati programirano delo, zmanjka pa jim časa, da bi se ukvarjali s kreativnim delom, za katerega so plačani. Ponekod tega ni bilo, saj tudi v sedanjem času obstajajo podjetja, ki dobro poslujejo, imajo pa iste pogoje kot drugi. Dobro poslujejo torej zaradi pravilnega vodenja podjetja.

Vsa strokovnost proizvodnih in administrativnih delavcev, strokovnjakov in vodij temelji na znanju, ne glede na šolsko izobrazbo. Za ljudi, ki so končali neko šolo ali usposabljanje, se predvideva, da neko znanje imajo, torej imajo tudi že ceno svoje delovne sile. Za njih je poskusno delo nepotrebno, saj mora vsak svojo delovno silo tudi takoj dati na razpolago delodajalcu, ko ga le-ta zaposli.

Plače morajo biti določene z urami ali na mesec. Vodstvo mora povedati, koliko je za te plače treba narediti. Plače ne smejo biti določene z nekimi točkami, ampak z dinarji na uro ali na mesec. Točke samo zamegljujejo jasnost izračunavanja plač. Denar za plače mora biti, če ga ni, je odgovorno vodstvo podjetja.

Podjetje naj prodaja izdelke tistemu, ki jih plača in jih je tudi sposoben plačati, drugače to ni prodaja, ampak darilo. Razlika med proizvodno in prodajno ceno je dobiček, če to ne znamo izvesti, niso krivi delavci. Delavci morajo točno vedeti, če so opravili toliko in toliko ur, bodo imeli tako in tako plačo.

Pomembno in nujno potrebno je pridobivanje sodelovanja zaposlenih. Z njihovo pomočjo bomo vedeli, kakšne delavce potrebujemo, da bodo delali po svoji sposobnosti in so se pripravljeni učiti. Podjetje potrebuje že izoblikovanega človeka, ki se je pripravljen usposabljati tudi na svoje stroške, zato da ima višjo ceno. Znanje je sredstvo, da se pridobi večja plača. Tisti, ki se hitreje učijo, imajo prednost, tako dobimo delavce z zanjem in izkušnjami. Začetnik v podjetju ne pozna nič in ne more predpisovati tehnoloških postopkov. Tudi norme ne more določati tisti, ki takega dela ni nikoli delal. Kdor delo vodi, mora delavcu delo znati tudi pokazati.

Ko so delavci usposobljeni, jih je treba motivirati. Če zmanjka dela, niso krivi tisti, ki to delo opravljajo, ampak tisti, ki za to delo skrbijo. Motivacija je materialna in moralna. Kdor misli, da je edina motivacija materialna, ne sme priti na vodilno delovno mesto. Vodilni morajo izrabiti vsako priložnost, da se dobro delo pohvali. Ljudje so na delovnem mestu tretjino življenja in če se tam ne počutijo dobro, je ta tretjina življenja izgubljena.

Za materialno motivacijo morajo biti izdelana merila, ki so nujno povezana z rezultati, merila, ki so enostavna, izračunljiva in stabilna. Norme za operativno delo morajo biti realne, v svetu pa jih že odpravljajo. Če delavci normo prekoračujejo, je napaka, da se norme zvišajo. Če se poveča norma, se mora povečati tudi obračunska postavka. Kjer so norme odpravili, delajo na uro, uvedli pa *so* osebno učinkovitost.

Delavci ogromno vedo o tistih delih, ki jih sami opravljajo, toda z njimi se nobeden ne ukvarja. Predloge in izboljšave je treba zbirati z delavci skupaj, vodilni kadri pa tega nočejo, ker se bojijo, da bi se delavci izkazali za bolj inovativne, kot njihovi vodje. Če ne bomo imeli takega vodstva, ki bo delavce spraševalo, kaj naj se v določenih primerih naredi, bomo še naprej nazadovali. Vodja oddelka mora imeti načrt in odgovornost, da se načrt izvrši, imeli mora pravico, da delavce ocenjuje. V takem primeru morajo biti plače tajne, javne plače so samo tiste, ki so sklenjene s kolektivno pogodbo. Če bodo ocenjevali slabo tiste, ki dobro delajo, pomeni, da so vodje neodgovorni in nemoralni. Če ima oddelek načrt in je prekoračen, potem imajo vsi delavci v oddelku ustrezen odstotek povečanja na svojo postavko, kar je treba plačati in ne govoriti, da ni denarja.

Če delavci nekoga izločijo iz svojega okolja, ga mora izločiti tudi vodja. Delavci bodo izločili vedno tistega, ki deluje moteče v njihovi skupini, tako najslabšega kot tudi najboljšega. Ocenjevanje med delavci v skupini mora biti nujno tajno.

V podjetju je praviloma mogoče narediti prav vse, drugi problem je, koliko kaj stane. Za ljudi je treba postavljati tako merilo, s katerim bo posameznik največ prispeval k razvoju podjetja. Vsa merila pa morajo biti "povezana z outputom, to je, koliko proizvodnje je vskladiščene in koliko prodane.

Našteli smo nekaj predlogov, za katere mislimo, da bi jih bilo potrebno upoštevati pri oblikovanju podjetja Železarna Jesenice in pri delovanju v novih razmerah. Sindikat Neodvisnost si bo za to vsekakor prizadeval.

Neodvisnost
Sindikat Železarne
Jesenice

Kolektivno dogovarjanje

Ker se je v železarni začelo pogajanje o kolektivni pogodbi med predstavniki podjetja in sindikati, je prav, da se delavci seznanijo, kakšna so pogajanja v sodobnih in razvitih državah in družbah ter čemu služim.

Kolektivno dogovarjanje je v sodobni družbi postalo ena temeljnih človekovih pravic iz dela. Mednarodna organizacija dela je sprejela konvencijo c uporabi načel o pravicah organiziranja in kolektivnega dogovarjanja. Sprejeto je bilo tudi priporočilo, v katerem so obravnavane metode in postopki za realizacijo v konvenciji sprejetih načel. Kolektivne pogodbe so dogovori o pogojih dela, ki so sklenjeni med delodajalci, skupinami delodajalcev, med eno ali več organizacijami delodajalcev na eni strani in med eno ali več sindikalnimi organizacijami delavcev.

Kolektivne pogodbe so v sodobni družbi v svetu temeljni način in oblika delovnih razmerij, predvsem razmerij o plačah. Med posameznimi zahodnimi državami so precejšnje razlike v vsebini in postopkih kolektivnega urejanja plač s pogodbami, vendar je sistemska ureditev enotna. V nekaterih drzavan imajo določbe kolektivnih pogodb sodno zaščito, v drugih kolektivne pogodbe same urejajo in določajo tudi arbitražo v morebitnih sporih iz plačilnih razmerij. V praksi zahodnih, gospodarsko razvitih držav se dogajajo med postopkom sklepanja kolektivnih pogodb mezdna gibanja, ki jih vodijo sindikati, taka gibanja pa se pojavljajo tudi, če kolektivne pogodbe niso sklenjene.

. Plače delavcev ali cena delovne sile se določajo v odvisnosti od dolžine delovnega časa, od zahtevnosti dela ali od učinka delavca. Plačilo na čas (časovna mezda) se določa v odvisnosti od zahtevnosti dela, ki ga posamezni delavec izvaja v delovnem procesu in v odvisnosti od dolžine časa, ki ga je delavec prebil na delu. Za aktivnosti, kjer delovne uspešnosti ni mogoče objektivno meriti, uporabljajo različne metode ugotavljanja delovne uspešnosti. Pri ocenjevanju sodeluje enako število ocenjevalcev, ki jih določi delodajalec, in ocenjevalcev, ki so sindikalni predstavniki delavčevi'-'/

Za ugotavljanje zahtevnosti dela in upoštevanje ugotovljene zahtevnosti dela pri določanju višine plače so uveljavljene različne metode za oceno zahtevnosti dela. Znani in uveljavljeni so modeli za ocenjevanje zahtevnosti dela za posamezne panoge kot sta Euler-Stevensov model za črno metalurgijo v Nemčiji in ocenjevalni model BASF, ki je narejen za večje firme. "jf^SJ

Posebno poglavje pri pogajanjih povsod v svetu in tudi v železarni je pogajanje o določitvi minimalne plače. Minimalna plača je tista plača, ki jo za svoje delo sme dobiti delavec v določeni regiji ali dejavnosti. S tem zadosti delodajalcu, ki ima osnovno izhodišče za stroške delovne sile, saj višina plače nastaja na podlagi tržnih zakonitosti. V obdobjih, ko je ponudba delovne sile večja od povpraševanja, in to se ravno sedaj dogaja, je najnižja plača lahko tudi nižja od sredstev, ki so delavcem potrebna za eksistenco. Vsebinsko pa najnižja ali minimalna plača vsebuje tele sestavine:

- minimalna plača mora biti zadostna za pokrivanje vitalnih potreb: prehrane, obleke, stanovanja, izobraževanja, rekreacije in potrebe družine,
- eksistenčni minimum pomeni tisto količino sredstev, ki še zagotavlja normalno reprodukcijo delovne sile delavca,
- socialni minimum pomeni tisto količino sredstev, ki zagotavlja človeka primerno življenje delavcu v doloceV^ nem okolju in obdobju.

Predpisi o minimalnih plačah imajo razen humanitarnega in socialnega tudi ekonomski pomen, saj pomenijo osnovne in enake pogoje gospodarjenja za vse delodajalce, spoštovati jih morajo vsi podjetniki. Onemogočajo izkoriščanje delavcev in določajo osnovno kupno moč delavstva, ki je potrebna za delovno kondicijo delavcev in za zagotavljanje povpraševanja po dobrinah na trgu, ki jih delavec potrebuje.

Drugi problem nastane pri ug^^aj^ vljanju kolMpie enostavnega dela^Sg bo za vnaprej tudi služilo kot merska ;f enota za ugotavljanje določenega kompliciranega dela v delovnem procesu. Enostavno delo je tisto delo, ki zahteva minimalno usposabljanje in ga lahko izvaja takoj vsak delavec. To je delo, kjer je najmanjša odgovornost, ni nobenega napora in se opravlja v ugodnih delovnih pogojih. Delavec, ki dela na takem delovnem mestu, ne bo imel najnižje cene svojega dela, ampak ceno najnižjega dela.

Najnižja cena dela pomenieksistenčni minimum, cena najnižjega dela ***pfi*** socialni minimum, za katerega se bodo pogajali tudi sindikati pri sprejemanju kolektivne pogodbe v železarni. Ta pogodba bo določala nivoje, pod katere ne bo mogoče priti, če pa bo delodajalec plačal več, pa je odvisno od učinkovitosti in produktivnosti podjetja.

Bogomir Ličof

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Be-la

obvešča

vse svoje člane in članice, da bo po sklepu Izvršnega odbora društva in potrditvi članov in članic celotnega društva članarina za leto 1991 60 din in vzajemna samopomoč 150 din ter izplačilo zavarovancem oziroma svojcem ob smrti 4.000 din.

Višina članarine naj bi ublažila tudi stroške za nadaljnjo dobo in obstoj našega društva. Približno takšno višino članarine so sprejela tudi sosedna društva.

~ Članarino in vzajemno samopomoč bomo. pobirali v pisarni društva vsak torek od 9. do 12. ure in petek od 16. do 19. ure takoj po novem letu.

Glede na to, da so člani društva tudi v težki denarni stiski, posebno dru|ine z eno samo pokojnino, menimo, da je višina članarine vzajemne samopomoči primerna.

I V upanju na ugodno rešitev naše varnosti in varnosti vseh slovenskih upokojencev želimo vsem članom in članicam društva in ostalim srečne in vesele praznike, predvsem pa zdravo in zadovoljno Novo leto 1991.

Izvršni odbor

(39,5 %), »uspešnost in uveljavitev pri delu« (30,2 %), »zboljšanje lastnega položaja« (30,2 %), šele na koncu pa »želja, veselje do izobraževanja« (9,3 %).

Tudi rezultati naše ankete so pokazali, da pri motiviranju delavcev za izobraževanje predpostavljeni in kadrovske službe ne igrajo pomembnejše vloge: največ (76,2 %) delavcev smatra, da so se sami spodbudili za izobraževanje (lastna odločitev). V 11,9 % je bila to kadrovska služba, v enakem odstotku pa nadrejeni.

?3Wfiika večina delavcev (73,8 %) je odgovorila, da jim železarna pri izobraževanju nudi ugodnosti. Očitno nudenje ustreznih pogojev za izobraževanje v očeh delavcev (še) ni spodbujanje za izobraževanje. Sklop problematike map tiviranja za izobraževanje zahtevabolj sofisticirane metode strokovne (kadrovske) službe kot pa je organiziranje funkcionalnega (internega) izobraževanja (dobra polovica delavcev, ki se izobražujejo, oz. so se izobraževali v zadnjem letu, pravi, da so se izobraževali za program v sami Železarni) in nudenje ustreznih ugodnosti.

Delavci so kritični do sindikata

Delavci so na naša vprašanja odgovarjali, kot smo že oi$eriili£ konec fe- >ruarja in v začetku marca. Zato je tre- »a&njihove odgovore razumeti v kontekstu tistega časa. Kar zadeva vprašanji p sindikatu, je anketiranje padlo, v čas sindikalne prenove, sedanjih Svobodnih sindikatov, vendar že po opravljenih občnih; zborih,: na katerih je vodstvo sindikata razlagalo svojo' prenovo 4n kongresne dokumente.

Prvo vprašanje je bilo postavljeno delavcem v Železarni že pred leti (1982): ALI MENITE, DA JE SINDIKAT, TAK KOT JE, POTREBEN? Tistih, ki menijo, da je sindikat, tak kot je, potreben, je bilo leta 1982 še krepka polovica (56 %), sedaj pa le slaba petina (18 %). Da sindikat ni potreben, je leta 1982 menilo 27 %, letošnje leto pa že 56 % anketirancev.

Z rastjo izobrazbe raste tudi negativen odnos do potrebnosti sindikata: Več kot dve tretjini anketiranih delavcev s srednjo, višjo in visoko izobrazbo meni, da sindikat, tak kot je, ni potreben. Samo pri nekvalificiranih delavcih je delež delavcev, ki menijo, da je sindikat potreben, enak deležu delavcev, ki menijo, da sindikat ni potreben. Zato pa pri njih prevladuje odgovor »ne vem« (39,6 %).

Drugo vprašanje je «¡¡§0: SINDIKATI V SLOVJENIJI SE PRENAVLJAJO IN HOČEJO iNiSTATI NEODVISNI. ALI J I MZAUPATE? Da bo sedanji sindikat postal resnično delavska in neodvisna organizacija, meni četrtina (24,9 %) delavcev, slaba polovica (46,5 %) pa jih meni, da bodo morali resnično delavske in neodvisne sindikate organizirati delavci sami.

Za ilustracijo ključnega vpliva izobrazbe navedimo še tale podatek: »samo« vsak četrti nekvalificirani delavec ne zaupa prenovi sjndikata, teh pa je pri višje in vispkošolcih kar štiri petine. Glede na te podatke lahko predpostavljamo, da v Članstvu prenovljenega (tj. Ravnikovega) sindikata niso ustrezno zastopane bolj izobražene kategorije delav-cev.

Skoraj odveč je poudariti, kako tesna je povezanost med stališči, da sindikat, tak kot je, ni potreben, in mnenji, da bodo morali resnično delavske in neodvisne sindikate organizirati delavci sami.

KAKO POGOSTO DELAVCI RAZMIŠLJAJO O TEM, DA BI SE ZAPOSLILI V DRUGEM PODJETJU?

Na zgornje vprašanje je skoraj polovica (46,3 %) delavcev odgovorila, da nikoli ne razmišlja o tem, da bi se zaposlila v kakem drugem podjetju.- Dobra tretjina (36,1 **%)** o tem včasih razmišlja, pogosto pa 17,6 % delavcev.

Lahko bi skoraj rekli, da je vsak drugi delavec potencialni fluktuant. Glede na presežke delavcev v železarni to ni nič narobe. Zaskrbljuje nekaj drugega. Potencialni fluktuanti so predvsem (konstruiramo idealni tip) delavci (spol ni pomemben), stari do trideset let, s srednjo, višjo ali visoko izobrazbo ter po narodnosti Slovenci. To so kategorije delavcev, ki so na eni strani najbolj nezadovoljne s svojim položajem, na drugi strani pa so tudi lažje zaposljive. Tudi za železarno - kakršnakoli že bo - so še vedno potrebni.

Da ne bo nesporazuma: problematika neslovencev je v bistvu problematika njihove nižje izobrazbene ravni. Ko smo že pri tem: tudi morebitno za njih neugodno strukturo prisilnih dopustov (v zadnjem času močno razvpita) je moč razložili pray z n^o v o slabšo izobraženostjo.. . , *j j i r **1

V ilustracijo; 70,8 % nekvalificiranih delavcev o zaposlitj^M^rugem podjetju nikoli ne razmišlja. Med polkvalificiranimi je teh že manj (52,6 %) med kvalificiranimi jih je 46,4 %, med srednješolci le še 29,1 % in imed višje in visokošolci 14,3 %.

Mnenje delavcev o Železarju

V času anketiranja je Železar še izhajal kot tednik. Vse intenzivnejše pa so bile težnje po njegovem manj pogostnem izhajanju, zato smo delavce vprašali: ŽELEZAR IZHAJA VSAK TEDEN. STE MNENJA, DA NAJ OSTANE TEDNIK TUDI V PRIHODNJE?

Velika večina (86,9 %) delavcev je menila, da naj Železar ostane tednik. Za štirinajstdnevnik se ogreva 4,5 % in za mesečnik 3,3 %. Samo 1,2 % je odgovorila z »Železarja ne berem« in 4,1 % z »ne vem«.

Z naslednjim vprašanjem smo hoteli izvedeti, če bi se moral po mnenju delavcev Železar po vsebini in obliki kaj spremeniti. Krepka polovica (58,4 %) jih je menila, da naj Železar ostane takšen kot je. Da se mora spremeniti, je menila tretjina delavcev,, 1,2 % je odgovorila z »Železarja ne berem« in 5,8 % z »ne vem«.

Delavcem, ki so menili, da se mora Železar spremeniti, smo postavili *Šei odprto vprašanje, na katerega so lahko šjrše pojasnili, KAJ BI BILO PO NJIHOVEM TREBA I*Rl ŽELEZARJU NAJPREJ SPREMENITI.

Največ delavcev je zapisalo, da naj Železar piše več o problemih v Železarni in posameznih obratih, delovnih- in poslovnih (ne)uspehih, razvojni politiki podjetja, prodaji, možnosti za boljše osebne dohodke, itd. Prispevki naj bodo napisani realno, odkrito, pravočasno in razumljivo.

Nekaj je bilo tudi bolj neposrednih kritik: v časopisu je preveč prostora za razne analize in množice številk (upam, da jih v tem prispevku ni preveč!), ki jih nihče ne bere, saj jih ne razume; preveč je bilo prispevkov o volitvah in politiki; zmanjšati je treba hokejske prispevke; v glasilujfe preveč napak; o Železarni je treba pisati bolj diskretno...

•-'*i* •

Zabeležili smo štiri predloge, ki se zavzemajo za povečanje obsega Železarja, tj. naj se mu povrne prejšnji obseg.

Želja delavcev, da naj se objavljajo objektivne in popolne informacije o stanju v podjetju, v pripombah in predlogih zelo močno izstopa. Poudariti pa je tudi treba, da na drugi strani ni eksplicitnih zahtev po ukinjanju neželezarskih oz. natančneje občinskih tem. Nasprotno: v sedmih mnenjihjso delavci zapisali, da bi radi več občinskih tem, novic in problematike. Železar naj bi bil bolj »pisan«. V kar šestih mnenjih je npr. izražena želja po več razvedrilnih in humornih prispevkih.

Ivan Puc

Izvršni svet v novembru

Ta mesec je imel Izvršni svet Skupščine občine Jesenice 14. sejo 13. novembra, 15. seja pa je bila predvidena za 27. november.

Na 14. seji je bilo nekaj zelo zanimivih točk dnevnega reda. Velja omeniti 'Informacijo o poteku priprav na izgradnjo polnilnice vode iz Karavanškega predora. Če bo prišlo pravočasno do realizacije tega projekta - med odprtimi vprašanji ostaja prostor - bo to pomenilo možnost za zaposlitev od približno 50 ljudi v 1. fazi do tudi več kot 300 delavcev, če bi realizirali ostale dele projekta in izkoristili tudi zdravilnost vode.

Na dnevnem redu je bila tudi analiza športnih objektov v občini. Obsežno delo, ki ga je opravil Alojz Kerštajn,' prikazuje stanje športnih objektov v celotni občini. Med sklepi, ki jih je sprejel.Izvršni svet, velja omeniti, da morajo upravljalci teh objektov, to pa so predvsem športna društva, takoj urediti lastniške odnose. Dokler to ne bo urejeno, vključno z vpisom v zemljiško knjigo, se v te objekte do nadaljnega vlagajo samo sredstva za tekoče vzdrževanje. Športne objekte je potrebno tudi oceniti, in sicer v prihodnjem letu, pripravi se tudi prednostni program investicijskega vzdrževanja ter program rednega vzdrževanja.

Vrtci v občini so v devetih mesecih letos poslovali z izgubo, saj zaradi zaostrene situacije cene niso bile prilagojene stroškom. Izgubo bodo pokrivali iz eventuelno neporabljenih sredstev otroškega varstva ali iz obvezne proračunske rezerve. Ob tem je bil sprejet tudi sklep, da bodo nerealizirane naloge s področja investicijskega vzdrževanja osnovnih šol in vrtcev vključene v osnutek proračuna občine za prihodnje leto.

V občini Jesenice organiziramo vrsto javnih prireditev. V ta namen bi bilo nujno potrebno urediti prireditveni prostor na Trgu Toneta Čufarja.in parkirišča za gledališčem. V zvezi z letošnjim decembrskim novoletnim praznovanjem (predlog je pripravilo Turistično društvo Jesenice) pa naj. bi bilo to društvo pobudnik sestanka z DPM Jesenice in drugimi zainteresiranimi v občini, da bi bil ta program pripravljen čimprej.

Obravnavali so tudi poročilo o stanju kmetijstva v letu 1990. Ker ga je potrebno dopolniti predvsem s celovito oceno stanja panoge, vključno tudi s problematiko kmetijskih zemljišč, ga bo Izvršni svet (kasneje pa tudi skupščina) še enkrat obravnaval.

Izvršni svet je oblikoval tudi predlog odloka o spremembah odloka o proračunu občine za letošnje leto in programe družbenih dejavnosti. To gradivo bo obravnavala tudi skupščina, predvidena pa je možnost za oblikovanje sredstev za pospeševanje drobne'ga gospodarstva in podjetništva v občini. Sicer pa se na tem področju predvideva sprememba zakonodaje, ki naj bi začela veljati z novim letom.

Osrednja točka 15. seje pa je informacija o gospodarskem poslovanju v občini Jesenice v devetih mesecih letos. Podatki so zaskrbljujoči in kažejo na vedno bolj zaostrene razmere v občini. Le-te se kažejo tudi v stavkah in drugih zahtevah zaposlenih. Med aktivnostmi Izvršnega sveta v preteklih dneh tako kaže omeniti rešitev stavke na Blejski Dobravi. Izvršni svet se je vključil predvsem v to, da je do pogajanj med Telekomom in Unitelom sploh prišlo.

Izvršni svet se vključuje tudi v reševanje problematike v Železarni'. Tako je republiški izvršni svet seznanil tudi z izredno zaostreno situacijo v občini Jesenice. Upamo, da bo republiška skupščina na zasedanju 5. decembra spregovorila o prihodnjem delu železarn, v kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji se je Slovenija pripravljena vključiti v rešitev nakopičenih problemov v železarnah.

Delniška preobrazba se je že začela, nujni pa so tudi drugi koraki, sicer bodo težave še hujše.

Še vedno tesni stiki med PTT delavci, vezisti in kurirji NOV

Ob 16. zboru vezistov NOV Gorenjske so se borci-vezisti NOV sestali tudi s PTT delavci v Kranju. O enoletnem delu sekcije je poročal predsednik te sekcije Franc Gracer. Opozoril je na probleme, ki so se pojavili zaradi sprememb družbenopolitičnih razmer in so še kako vplivale na delo področne sekcije vezistov NOV Gorenjske. Kljub gospodarskim težavam, ki nas tarejo, smo delovali v okolju, v katerem živimo, vezisti so sodelovali v raznih srečanjih s krajani in borci, dosti pa nas je še aktivnih v raznih društvih in organizacijah. Sedež sekcije vezistov NOV za Gorenjsko je pri Občinskem odboru ZZB NOV Jesenice.

Vezisti NOV Gorenjske smo razdeljeni po občinah tako, da na Gorenjskem deluje pet aktivov, vsi pa smo bili zadolženi s programom dela, ki se je v glavnem nanašal na probleme ob izdaji monografije zvez v času NOB. Zavzeli smo se, da naj se ta monografija konča, saj gre za zelo pomemben prikaz o zvezah, ki so delovale v najtežjih razmerah in jih proučujejo v nekaterih državah v tujini. Dneva vezistov v tem letu nismo praznovali, ker smo nekako*ostali nepovezani z vojnimi poštami. Čeprav je bilo srečanje borcev z vezisti JLA vsako leto, nam tega srečanja letos ni uspelo organizirati.

V osvobojenem Užicu je že novembra 1941 delovala PTT služba, s katero je vrhovni štab NOV in POJ vzdrževal zveze s posameznimi enotami in organi ljudske oblasti. Pri razvoju zvez je pomemben datum 26. september 1941, ko je bil v Stolicah pri Krupnju zgodovinski sestanek. Z ukazom vrhovnega komandanta oboroženih sil maršala Tita je ta dan določen za dan vezistov kot praznik vseh zvez.

Gracer je pozdravil nadvse uspešno sodelovanje PTT delavcev glavne pošte Kranj in pošte na Jesenicah. Ti pošti sodelujeta z nami že od vsega začetka, od leta 1973, ko smo se organizirali. Njihove usluge so nadvse dobrodošle, kajti brez njih bi bil naš obstoj glede na čas nemogoč.

PTT delavci - planinski krožek pa so pokrovitelji obeležja o delovanju radio zvez z glavnim štabom Slove^mje na Vogarju v Bohinju. Domenili smo se, da v letu 1991 isto obeležje skupno obiščemo.

Na skupščini vezistov NOV Gorenjske so nas delavci PTT Gorenjske nadvse toplo sprejeli, nas seznanili o svojem težavnem in doslednem delu, zagotovili pa so nam tudi njihovo sodelovanje v prihodnje, saj zveze nimajo nobenih političnih smernic ali dilem, temveč samo povezavo med dobro mislečimi ljudmi in narodi, kateri vsak po svoje kroji usodo.

Prav je, da se zahvalimo tudi direktorju pošte v Kranju ing. Marku Tavžlju in Silvu Novaku, ki sta vrsto let, od vsega začetka, sodelovala z nami in nam nudila pomoč in z bogatim znanjem pomagala. Želimo jima, da še dolgo let uživata svoj težko zasluženi pokoj.

Obiskali smo tudi novega direktorja Maksimiljana Rzina in Alojza Bavdka. Na tem obisku sta potrdila vtis, da smo vezisti NOV še vedno dobrodošli ter da naj bo sodelovanje z nami tudi v. prihodnje brez vsakih težav. Zavedamo se, da je bila zveza (taka ali pa kurirska) velik člen verige PTT delavcev in je bila zlasti v tistih časih nujno potrebna.

Starost borcev vezistov in kurirjev je v poprečju 74 let, tako da se srečanj udeležijo le nekateri, kiTšjjfrše pri zdravju. Aktivi vezistov pri občinskih odborih ZZB NOV so malo manj aktivni, vendar pa na zbore pridejo, da se vsaj vidimo in pogovorimo. Brezplačno letovanje v PTT domovih pa vsako leto koristita dva borca, ki ju aktivi določijo. Tako naj se tudi za leto 1991 pošlje predloge. Še naprej naj se vodi evidenca vezistov, tako kot dosedaj, enkrat letno pa je prav, da se srečamo, v kolikor nam bo zdravje dopuščalo. Dan vezistov pa bomo praznovali skupno s PTT delavci in JLA v Kranju.

Gabrijel Novak

30 let delovanja Ljudske tehnike na CSUI

^ Že pred 30 leti so učitelji na takratnem Železarskem izobraževalnem centru začutili potrebo po vključevanju učencev v izvenšolske dejavnosti. Zavedali so se, da so izvenšolske dejavnosti sestavni del vsakdanjega vzgojnoizobraževalnega procesa, v katerem učenci pridobivajo dodatna znanja, različne spretnosti, c motivirajo za raziskovalno dejavnost in kar je najbolj pomembno, življenje takih učencev je bogatejše in srečnejše od tistih, ki v prostem času ničesar ne nočno.

Tako so pred 30 leti na pobudo učiteljev in učencev ter občinskega odbora Ljudske tehnike Jesenice ustanovili društvo Ljudske tehnike pri Železarsko izobraževalnem centru. Prvi predsednik tega društva je bil dipl. ing. Ivo Borštnik, za njim pa je več let to funkcijo opravljal dipl. ing. Tone Zevnik. Danes pa je predsednik Ljudske tehnike na CSUI dipl. ing. Tomo Gerbec.

V okviru šolskega društva LT na CSUI pa so takrat delali naslednji krožki: foto, kino, radio in modelarski krožek. Poleg teh krožkov so imeli tudi avto-moto tečaj. Delo omenjenih krožkov se je iz leta v leto spreminjalo, saj je bilo odvisno od finančnih sredstev, prostora, časa, od strokovnosti mentorjev in od zainteresiranosti učencev.

Foto krožek sta v začetku vodila mentorja Slavko Tarman in Zdravko Kragl, pozneje pa še Janko Žnidar, vsi iz železarne. Foto krožek je obsegal teoretični in praktični del, nato pa so člani krožka še opravljali izpite. Več let sta foto krožek vodila znani fotoamater Tine Rant in Ljubo Kokošinek. Leta 1982 pa je mentorstvo foto krožka prevzel Izidor Trojar; ta ga je vodil vse do leta 1985. Od leta 1963 do leta 1975 je deloval foto krožek tudi na gimnaziji, mentor je bil Izidor Trojar. Nekaj časa je krožek vodil dipl. ing. Stane Vidmar, sedaj pa že pet let vodi foto krožek naš sodelavec Marko Pogačnik.

V okviru društva. LT pri bivšem ŽIC-u je vsa leta aktivno deloval tudi kino krožek. Najprej je' ta krožek vodil prof. Ludvik Žorga .iz Ljubljane, za njim pa je vodstvo krožka prevzel Janez Horvat in ga uspešno vodil vse do leta 1975. Leta 1980 je vodstvo filmskega video krožka prevzel Drago Fon in ga vodi še danes. Prav je, da omenimo še radio krožek, kije nekaj let aktivno deloval na bivšem ŽIC-u, vodil pa ga je France Gaser. Tudi v stavbi bivše gimnazije je v takratnem Centru srednjih šol Jesenice vse do leta 1983 uspešno delovalo veliko krožkov. Ti krožki niso imeli značaja LT, razen že omenjenega foto krožka.

Po 30 letih smo uspeh na sedanjem CSUI Jesenice kljub prostorskim in časovnim stiskam, pomanjkanju denarnih sredstev, predvsem pa zaradi slabega nagrajevanja mentorjev v okviru LT obdržati naslednje izvenšolske dejavnosti:

- filmski video krožek pod mentorstvom predmetnega učitelja Draga Fona,
- foto krožek pod mentorstvom predmetnega učitelja Marka Pogačnika,
- risarski krožek pod vodstvom mentorice prof. Marije Perat,
- raziskovalni krožek, mentorja sta: prof. Marta Čelesnik in prof. Aleksander Klinar,
- računalniški krožek, mentor je dipl. ing. Marko Kikelj, j
- prav v tem Času pa ustanavljamo avto-moto šolo, mentor bo Sašo Kranj c.

Na koncu pa še to: v vsaki družbi, ne glede na njeno politično ureditev in na stopnjo gospodarske rasti, so se zavedali, da je njena prihodnost odvisna od širine in kvalitete vzgojno izobraževalnega sistema. Zato,učitelji tudi od te družbe upravičeno pričakujejo vso podporo pri mentorskem delu na področju izvenšolskih dejavnosti.

Jože Vindišar, vzgojitelj

Prijetno razpoloženje v domu starostnikov

Tudi letos je direktorica Doma dr. Franceta Berglja na Jesenicah skupaj s svojimi sodelavkami pripravila prijetno uro sprostitve za oskrbovance in bivše sodelavce doma.

Po pozdravnem govoru direktorice je nastopila folklorna skupina učencev Osnovne šole iz Žirovnice, ki jo vodi Ivanka Rožanc, in moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice: Ob nastopu folklorne skupine, ki jo je spremljal harmonikar, smo se prijetno zabavali in-vsak nastop posebej nagradili z aplavzom.

Moški pevski zbor DU Jesenice trenutno vodi Franc Jelene (pevovodje zopet nimajo), ki je vsako pesem napovedal posebej. Ob poslušanju smo bili navdušeni, še posebej zato, ker so peli domače pesmi. Za konec pa je povabil vse poslušalce, da zapojemo skupaj. Zadovoljni smo bili vsi - nastopajoči, ki jim je uspelo razvedriti poslušalce, in poslušalci, ki si takih prijetnih trenutkov še želimo!

Vimenu navzočih;
| Ferjan Angela

fa podlagi sklepa 18. seje Sveta Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, z dne 27. novembra 1990 objavljamo

razpis

prostih delovnih mest; -

1. učitelja praktičnega pouka z osnovnim poklicem strojni mehanik'
2. kalupar livar

Pogoji za sprejem:

Poleg splošnih pogojev, ki jih predpisuje Zakon o srednjem usmerjenem izobraževanju, morajo kandidati imeti še naslednje pogoje:

pod 1.) da ima dokončano višjo izobrazbo in predhodno poklicno^izo^ brazbo strojnega mehanika ter tri leta delovnih izkušenj v stroki. Delovnp razmerje bomo sklenili za nedoločen delovni čas s polnim delovnim časom*'

pod 2.) da ima dokončano srednjo izobrazbo, stopnja IV - za poklic kaluparja - livarja, ter eno leto delovnih izkušenj. Delovno razmerje bomo" sklenili za določen delovni čas enega leta s polnim delovnim časom/,.

Kandidati naj vloge z dokazili o izobrazbi pošljejo v osmih dneh od dneva objave na naslov: Svet Centra srednjega usmerjenega izobraževanja,^ Jesenice, C. bratov Rupar 2. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dnehpd p sprejema sklepa.

jezikovni seminarji

V sodelovanju s Centrom za tuje jezike iz Ljubljane organiziramo- jezikovne seminarje iz nemškega in angleškega jezika. Izobraževanje pbtefca' na štirih stopnjah:

- začetni 1 ^WM%»ISE
- nadaljevalni 2 V$fti> tj+b
- nadaljevalni 3 *i^^b^Hmt*
- nadaljevalni 4 *m&k* wp

Vsi seminarji potekajo v prostorih fonolaboratorija na gimnaziji* Ter~ čajniki na seminarjih dobijo ves potrebni material. ag#š|

Ob zaključku seminarja opravijo slušatelji pisni preizkus znanja^:;« obliki testa. Po uspešno opravljenem izpitu tečajnik dobi potrdilo Qentpa-^ za tuje jezike v Ljubljani. vj^a

Prijave na omenjene tečaje sprejemamo vsak dan na telefon 82" 171, ' interna 22. S tečajem bomo pričeli takoj, ko bo zadostno število prijav.

Šmentane citre tak milo pojo

Igranje citer vedno bolj prihaja v modo, kar je tudi prav, saj je bil ta inštrument v zadnjih dveh desetletjih ali še dlje nekako odrinjen in zapostavljen.

V zadnjem času tudi ni bilo možnosti učenja igranja citer, niti v glasbeni šoli, predvsem zato, ker naj bi bilo to glasbilo naših sosedov onkraj Karavank. Toda kljub temu so obstojali ljudje, ki so svoje znanje posredovali mlajšim generacijam in tako kar dosti ljudi igra citre, vendar bolj za lastno zadovoljstvo. So pa tudi izjeme. Med njimi je. Danica Butinar iz Rateč, ki svoje igranje posreduje na raznih prireditvah v domačem kraju in po Gorenjski.

»Citre sem začela spoznavati pred 36 leti pri Miheli Peterman v Kranjski Gori,« je povedala Danica, »nakar so citre počivale na podstrešju, pred. desetimi leti pa sem zopet začela z igranjem, sprva na proslavah v domačem kraju. Potem me je gospa Irena, lastnica gostilne »Pr Sere« v Podkorenu, \ enostavno postavila pred dejstvo bolj,, intenzivnega igranja. Sledili so pogosti nastopi pod Korensko lipo. Začela sem, razmišljati, da bi slovenske- narodne pesmi zazvenele tudi malo drugače in,, sem tako s pomočjo ZKO Jesenice uW TD Kranjska Gora izdala v samozaložbi kaseto Šmentane citre tak milo pojo... Kaseta je bila posneta v studiu Tivoli v Ljubljani. Želela bi, da bi imele— melodije s te kasete čim več zadovoljnih poslušalcev.«

Danica Butinar si želi tudi to, da bi bilo igranje citer enakovredna glasbena izborazba kot ostali inštrumenti.

Lojze Kerštan

Razstava fotografij mladih fotografov

Jeseniški foto klub Andrej Prešern že vrsto Let sodeluje z osnovnimi in srednjimi šolami v jeseniški občini, in sicer pri vzgoji mladih fotografov ter pri organizaciji foto razstav in foto tekmovanj.

Tako tudi letošnje šolsko leto v sodelovanju s Šolskim kulturnim društvom na OŠ Prežihov Voranc na Jesenicah pripravljajo občinsko razstavo fotografij, na kateri lahko sodelujejo mladi fotografi v starosti do 16 let ter od 16 do 20 let iz jeseniške občine. Tema razstave je svobodna, posameznik lahko predloži do 6 fotografij. Tri fotografije lahko označi s »K«, ocenjevalec pa bo tako vedel, da avtor predlaga kolekcijo. Člani krožka lahko skupaj predložijo največ 60 fotografij.

Velikost fotografij mora biti 18x24 cm, fotografije pa ne smejo biti nalepljene na karton. Na hrbtni strani fotografije naj bodo podatki: priimek in ime avtorja, naslov fotografije in ime šole. Fotografije je treba poslati ali prinesti do 28. januaria 1991 na Osnovno šolo Prežihov Voranc Jesenice, s pripisom »za foto razstavo«. V paketu naj bo priložen tudi seznam. Fotografije, ki so. že bile razstavljene na občinski pionirTski razstavi leta 1988 na *OŠ-Pzežihovi* ' Voranc, bodo zavrnjene.

Za rastavo bo fotografije odbral kandidat za mojstra fotografije Adi Fink, član foto kluba Andrej Prešern Jesenice, ki bo določil tudi nagrajene . fotografije. ,' ši^^usto.

Razstava bo odprta ob praznovanju; i i. slovenskega kulturnega praznika, 8.n. februarja prihodnje leto. Fotografije osnovnošolcev do 16 let bodo razsta-»r vljene na OŠ Prežihov Voranc na Jejse-ir nicah, fotografije mladih fotografov odi t' 16 do 20 let pa na CSUI Jesenice.

Lojze Kerštan gjg

Skupinska razstava likovnih del članov Relika iz Trbovelj

V petek, 14. decembra, so v razstavnem salonu Dolik DPD Svoboda TonefČu-p/ far Jesenice odprli sedemnajsto oziroma zadnjo letošnjo razstavo, in sicer šku-' pinsko razstavo likovnih del članov likovne sekcije Relik DPD Svoboda - Center Trbovlje. Otvoritev so popestrili s krajšim koncertom ženskega pevskega zbora Društva upokojencev Javo mik - Koroška Bela pod vodstvom zborovodkinje Ur—" ške Pompe.

Že osmo leto zapored v razstavnem salonu Dolik zaključujejo letni razstavni program s skupinsko razstavo likovnih del članov likovne sekcije Relik iz Trbovelj. Vsakoletne zamenjalne in skupne razstave pobratenih likovnih kolektivov Relik Trbovlje in Dolik Jesenice niso le tovariška in prijateljska srečanja in običaj, temveč imajo take razstave večplastni značaj. Poleg sporočilnosti, javnega potrjevanja in presoje kakovostnega napredka in rasti posameznega likovnega kolektiva, ki ga sestavljajo različni ustvarjalni nivoji posameznih članov, zamenjajne razstave pomenijo tudi svojsplen izziv, in spodbudo članom za naprej. TD pa so osnovni motivi ljubiteljske" "rkbvne ustvarjalnosti in kulturnega delovanja nasploh, kar pomembno dopolnjuje in izpopolnjuje slovenski nacionalni jezikovni kulturni prostor.

Na tokratni razstavi se s svojimi likovnimi deli predstavljajo člani Reli-; ka: Zdravko Dolinšek, Vinko Hrovatič, Vekoslav Korošec, Karel Kozole, Helca Krasnik, Milena Kuder, Milan Kuhar, Metod Lavrini, Stane Leskovšek, MĚ|||| sad Osmanovič, France Ostanek^ Iztok Perme, Ibrahim Pipa, Dragi Račič, Sfe^ to Škrbec, Emil Škrbec, Ivanka UršjH?^ Roman Vodeb in Ivan Žgalin.

Razstava' bQ'na ogled do vključno 31. decempra vsakdan, razen sobotno*^ poldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od \ 16/do 19. ure. *

Novost, ki naj bi jo uveljavili z novim letom

Razvrstitev zdravil

V Sloveniji naj bi od prihodnjega leta uporabljali v ambulantah pri predpisovanju zdravil novo razvrstitev na pozitivno, negativno in vmesno listo. Zdravstveni svet je strokovno delo na novi razvrstitvi zdravil zaključil — sprejel jo je na svoji seji 15. novembra — potem ko je pooblaščena delovna skupina o tem uskladila predloge in mnenja mnogih strokovnjakov z različnih klinik. O novo razvrščenih zdravilih bo dokončno sklepal republiški izvršni svet in bodo v kratkem nato tudi uradno objavljena.

Zdravstveni svet naj bi novo razvrstitev zdravil na podlagi predlogov komisije za zadavila, najmanj pa dvakrat letno, dopolnjeval ali spreminjal. V ta namemtJriporoča strokovnjakom, predstavnikom zdravstvenih ustanov in farmacevtske industrije, da z argumentiranimi predlogi tudi v bodoče prispeAcqfo?k~njenemu izpopolnjevanju.

,S pomočjo nove razvrstitve zdravil naj bi namreč tudi pri nas težili k medicinsko čimbolj dognani in ekonomsko racionalni porabi zdravil, podobno kottodelajo v mnogih drugih državah, kjer so v ta namen uvedli posebne postopke, s katerimi bdijo nad predpisovanjem zdravil in si prizadevajo tehtno uravnavati njihovo njö|abo.

[Maša nova razvrstitev na liste zdravil bo služila zdravnikom pri predpisovanju zdravil, opozarjala na zastarela zflravila ali zdravila brez učinkovjpt| usmerjala k zdravilom z večjo verjetnostjo zdravilnega učinka. Obenem bo spodbujala k smotrnemu varčevanju, da bi zlasti pri uživanju antibiotikov preprečili prehitro naraščanje rezistenceTin igra, nekaterih drugih zdravilih, pri katerih je zaradi razmeroma majhnega zdravilnega učinka in visoke ce?he potrebno omejiti seznam indikacij.

V kratkem: zdravniki in bolniki naj bi spričo koristnih učinkov na zdravljenje segali zlasti po zdravilih na pozitivni listt, *v* razvrstitvi označeni s »P«; bolniki tudi zato, ker bodo za ta zdravila plačali le običajno participajo. Za zdravila na negativni listi, označena z »N«, bodo namreč morali plačati polno ceno in za vmesna zdravil označena z »V«, polovično ceno predpisane količine. (Med'zdravili na negativni listi so zastarela,' a še registrirana zdravila, nekatera zdravila z lokalnimi učinki in snovi z nedokazanimi učinki. Na vmesni listi pa so zdravila s še ne dovolj preverjenimi učinki ali zdravila s pretežno simptomatskimi učinki, ki spričo pogostega predpisovanja pomenijo tudi precejšen skupni strošek.).

Z izborom ustreznega zdravila v resnici ne bo težav, saj je skoraj tri četrt razvrščenih zdravil (72,8 odstotka) na pozitivni listi in potemtakem še vedno ob sorazmerno nizki participaciji za posameznika skoraj zastonj; polno ceno bo treba plačati le za čet&J^dravil (25 odstotkov na negativni listi). Po številu je zanemarljivo malo, 2,2 odstotka zdravil na vmesni listi, za katera bodo bolniki plačali polovioo cene za predpisano količino ali polno ceno v primeru cenejših zdravil, to je, kadar bo polna cena manjša od dvojnega zneska participacije.

Stroka v okviru zdravstvenega sveta sicer napoveduje, da bo v bodoče nadaljnja kritična presoja po vsej verjetnosti krčila seznam zdravil na pozitivni listi; zagotovo pa bodo na njej ostala zdravila, ki bolnikom dokazano pomagajo ali so zanje celo vitalnega pomena. Nova imena na tej listi pa je pričakovati Je izmed zdravil, ki bodo šele prišla na trg.

Za 1,5 odstotka zdravil na pozitivni listi, ki bodo imela posebno oznako »P«, bo veljal strožji režim predpisovanja z občasnimi nadzornimi pregledi. Zdravnik bo dolžan v primeru nadzornega pregleda predložiti zdravstveno jJokumentacijo, iz katere bo razvidno^ zakaj se je odločil za to zdravilo. Če bi se izkazalo, da je bila zdravnikova odločitev strokovno nepretehtana ali oporečna, bi v tem primeru moral plačati občutno denarno globo. Tak ukrep se zdi umesten, saj za zdravila, ki bodo označena na pozitivni listi z zvezdico (med njimi so zlasti antibiotiki) analize njihove porabe kažejo na občutno prekomerna in medicinsko tudi neustrezna predpisovanja in je zato jemanje teh zdravil v takih primerih nepriporočljivo ali celo škodljivo. Diagnoze bolezni, pri katerih pa so zdravila nepogrešljiva in so zato v participaciji bolnikov tretirana kot druga zdravila na pozitivni listi (običajna participacija), bodo naštete v prilogi razporejenih zdravil. Če pa se bo zdravnik odločil za zdravilo P* tudi ob drugih diagnozah, bo plačal bolnik za to zdravilo polovico polne cene predpisane količine, torej enako kot za zdravila na vmesni listi.

Razporejena zdravila bodo objavljena v posebni knjižici.

POUDARKI

- Veljavni režim izdajanja zdravil se po uveljavitvi razvrščenih zdravil v ničemer ne spreminja. Še naprej ostaja takšen kot je zdaj.
- Za novo registrirana zdravila, ki jih trenutno veljavna razvrstitev še ne vsebuje, velja režim vmesne liste. (»V«). Ob prvi novi razvrstitvi seznama bodo taka zdravila razvrščena v ustrezno listo, skladno s tedaj predloženimi podatki. -JIH!
- Tudi za vsa nova zdravila iz tujine, ki pri nas niso registrirana in katerih nakup je odobril kolegij treh kliničnih strokovnjakov, velja pri povračilu stroškov režim vmesne liste. Strokovnjaki pa lahko dosežejo uvrstitev takega zdravila tudi na pMfcivno listo, če predložijo ustrezne argumente o koristnostni tega zdravila.
- Kadar gre za nakup zdravila v tujini zaradi pomanjkanja pri nas registriranih zdravil, se povračilo stroškov ravna pO obstoječi razvrstitvi zdravil.

Skupine registriranih zdravih

- Zdravila s koristnim učinkom, pri katerih zdravniki pretežno upoštevajo obstoječo strokovno doktrino (tudi zaradi stranskih učinkov takih zdravil). Primer: kardiotoniki, diuretiki.
- Zdravila s koristnim učinkom, ki pa se pogosto predpisujejo v pretiranih količinah. Posledice so povečano število stranskih učinkov ali razvoj rezistence na zdravilo pri velikih skupinah prebivalstva. Primer: antibiotiki.
- Zdravila s koristnim učinkom, ki jih je zaradi izrazito visoke cene možno predpisovati le najbolj ogroženim bolnikom. Primer: lovastatin.
- Zdravila s pretežno simptomatskimi učinki, po katerih zdravniki posegajo predvsem kot po placebu. Primer: »vazoaktivna« zdravila.
- Zastarela zdravila (to so sicer zdravila z dokazanimi učinki) vendar so jih nadomestila učinkovitejša ali varnejša zdravila.
- Zdravila brez dokazanih zdravilnih učinkov.

Zveza kulturnih organizacij Jesenice
Zveza DPM Jesenice
TVD Partizan - Lipa program

organizirajo za osnovnošolce

Delavnico: Veseli in lepi prazniki.

Program bo potekal od 24. do 28: decembra v prostorih TVD Partizan Jesenice. Čas trajanja: od 9. do 12.30.

Vsi programi so sestavljeni nekoliko drugače kot običajno, saj so tudi počitnice drugačne. Ker je prvi del počitnic predprazničen, so tudi programi tako prirejeni.

Namenili smo vam naslednje dejavnosti.
- družabne plesne igre
- učenje novoletnih in prazničnih pesmic
- izdelovanje Božička - dedka Mraza
- izdelovanje okraskov za jelko, stanovanje itd ZA - izdelovanje prazničnih vizitk

Vodje programov bodo mojstri, ki se na programe dobro spoznajo. Vse, kar bodo otroci ustvarili, bodo lahko odnesli domov in okrasili domače stanovanje. Delavnica bo potekala z vsemi dejavnostmi hkrati od 9. do 12.30, otroci pa se bodo sami odločili, kaj jih najbolj veseli. Pričakujemo veliko udeležencev. Tako bomo pomagali staršem, da bodo pred prazniki razbremenjeni z varstvom svojih otrok.

Vsak otrok mora prinesti s seboj le škarje ter copate.

Vstopnina (prispevek) na dan je 10 din.

Srečno 1991

Vodja programa:
Tatjana Dvoršak
Iztok Vari

Vse za šport in prosti čas na enem mestu

V Trgovsko-gostinskem centru ob magistralni cesti v Kranjski Gori je nova športna trgovina, katere lastnik je domačin Jure Žerjav. Športna trgovina JURE ŠPORT je založena z rekviziti in opremo za šport in prosti čas. Veliko stvari je iz uvoza, cena teh izdelkov pa je praktično enaka ali celo nižja od podobnih trgovin pri sosedih v Italiji in Avstriji. Na zalogi so gorska kolesa, oprema za tenis, tekaške Copate KARHU, izdelki REUSCH, kolekcije YU SKI TEAM, angleške jakne za jadralce HENRI LLOYD, puloverji, jakne in hlače BIK BOK in POCO LOCO ter standardna zimska oprema za smučanje. Novost pa so medicinska toplotna varovala VULKAN, ki se uporabljajo za profilakso, terapijo, rehabilitacijo, dolgotrajno terapijo in šport. Pri športu medicinska toplotna varovala uporabljamo pri fazi ogrevanja, za treninge in ohlajanja, v času obremenitev ter za blažitev zunanjih vplivov.

Tekst in foto:
Lojze Kerstan

Pripomočki za rehabilitacijo otrok

Pričujoči prispevek je iz uvodnega predavanja, ki ga je imel prof. dr. Črt Marinček na jubilejnem posvetu ortotikov in protetikov Jugoslavije konec oktobra na Bledu. Na posvetu je z referati sodelovalo 50 domačih in tujih strokovnjakov. Organizatorji so pripravili tudi razstavo najsodobnejše opreme in pripomočkov za rehabilitacijo. Po nekaterih ocenah pri nas še ni bilo razstave s tako veliko izbiro in kvaliteto pripomočkov, ki so jih prikazali domači in tuji proizvajalci.

Za ortopedsko tehniko v razvitih deželah s#a značilni dve glavni usmeritvi:

Prva je serijska izdelava tehnološko zelo zahtevnih sestavnih delov, predvsem za protetični in rehabilitacijski inženiring. Prevladuje le nekaj izdelovalcev predvsem v Evropi in Severni Ameriki, ki pa z dobro razvitim strpkovnim marketingom in široko aplikacijsko mrežo obvladujejo ves svet.

Druga usmeritev pa je, da je stalnemu uazvolju novih tehnologij mogoče aktivno slediti le s pomočjo ustrezno šolamh strokovnjakov, ki imajo široko medicinsko in tehnično znanje in kasnejšo 'specdalizacijo na področju posameznih* telesnih prizadetosti.

Rredvsem na področju ortotike je uporaba termoplastičnih materialov približala' uporabnikom, tj. pacientom m zdravnikom specialistom celoten potek izdelave, od odvzema mer do aplikacijevl||p|*

Primerno tehnično opremljen kabinet (laboratorij) z ustrezno šolanimi kadri IgMEco sluM||potrebarn povprečne jugoslovanske regionalne bolnišnice, kjer se* zdravijo bolniki s travmatološko, or&pedsko in nevrološko problematiko^©bičajno pri ortopedskih pripomočloh najprej pomislimo na proteze, vgncjar pa so potrebe po dobri ortotiki /fcudi do desetkrat večje. Zato naj izdeiavayin aplikacija.protez še vedno osta#£'Y rokah specializiranih cen^pt|/> na periferiji pa so možna popravila in aplikacija začasnih (poskusnih, terapevtskih^protez.

U^Or^b^ računalnikov pri izdelavi ležišč (CAP-CAM) za proteze še nikjer na svetli ni prišla v rutino, uspešnejše pa je računalniško-Vbdena izdelava posameznih segmentov pri ortopedski obutvi. Pri samem predpisovanju in delprna^udi izdelavi ortopedskih pripomoejgbllfe je zelo' uveljavil telefax, ki ombgoca ^takojšen prenos slike prizadet§g*a'dela telesa.

V^tia^^mteniti dobre izkušnje s prvo geriera^jo inženirjev, ortopedske tehnike^Ip||p v začj||fcu. letošnje^leta aM-p1omu: ali, na Višji šoh„za zdravstvene *delmr^llW so* po šestmesečnem stažu vsi trpravih str6kbvMdZp1t'na Rep^fc^;: š^ft-^^cretariatu *zd ždt&stvenp^in socialno varstvo in si s tem pridobili ustrezen status in pravico do neposrednega dela s pacienti. Prve izkušnje kažejo, da bo možno izboljšati kvaliteto **obravnav v okviru rehabilitacijskih-timov in specialističnih ambulant.**

Zanimanje za poklic inženirja ortopedske tehnike narašča in predvidevamo, da bo lahko prerastel v obliko normalnega rednega študija. Tako bo v Jugoslaviji, kot je že drugod po svetu, področje protetike in ortotike dobilo nosilce dejavnosti, tako stroke kot razvoja.

(foto: M. Kolenih)

Odbor za nujno medicinsko pomoč

Zdravstveni svet pri Republiškem sekretariatu za zdravstveno in socialno varstvo je na seji 15. novembra soglašal z ustanovitvijo ODBORA ZA NUJNO MEDICINSKO POMOČ in ugotovil, da bo imel odbor pomembno nalogo medresorskega usklajevanja. Pri tem usklajevanju ne bodo v ospredju strokovna vprašanja. Glede strokovnih vprašanj je odbor podrejen zdravstvenemu svetu.

Pobudo za ustanovitev Odbora za nujno medicinsko pomoč je že pred časom dala sekcija zdravnikov splošne medicine, oživila pa jo je akcija minus 10 % in razprave o stvarnih razmerah v prometni~Varnos.ti v Slc^nlifepsnovni razlog za ustanovitev odbora so neustrezne razmere na področju organizacije.in možnosti za izvajanje nujne, medicinske,p|)r|Mt.ob nej^^mahin v drugih priržepji." V, bodoče "je treba ,predvste^^V^V'^/ %M '' 0 9 ski^^ati^cas pd nesreče **dd** pnhoda zdravjlverie ekipe,.

- zagotoviti doslednejše izvajanje nujne medicinske pomoči med pre,||§| zom,
- izboljšati kadrovsko in drugo opremljenost,
- izboljšati usposobljenost zdrav-, stvenih delavcev za nujno, medicinsko pomoč in
- izboljšali povezave s področjem prvepomoči^^posobljenost za prvo peirioe.

Veselica na Linhartovem trgu

Čeprav z zamudo, poročamo tole:

V petek, 12.10.1990 je bila na Linhartovem trgu v Radovljici, točneje v starem delu mesta, prava otroška veselica in poseben praznik učencev OŠ FSF Lesce. Prirejena je bila ob velikem dogodku — izdaji knjige ENCI BENCI NA KAMNCI. To knjigo se je takrat dalo tudi kupiti.

Avtor knjige je Roman Gašperin, naš tovariš za tehniko, sicer pa absolvent slavistike, ilustriral pa jo^fe•'znani ilustrator Zvonko Čoh, ki ga poznamo po ilustracijah iz Kurirčka in Mladine. ;'5gg>jigo je izdala OŠ FSF LESCE, kar seveda sploh ni običajno in je to za nas, učence te šole, še zlasti velik praznik. Knjiga vsebuje okoli petdeset izštevank in prav toliko ilustracij, saj ima vsaka izštevanka svojo domiselno slikovno predstavitev. Kot prodajalka te knjige ob tej priložnosti lahko rečem, da se je zelo dobro prodajala. To je jasno, saj so jo vsi učenci oziroma otroci, ki so jo videli in malo prelistali, ho.teli imeti. Všeč je bila tudi odraslim, seveda pa je najbolj navdušila mladi svet.

Okoli mize s knjigami s^Sl^^Vesf; čas gneča in direndaj. Pa ne samo to in tukaj. Po ijjgilem trgu se je gnetlo ogromno 'ljudi, zlasti mladeži. Od 15. ure, ko se je veselica začela, pa do 18. ure in dlje je bilo v Radovljici zelo živahno in veselo. Dolga vrsta otrok, predvsem deklic, je bila ob lepotilnem salonu, od koder so vsi prihajali naličeni in z novimi pričeskami. Malo stran je bil oder, kjer so nastopali mladi pevci. Otroke sta zabavala L(nhafb, preoblečeni igralec Franci Černe, in njegova spremljevalka, dobrih čarovnica, Alenka Vrabec. Tu so bili tudiriz ured^ništva Pila in otroci so zastonj dobivali J njihovjcasopis,. Na jirugej^ikoncu sov ponujajlv dbuče. Ob ^pomoči starejših učenk so iMlahko obiskovalci izrezovali. Posebej so jim ugajale takrat, ko so bile v njih sveče, da' so se v temi dobro videla usta, nos, oči, tako da je bilo sploh kar malo grozno. Ob vodstvu mentoric, tovarišic iz OŠ Lesce, so učenci izdelovali ježke iz kostanja, papirnate vetrnice, naredili so lahko svojo prvo knjigo, lahko so se slikali kot palčki ali Sneguljčice ... Tudi za lakoto je bilo poskrbljeno: otrokom so starejši učenci mazali na kruh med in jih postregli s toplim čajem. Mnogi so bili kar naprej lačni, ker jim je šel med še zlasti v tek. Tu so bile še stojnice z medvedki, baloni, barvnimi trakovi, avtomobilčki..., dovolj, da so otroci kar naprej cukali starše za denarnice. No, da ne pozabim omeniti tudi Simone Vodopivec. Tudi ona se je odzvala vabilu in otrokom zapela nekaj pesmic. K dobremu vzdušju so pripomogli gostujoči obiskovalci in požrtvovalni organizatorji iz Lesc.

Ko sem opazovala odhajajoče otroke, senrvidela, da jim je bilo lepo in da si takih prireditev še želijo. Mi tudi!

Nekaj tega veselja smo v Radovljici še pustili: v galeriji v Šivčevi hiši si še lahko ogledate prijetno razstavo ilustracij iz na novo rojene knjige, na katero smo učenci naše šole, delavci in avtorja upravičeno ponosni. Mislim; da bi nas bil tudi Linhart vesel. V posebno zadovoljstvo nam je pohvala naše priljubljene ^pisateljice Berte Golob. >

pfcr Sajidra Bogataj, ^^''iftfp
M . - -felbj r I fi \ i > I *
SjKl. • novinarski krožek **•
OŠ FSF LESCE

Melodije srca

V soboto, 25. novembra, sem se znašel v dokaj zanimivi vlogi poslušalca Melodij srca. To je bila prava retrospektiva, ki so jo vzbudili izvajalci v poslušalstvu, ki se teh melodij še spomni in pri tistih, ki smo toliko mlajši da si skušamo ustvariti podobo tedanjega glasbenega dogajanja.

Minila bodo še dolgajlfca, da bo spet nekdo ali nekateri glasbeniki in kulturni delavci s skupnimi močmi naštudi^ali splet vabljivih, nežnih skladb in jih zavoljo popularnosti oživili, postavili na oder in napolnili dvorano.

Če sledimo izrazu Melodije srca, imamo prav gotovo v mislih istoimensko opereto Janka Gregorca, ki je v časih, katerih seveda ne pomnim, osvajala srca jeseniških ljubiteljev glasbe in postala takorekoč njihova. Četudi bi ne šlo za omenjeno opereto, je naslov glasbenega večera dovolj posrečeno izbran in prav tako na sami prireditvi tudi prepričljivo utemeljen.

Pobuda o poskusu oživitve nekdanjega "glasbenega življenja na Jesenicah in o predstavitvi nekaterih delov le-tega je prišla s strani Kulturne skupnosti oziroma njene predstavnice Ive Faletič. Program pa so oblikovali: Rina Kavalar-Oblakova, Marica Baloh, Melita Jelen, Dušan Bajda, Tonček Dolar, Lado Rotar in Jaka Jeraša kot pevski solisti, "katere je spremljal na klavirju Primož Kerštanj, vmes pa so zvočno popestrili program tudi člani kvinteta Domna Jeraša, in sicer Frenk Rožič in Alenka Habe z alt-saksofonoma, Mitja Jeraša s tenor-saksofonom, Alojz in Domen Jeraša s pozavnama in kot posebni gost Jože Fele s harmoniko.

Na -programu so bile slovenske narodne in umetne pesmi ter odlomki iz oper skladateljev Puccinija, von Flotowa, Bernsteina, Leharja, Tijardoviča, Bizeta, Ojfferibaeha in kot rečeno Tjre*gorca.* Nekatera besedila je posebej za to priložnost poslovenil pesnik Pavle Oblak. Prireditev pa so tehnično* oblikovali: Vera Smukavec je pripravila sceno, Pavli Torkar je skrbel za razsvetljavo, Danica Zemlja je oblikovala kostume. Za strokovno glasbeno plat nastopa imajo nedvomno največji delež Jaka Jeraša, Primož Kerštanj in Domen Jeraša. Program sta povezovala Branka Potokar in Igor Škrlj.

V uvodu je^nekaj besed o nekdanji in sedanji podobi kulturnih Jesenic spregovorila predstavnica Kulturne skupnosti Iva Faletič. Nastopajoče in tudi tiste, ki so nekoč sodelovali v glasbenih prireditvah', je uglajeno predstavil Lado Rotar.

Program je bil izvrstno izbran in je potekal brez zapetljajev. Kljub rahli začetni nesproščenosti in togosti so nastopi kmalu, zlasti še v drugem delu ustvarili prijetno vzdušje, saj so se vrstile melodije zdaj v nežnem, zasanjanem, zdaj v veselem in nagajivem tonu do vihrave in strastne Habanere iz opere Carmen v kvalitetno pevsko-igralski izvedbi Melite Jelen do resnično božajočih in hkrati vzhičenih odlomkov iz Bernsteinove West Side Story in Leharjeve Dežele smehljaja z vrhunskim nastopom Jaka Jeraša, nežnih arij iz Vesele vdove in Tijardoviče-ve Male Floramy z Rino Oblakovo in Ladom Rotarjem do sklepnega spleta iz operete Melodije srca, kjer so vsi nastopajoči z združenimi močmi resnično pričarali nepozabno razpoloženje.

Seveda ne smemo pozabiti na vzorno spremljanje pianista Primoža Kerštanja, ki je svojo nalogo izpeljal brezhibno. Poleg tega, da je temeljito in natančno odigral svoj del na klavirju, je brez slehernih težav sledil vsakemu pevcu ali skupini in ga *s svojim* podajanjem podkrepil in hkrati usmerjal, ne da bi koga preglasil. Posebna pohvala gre seveda tudi priredbam Domna Jeraša, ki je (primerno slogovnim zahtevam določene skladbe) kvalitetno vključil med pevce in klavir tudi svoj ansambel.

Melodije srca so uspele in ponovno zaživele. Ob koncu rečemo lahko le še iskrena hvala in čestitke vsem izvajalcem in sooblikovalcem sobotnega glasbenega večera.

Matjaž Sure

18. medregionalna foto razstava treh dežel

ZKO Jesenice, foto klub Andrej Prešern Jesenice in GTČ Jesenice - muzeji in galerije so v okviru Čufarjevih dnevov 90 pripravili 18. medregionalno foto razstavo treh dežel: Furlanije-Julijske krajine, Koroške in Slovenije.

Na otvoritvi je spregovoril tudi svetovno znani mojster fotografije Vlastja Simončič, ki je bil soorganizator prve takšne razstave pri nas, veliko pa je pomagal tudi pri postavitvi jeseniške razstave. Razstava je bila posvečena tudi 65-letnici delovanja jeseniškega foto kluba Andrej Prešern. Predsednik kluba Janez Mohorič pa je podelil priznanja najboljšim avtorjem fotografij.

Sredi oktobra letos je žirija v sestavi Ivan Posavec, mojster fotografije iz Zagreba, Marin Topič, mojster fotografije iz Osijeka in Mitja Koman, kandidat mojstra fotografije iz Zagreba, pregledala in ocenila 513 fotografij 95 avtorjev iz 22 klubov iz Furlanije-Julijske krajine, Koroške in Slovenije. Za razstavo je žirija odbrala 116 fotografij 37 avtorjev, podelila pa je tudi priznanja za posamezne fotografije in kolekcije.

Za posamezno fotografijo je 1. nagrado dobil Adi Fink - FK Andrej Prešern Jesenice za fotografijo Pod kupolo, 2. nagrado je prejel Janez Juvan - foto sekcija Delo Ljubljana za fotografijo Foto artikulacija, 3. nagrado pa si Jgj prislužil Reinhold Polsinger- • jEBT VVolfsberg Koroška za fotografijo Strohballen.

Za kolekcijo štirih fotografij si je 1. nagrado prislužil Arnold Kropiunig-NF Celovec Koroška, 2. nagrado je prejel Boštjan Gunčar-FS Ime Kranj, 3. nagrado pa je dobil Kari Kulterer-NF Celovec Koroška.

Vsi avtorji, katerih dela so sprejeta in razstavljena, pa so prejeli diplome.

Lojze Kerštan

Navada je stara novo leto voščiti...

Pihalni in Plesni orkester jeseniških železarjev vabita na tradicionalni novoletni koncert, ki bo 27. in 28. decembra ob 19.30 v dvorani gledališča Tone Čufar.

Vstopnice lahko dvignete od 20. decembra dalje v pisarni gledališča.

Toplo vabljeni!

Košarka

Pionirke Jesenic

Pionirke ženskega košarkarskega kluba Jesenice tretje na klubskem prvenstvu Republike Slovenije za leto 1990

Konec novembra je bil v dvorani Ilirije v Ljubljani finalni turnir štirih najboljših ekip pionirk iz Slovenije. Te ekipe so bile: Jezica iz Ljubljane, Ilirija iz Ljubljane, Jesenice in Marles iz Maribora. Tak je bil na koncu tudi vrstni red.

Z osvojitvijo tretjega mesta in s tem bronaste medalje smo celo predčasno dosegli dober rezultat. Naša želja je bila, da čimprej ujamemo, gledano rezultatsko, druge klube in se z njimi začnemo enakovredno kosati. S tem uspehom smo očitno zelo hitro nadomestili zaostanek. Razmere v klubu so bile takšne, da ženski del kluba ni imel dovolj trenerjev za mlajše kategorije. Pravzaprav je bil v klubu za vse ekipe samo en trener. Za enega pa je celoten pogon preveliko breme.

Pred dobrim letom pa so se stvari začele obračati na bolje. Za mlajše sta v klubu pričela skrbeti dva trenerja. Pridobili smo tudi trenerje za ekipe na osnovnih šolah. S prisotnostjo kluba na osnovnih šolah pa nam je bilo omogočeno sestaviti pionirsko selekcijo. In prav te učenke so s svojo vztrajnostjo, zagnanostjo in z redno udeležbo na treningih dosegle po enem letu trdega dela več kot odličen rezultat. Za požrtvovalnost zaslužijo vse pohvale. Z nadaljevanjem pred letom dni začetega se nam vnaprej ni bati za žensko košarko na Jesenicah.

Obenem se za podporo in sodelovanje zahvaljujemo ZTKO Jesenice, posebno pa osnovnim šolam, ker s svojimi krožki omogočajo, da določena Športna panoga pride do kadra. S skupnim delom se bomo lahko še kdaj veselili uspehov naše mladine.

Prvo tekmo, ki je odločala o uvrstitvi v finale, so naše pionirke igrale z Ilirijo in srečanje izgubile z rezultatom:

KK Ilirija.ŽKK Jesenice 42:40 (24:15)

Za Jesenice so igrale: Kunej, Sokolova 7, Jejinič, Uršič, Rozman, Kero 5. Jovanovič 9, Pribak, Kesič, Gričar 19, SečkanoviČ, Gašperin.

Potek tekme je bil zelo razburljiv, če ne celo dramatičen. Ekipi sta se posebno v drugem polčasu stalno izmenjavali v vodstvu. Naše igralke so se borile kot Še nikoli, vendar so v preveliki želji po zmagi naredile preveč napak. In tako nam je preostal boj za tretje mesto. Tekmo smo igrali proti Marlesu in zmagali z rezultatom:

ŽKK Jesenice:KK Marles 60:51 (22:23)

Za Jesenice so igrale: Kunej, Sokolova 26, Jejinič, Uršič, Rozman, Kero 11. Jovanovič 2, Pribak, Kesič, Gričar 21, Sečkanovič, Gašperin.

Prvi polčas je potekal presenetljivo mirno. Ekipi sta bili ves čas izenačeni, kar priča tudi rezultat po prvem polčasu. Vse drugače pa je bilo v nadaljevanju. Zaradi morebitne osvojitve tretjega mesta v republiki se je med igralke obeh ekip prikradla živčnost. Prihajalo je do nerazumljivih napak na obeh straneh. V tej dokaj zmedeni igri so se proti koncu tekme naše igralke znašle bolje ter odločile tekmo v svojo korist.

Sodniki so svoje delo na turnirju dobro opravili in želim si, da bi bilo takšnega sojenja čim več.

Trener mlajših pri ŽKKJ
Bojan Grzetič

Kegljanje na ledu

16. decembra je bil odigran mednarodni turnir pod pokroviteljstvom Gradbinca, na katerem je sodelovalo 15 moštev iz Jesenic, Bleda, Rateč in Avstrije. Domače ekipe so se dokaj dobro odrezale na tem prvem otvoritvenem turnirju v novi sezo-

Rezultati: 1. mesto Hladna valjarna Jesenice 20 točk, 12. mesto Ebra Mautbrieken 20 točk, 3. mesto Gradbinec 19 točk, 4. mesto Jesenice I 18 točk, 5. mesto Bled 17 točk. Pri tem gre pohvaliti pokrovitelja - Gradbinec Zavod za vzdrževanje športnih objektov in vse ostale udeležence ter pomočnike pri izvedbi turnirja.

Odigrano je tudi že pet kol klubskega prvenstva, na_katerem joi|fejuje sedem ekip. Kljub začetnim problemom glede vodstva kluba Jesenice in nekaterih nesporazumov na relaciji tekmovalci-klub in Zveze za kegljanje na ledu je delo v klubu steklo in se nekako uredilo.

Rezultati: 1. mesto Hladna valjarna, 2.' mesto Gradbinec, 3. mesto Vatrostalna, 4., 'mesto Jesenjce 1.5. mesto Železar, 6., me t sto Jesenice II in 7. mesto Mladinci'- Go-< (renjka. j 'M.L.

Prodajna razstava unikatnih ročno tkanih izdelkov

Jernej Ručigaj

Vabimo vas v galerijski prostor Kosove graščine na Jesenice, kjer boste občudovali in lahko kupili unikatne, ročno tkane izdelke. Razstava bo odprta od 18. ure dalje. Posebno presenečenje: poskusili boste lahko kozji sir in kruh - vse oblikovano, narejeno in spečeno pri Jerneju Ručigaj u.

Prodajna razstava bo odprta do konca leta.

Šivčeva hiša
v Radovljici

vabi na

novoletno prodajno razstavo. Razstava bo odprta do 30. decembra vsak dan od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.

Pridite, saj boste gotovo našli kaj primernega za božična in novoletna darila.

Društvo invalidov Jesenice

vabi

svoje člane s svojci na X. tradicionalno novoletno praznovanje, ki bo^v nedeljo, 23. decembra, ob 16.30 v hotelu Pošta na Jesenicah. Za zabavo bo'po-,' skrbel duo Cej, vsi zbrani pa za veselo razpoloženje.

Vsem član^JDrušt^^^P^ov Jesenice in vsem, ki so nam kakorkoli" poma^p k uspešnqs«iašega dela, želimo v prihodnjem letu obilo uspeha^ zdravj af|J£ sreče!

Izvršni odbor
DI Jesenice „

Agens v decembru

Podjetje za kulturni management AGENS d.o.o. Žirovnica pripravlja na Bledu več programskih ciklusov.

1. Kulturni klub Bled

Sobota, 22. decembra,- ob 19.30, v Festivalni dvorani na Bledu Mozartov večer

Komorni orkester Slovenicum, dirigent Uroš Lajovic, solist Wolfgang Bruenner (avtentični klavir s kladivci - hammerklavier)

Vstopnice po 100 din za mladino do 15 let in po 150 din za odrasle lahko dobite vsak dan v poslovalnici Atlasa na Bledu, Rezervacije na naslov Atlas Bled, Ljubljanska 4, aH po telefonu 78 965/236.

10 2. BIS progranr^fl^

je ciklus, namenjen mladim oz. mladim po srcu. Uvodni ve- » čer, **ki** bo v petek, 28. decembra, ob 19.30, v Festivalni dvorani na Bledu, je pripravil Jani Kovačič.

Poleg svojega ansambla bo na oder pripeljal vrsto zanimi-**t** vih gostov, npr. etno-ansambeá Trinajstso prase, istrskega upor-.. nika Francija Blaškoviča, -duo. Michèle Veronese (kontrabas) in Luca Ferrini (klavir) iz/Italije pa še kaj. Obeta se pisan, kvaliteten in -predvsem - nepozaben večer.

Vstopnice po enotni cenj^ M[0^ din so naprodaj pri blejskem **.Atlasu.**

3. Vrtiljak

Vrtiljak bo programski cikïus^ za otroke. Začenjamo ga seveda z novoletnim vrtiljakom, 'in 'si-^ cer v soboto, 29. decembra,'bb" 18. uri, v Festivalni dvorani ña Bledu (če bo veliko predprijav,^ ga bomo ponovili še 4. januarja 1991). 7'

Otroke bodo zabavale **lutke,** Čarovnik, risanka o Asterixù, naučili se bodo himno Vrtiljaka, pa tudi presenečenja jih čakajo. Tako bodo namesto vstopnic dobili - novoletno darilo...

Vsem predšolskim in šolskim otrokom (do 5. razreda) bomo v začetku decembra razdelili promocijska gradiva. Tam bo tudi prijavnica, ki jo bodo izpolnili skupaj s starši, jo oddali v šoli (vrtcu) in obenem tudi plačali 200 din (novoletno darilo in prireditev skupaj). Seveda se lahka prijavijo tudi v blejskem Atlasu.

4. Pripravljamo tudi **t.i.** Sakralni ciklus. Prva prireditev naj hi bila v nedeljo, 6. januarja 1991, ob 11. uri, v Festivalni dvorani na Bledu. Ker pa pogodbe s « predvidenim izvajalcem še nismo podpisali, vas bomo o podrobnostih še enkrat obvestili.

Ljubitelji smučanjajf

Ljubitelje smučanja obveščamo, da imamo še nekaj smučarskih vozovnic za žičnice i v Kranjski gori, Španovem vrhu; Mojstrani in Planici z 20 % popustom. - •" Ofroo;

Sindikat Železarne

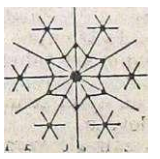

Namizni tenis

Na prvenstvu Gorenjske štiri prva mesta za jeseniške pionirje

Na Gorenjskem ima namiznoteniški šport vse več privržencev med najmlajšimi, kar nam dokazuje rekordna udeležba na prvenstvu Gorenjske preteklo soboto na Jesenicah. Okrog petdeset pionirjev in prav toliko pionirk se je borilo za naslove prvakov v igrah posamezno in dvojicah.

Med starejšimi pionirji so prevladovali pionirji iz Kranja. Mednje se je vrnil le -Jeseničan Tomi Vadjunec na tretje me--Sto, ter Buh, Klemene in Frelih na peto Irnesto. V skupini mlajših pionirjev so •prevladovali jeseniški igralci. Miha Oblak je bil zmagovalec, Rok Biček pa drugi, medtem ko je bil Pivk z Murove tretji.

V dvojicah starejših pionirjev je prvo mesto pripadlo Kranjčanom, drugo jeseniški dvojici Vadjunec-Oblak, tretje mesto pa sta osvojila Jeseničana Buh-KIemenc. Tudi dvojica mlajših pionirjev je pripadla igralcem Kranja, jeseniški-par Oblak-Biček jelMbil drugi, par -Biček J.-Pivk pa tretji. Uspešnejše od pionirjev so bile jeseniške pionirke, ki so osvojile kri prva mesta. V skupini starejših pionirk je zmagala Saša Lavtižar pred MeJdejo Košir, ki je bila druga, tretje mesto pa je pripadlo Maši Sladic, vse tri z Jesenic. Koširjeva je tudi v skupini mlajših -pionirk osvojila drugo mesto, medtem ko sta bili Monika Geršak in Spela Smolej tretje. V dvojicah starejših pionirk sta os- • vojili para Lavtižar-Sladic prvo, .Košir-' *mSjAcet* pa drugo mesto! Slednja dvojica pa je osvojila prvo mesto tudi pri mlajših T pionirkah.

3 B M elektronika in mikro računalniki, d. d. o.

Popravila elektronskih aparatov

Popravljamo različne elektronske naprave: radijske in TV sprejemnike, avtoradije, kalkulatorje, hišne in osebne računalnike in drugo.

Naprave lahko prinesete od 10.30 do 15. ure na 3BM (INJES), Jesenice, C. železarjev 7 (Kovačeva hiša).

Možen je dogovor za popravilo na domu ali prevzem v popoldanskem času.

Telefon (064) 81-341, interna 3399.

Zahvale

• Ob*Doleči in prerani izgubi dragega moža, očeta, brata

fl FRANCA POKLUKARJA

jfee zahvaljujemo. sorodnikom, znancem, sodelavcem Železarne Jesenice za izrečena sožalja. Hvala predstavniku *O*® ZB Stanku Klinarju za poslovilni govbf in vsem sosedom Prihodov Planinepod Golico, ki ste ga v tako velikem^-številu pospremili v prerani grobi' jj&§&

• Hvala'stanovalcem Ceste revolucije 3 za^denarno pomoč in sosedi Heleni Kos;*ki«mi je bila v veliko pomoč. Lepa hvate-tudi župniku za opravljen obred In pevcem za zapete žalostinke.

{ Prjegbva Angela v imenu vsega so- **•UtoTH**, rodstva

J Ob Doleci izgubi dobrega moža, očeta in starec očeta

ANTONA MARINŠKA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom ,in znancem za darovano cvetje in sveče, za izrečena sožalja ter sosedom za spremstvo na zadnji poti in položitev v grob.

zahvaljujemo se tudi župniku za opravljen pogrebni obred, pevcem za papete jjalostinke, posebno pa Ivanu Poru ža ganljiv poslovilni govor. Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

[Ob prerani izgubi moža in očeta

; NIKOLAJA ŠIPCA

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateSjemV sosedom in znancem za denarno pomoč iftlizrečeno sožalje.

Zahvaljujemo se tudi zdravniškemu psebju internega oddelka,.Lovski družini-Jeseriice za poslovilne besede, duhovniku za obred in vsem, ki so ga pospremili ria njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Ivanka, sin Slavko, *v&iih-**r* hči Damjana

Ob smrti dragega

Tgf1U, JANEZA PINTARJA iz Breznice upokojenega poklicnega gasilca Železarne,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, vaščanom Breznice za pomoč in podarjeno čVetje, izrečeno sožalje in spremstvo na zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo dr. Cegnarjevi, dr. Rojčevi, med. sestri Adrijani za skrb v času bolezni, govornikoma, prostovoljnim in poklicnim gasilqem, 'pevcem in sosedom za vsestransko pomoč.

Žena Kati in sin Milan z ženo

! Ob smrti očeta in starega očeta

LUDVIKA DOLARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno -sožalje, za podarjeno cvetje, sveče in za prispevke Bolnici Jesenice.

Hvala sosedom za nesebično pomoč in vsem, ki ste se poklonili njegovemu spominu in ga pospremili na zadnji poti.

Iskrena hvala praporščaku Društva upokojencev Žirovnica Petru Prešernu, govorniku Petru Sitarju za poslovilne besede in oktetu DPD Svoboda za zapete žalostinke.

Posebno bi se radi zahvalili sosedom, osebju internega oddelka Bolnice Jesenice, kuharicam Osnovne šole Gorenjskega odreda in vsem, ki ste našemu atil v vseh letih kakorkoli pomagali.

Žalujoči: sin Roman in hčerke Danica, Marja in Zdenka z družinami

Močno pogrešamo našo drago

IRENO BIAGGIO,

prav to pa nas zavezuje, da izrečemo zahvalo osebju internega oddelka Bolnice Jesenice in dr. Zaletelu za resnično zavzeto zdravljenje.

Vsem drugim gre zahvala za izrečeno ali izkazano sožalje, za cvetje in spremljavo na njeni zadnji poti, za lepe besede slovesa.,

Posebno zahvalo^ vam, dragi sosedje.

Svojci

Sindikatu Železarne Jesenice - ZSSS se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč.

Marjeta Dolenc

Sodelavkam in sodelavcem Strojnih delavnic se ob odhodu v pokoj prisrčno zahvaljujem za prejeto darilo. Vsem skupaj želim še veliko sreče in uspehov pri delu.

Slavko Polanc

Najlepše se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem Elektroenergije za darilo, ki mi bo v trajni spomin ob moji upokojitvi. Vsem želim še obilo uspehov pri delu in osebne sreče.

Savo Novkovič

Ob boleči izgubi očeta se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem Valjarne žice in profilov za izrečena sožalja in denarno pomoč. Prav tako se zahvaljujem sodelavkam garderobe Valjarne bluming stekel. Vsem še enkrat hvala!

Dušanka Buvač

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem elektro delavnice Javornik najlepše zahvaljujem za prijateljsko slovo in dragoceno darilo.

Alojz Intihar

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem, ki so kdajkoli bili dobri z menoj. Najlepše se zahvaljujem tudi za lepa darila, ki mi bodo v trajen spomin.

Bodite zdravi in srečni.

Janez Markelj - FRS

Ob odhodu v pokoj se sodelavkam in sodelavcem ETE Družbeni standard - samopostrežna restavracija iskreno zahvaljujem za lepa darila, ki mi bodo v trajen spomin. Vsem skupaj želim veliko zdravja in delovnih uspehov.

Slavka Čop

Zahvaljujem se Upravnemu odboru Društva upokojencev 7avorriik-~Koroška bela za čestitko ob mojem prazniku.

Želim jim mnogo uspeha pri nadaljnjem delu.

Janez Muhič

Ceeeeestitka

Jeseniški komunali čestitam k 5 cm snega po treh sušnih letih.

Hvala za veliko veselje z jeseniškimi pločniki!

Mavčar

Dežurne trgovine

V soboto, 22. decembra, bosta na Jesenicah od 8. do 18. ure odprti trgovini:

- Delikatesa Kasta 2, Jesenice, Titova 21, in
- Delikatesa Kasta 3, Koroška bela, Svetinova 8a.

V ponedeljek, 24. decembra, bodo na Jesenicah od 8. do 18. ure odprte trgovine:

- Delikatesa poslovalnica 7, Jesenice, Titova 7,
- Delikatesa Kasta 4, Jesenice, Tavčarjeva 6,
- Delikatesa Kasta 3, Koroška Bela, Svetinova 8a in
- Delikatesa poslovalnica 9, Mojstrana,
- Delikatesa, Supermarket Kranjska Gora,
- Delikatesa, poslovalnica 10, Titova 63, Jesenice

Vse ostale trgovine s prehrambenim artiklom pa do 16. ure.

V soboto, 29. decembra, bosta na Jesenicah od 8. do 18. ure odprti trgovini:

- Rožca 11, Cufar, Jesenice, Titova 79, in

Odprte vse trgovine podjetja Delikatesa od Žabreznice do Kranjske Gore

V ponedeljek, 31. decembra, so vse trgovine odprte do 13. ure. V soboto, 5. januarja, bosta na Jesenicah od 8. do 18. ure odprti trgovini:

- Delikatesa, poslovalnica 10, Titova 63, Jesenice, in
- Delikatesa,.Kasta 3, Koroška Bela, Svetinova 8a.

Dežurna lekarna

V decembru je za občini Radovljica in Jesenice dežurna lekarna na Bledu.

V januarju je za občini Radovljica ®, Jesenice dežurna lekarna na Jesenicah.

Glasbena šola Jesenice

in DPD Svoboda

France Mencinger

vam želita sfečnlfnovo leto

in vas vabita na

božični koncert učencev Glasbene šole

v petek, **21.** decembra, ob **18.** uri' v dvorani na Javorniku.

Vstopnina **30** din je namenjena poplavijencem.

Prisrčno vabljeni.

Kaj bomo gledal! v kinu

KINO ŽELEZAR

21. decembra, premiera amer. znan. fant. filma VRNITEV V PRIHODNOST III. ob 18. in 20. uri.

22. decembra, amer. znan. fant. film VRNITEV V PRIHODNOST III. ob 17. in 19. uri. Ob 21. uri predpremiera amer. fant. thriUerja TANKA LINUA SMRTI.

23. decembra, amer. znan. fant. film VRNITEV V PRIHODNOST II. ob 17. uri. Ob 19. uri amer. znan. fant. film VRNITEV V PRIHODNOST III. Ob 21. uri premiera amer. akcij, filma KLETKA.

24. decembra, amer. komedija LETALSKA AKADEMIJA ob 16. uri. Ob 18. in 20. uri amer. akcij, film KLETKA.

25. decembra, amer. risanka REŠEVALCI ob 16. uri. Ob 18. in 20. uri amer. akcij, film KLETKA.

26. decembra, amer. pust. film INDIANA JONES IN ZADNJI KRIŽARSKI POHOD ob 16. uri. Ob 18.15 in 20. uri premiera amer. akcij, komedija MOŽ IZ CADILLACA.

27. decembra, amer. akcij, komedija ZLATI FANT ob 16. uri. Ob 18. in 20. uri amer. akcij, komedija MOŽ IZ CADILLACA.

KINO DOVJE

21. decembra, amer. črna komedija VOJNA ZAKONCEV ROSE ob 19. uri.

23. decembra, amer. risanka RACMAN JAKA IN NJEGOVA KLAPA ob 16. uri. Ob 19. uri angl. srhljivka ZGODBE S TEMNE STRANI. Najbolj gledana srhljivka leta 1990 v ZDA!

26. decembra, amer. akcij, komedija ŠE 48 UR ob 18. uri.

Obvestilo članom In upokojencem DU Jesenice

Društvo upokojencev Jesenice obvešča svoje člane in upokojence, ki se želijo včlaniti v društvo, da je

letna članarina za leto 1991 po sklepu članskega sestanka in IO društva 100,00 din;

vzajemna samopomoč za člana in družinskega člana je 150,00 din, posmrtninski znesek za leto 1991 se bo izplačeval v višini 4.000,00 din.

Obenem obveščamo upokojence Blejske Dobrave, Lipe in Kočne, da je njihov poverjenik Anton Rekelj z Blejske Dobrave št. 24. Poverjenica aa Hrušico je Slavka Gasar, Hrušica št. 60. Za Prihode in Planino pod Golico je Angela Brane, Planina pod Golico Št 2.

Poverjeniki bodo pričeli pobirati članarino in vzajemno samopomoč po 15. januarju 1991, zato pripravite članske izkaznice in denar. Članarino boste lahko plačali tudi v pisani društva Pod gozdom št. 13 vsak torek in petek od 15. do 18. ure.

Naprošamo člane in upokojence, ki se želijo na novo včlaniti, da članarino in vzajemno samopomoč poravnajo do 31. marca 1991.

V društveni pisarni se lahko naročite na časopis Vzajemnost, ki izhaja mesečno z zanimivimi članki za upokojence.

Izvršni odbor DU Jesenice

Sah

Decembrski hitropotezni turnir

Prvi četrtek v decembru je bil v Šahovskem domu na Jesenicah četrti turnir prvenstva Jesenic v hitrdpo te znem šahu za sezono 1990/91. Tekmovanja se je udeležilo 31 šahistov.

V finalu najboljših iz p red tekmovanj a v' treh predskupinah je tretjič zapored zmagal Primož Kosmač,-ki je nasprotnikom oddal le en remi in zbral 10 točk in pol. Drugo mesto je zasedel Rod man z 9 točkami. 3.-4. pa sta si s 7 točkami razdelila Kokošar in Ravnik, kateremu po lanski osvojitvi naslova prvaka letos ne gre najbolje. Peti je bil Krničar, 6. Camžič, 7. Vukovič, 8.-10. Dedič, Konic in Lužnik, 11.- 12. pa Lojzka Pongrac in Gocevski.

V tolažilni skupini je tekmovalo 14 igralcev, najboljši .pa je bil Pazlar pred Dimitrijevičem in Iveljo.

V skupni razvrstitvi je po štirih odigranih turnirjih še naprej v vodstvu Franc Ravnik, ki je s 30,5 točke za las obdržal, prednost pred Kosmačem, ki je na tref/ turnirjih zbral 30 točk. Na tretje mesto pa se je prebil Krničar, ki je igral trikrat in zbral 23 točk. Nadaljni vrstni red: 4. Lužnik, 5. Cvetkov, 6. Rodman, 7. Camžič, 8. Konic, 9. Kokošar, 10. Vukovič.

P.K.

Današnja križanka je nagradna, za reševalce pa smo pripravili naslednje nagrade:

eno nagrado po 200 din,

dve nagradi po 100 din,

tri nagrade po 50 din.

Rešene križanke pošljite na Uredništvo Železarja do torka, 8. januarja do 12. ure, s pripisom »nagradna križanka«.

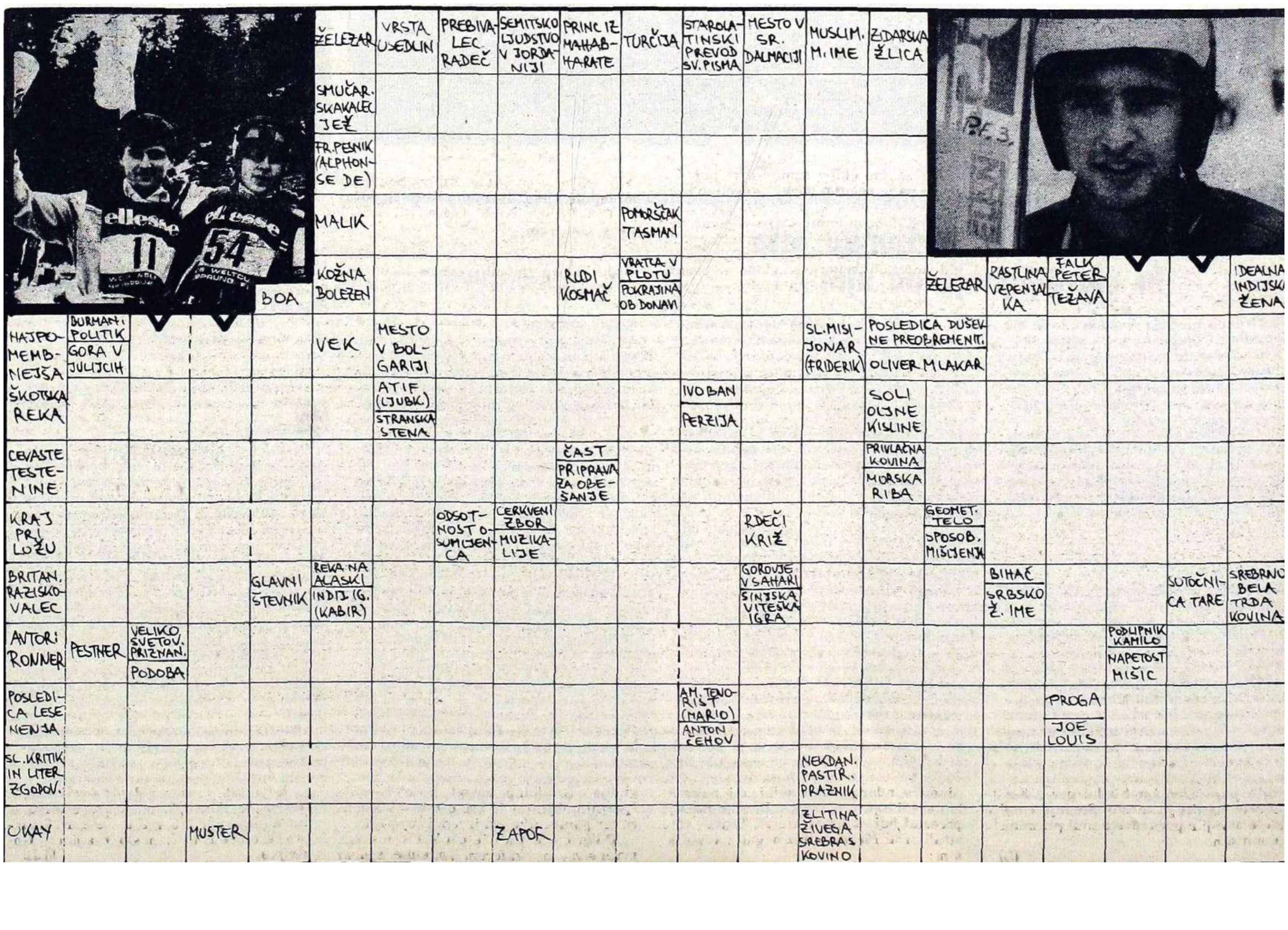

Prebivalcem občine Jesenice

23. december 1990 - dan, ko bomo glasno rekli:
Tukaj živimo. To je naša zemlja. Naš dom.
Sebi in svetu bomo pokazali svojo voljo: Tukaj bomo gospodarji, saj

smo našli pot, ko si sami pišemo »vero in postavo«.

Glasovali bomo z DA,
da ne bomo odvisni od političnih in gospodarskih avantur drugih,
da ne bomo poslušali groženj z orožjem in ne bomo prepuščeni tuji milosti,
da bomo svojo usodo sami krojili,
da bomo o sadovih svojega dela sami odločali in bo življenje vredno kulturnega in svobodnega Človeka,
da ne bomo zamudili trenutka, ko je zgodovina nas izbrala, da se oddolžimo našim dedom, Trubarju, Prešernu, Levstiku, Cankarju, vsem velikim možem, ki so vse svoje življenjske moči posvetili obstanku slovenskega naroda in ustvarjali pogoje za nastanek slovenske drŽave,
da sebi in svojim otrokom, vsem našim prihodnjim rodovom izpolnimo tisočletne slovenske želje po svobodi.

DA,
da bomo dokazali, da smo vredni te zgodovinske priložnosti!
Stranka za enakopravnost občanov sprejema plebiscit kot nesporno pravico prebivalcev Slovenije. Samostojna Slovenija bo imela za vse enak pomen, zato tudi ta stranka priporoča množično udeležbo na plebiscitu in glasovanje po svoji vesti.

Na Jesenicah, 17/12-1990

Predsednica Izvršnega sveta:
Rina Klinar, dipl. soc.

Predsednik Skupščine občine:
dr. Božidar Brudar, dipl. ing.

Liberalno demokratska stranka
Socialdemokratska stranka
Slovenska kmečka zveza
- ljudska stranka
Slovenski krščanski demokrati
Stranka demokratične prenove
Socialistična stranka Slovenije
Stranka za enakopravnost občanov

Anton Požar
Roman Savinšek, akad. si.

Janez Šebat
Rajko Skubic, dipl. ing.
Oto Kelih
Jakob Medja, dipl. ing.
Vejsil Horozovič

V Republiki Sloveniji bo v nedeljo, 23. decembra 1990, izveden plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

Namen "^mŠ^^

Da bi se prebivalci Slovenije odločili, ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država.

Kdo glasuje

Pravico glasovanja na plebiscitu imajo osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji splošno volilno pravico, torej so dopolnili 18 let starosti, imajo stalno prebivališče v občini ter so opravilno sposobni. Vsi, ki imajo volilno pravico,' dobijo v teh dneh posebno vabilo za udeležbo na glasovanju.

Kje glasujemo

Glasovalna mesta so za vsakega posameznika napisana na vabilu za udeležbo in so na istem mestu kot pri volitvah aprila 1990.

Kdaj glasujemo

Glasovalna mesta bodo odprta v nedeljo, 23. decembra 1990, od 7. do 19. ure neprekinjeno. |

Kako glasiuemo

Volilni odbor, ki vodi glasovanje, bo na podlagi vašega vabila, ki ga boste prinesli s seboj na dan glasovanja, vpisal v volilni imenik, da ste glasovali ter vam obrazložil način glasovanja.

Ko boste obkrožili besedico DA ali NE, boste glasovnico oddali v skrinjico.

Predčasno glasovanje

Vsem tistim, ki na dan glasovanja ne bodo na svojih domovih in se tega dne nikakor ne bi mogli udeležiti glasovanja, je omogočeno predčasno glasovanje na sedežu Občinske volilne komisije na Jesenicah, Titova 78, v sredo, 19., četrtek 20. in petek 21. decembra, od 11. do 16. ure.

Glasovanje v bolnišnicah, domovih

Vsem, ki so v domovih za ostarele in v bolnišnicah, zdraviliščih ipd., bo omogočeno, da v nedeljo, 23. decembra, tam tudi glasujejo.

Glasovanje tistih, ki ne bi mogli priti

Vsem tistim, ki zaradi bolezni ne bi mogli priti na glasovalno mesto, bodo volilni odbori omogočili glasovanje tako, da jih bodo obiskali na domu. Sami ali pa njihovi svojci naj to željo sporočijo v krajevno skupnost ali pa tistemu volilnemu odboru, kjer bi morali glasovati.

Vse tisto, kar vas še zanima v zvezi z glasovanjem na plebiscitu, vam je Občinska volilna komisija pripravljena razložiti, zato nas lahko pokličete na telefon 81-040 int. 32 ali 81-095.

Gorski reševalci v Tanzaniji

S poti po Tanzaniji se je pred nedavnim vrnila odprava gorskih reševalcev iz Kranjske Gore in preostalih postaj GRS v Sloveniji. Gorski reševalci so se povzpeli na 5885 metrov visoki Kilimanjaro, ki je najvišji vrh afriške celine.

Pohod proti vrhu so zaceli 5. novem-, bra zjutraj po peš poti do prve postojanke Madar, ki leži 2700 metrov visoko, od tam so se povzpeli direktno na Ho rombo Hule, ki leži 3700 metrov visoko. Zadnja baza pred vzponom je bila na višini 4750 metrov in se je imenovala Kibo. Pot iz baze proti vrhu je postajala vedno bolj zanimiva inTežka, nekateri so krepko Čutili višino. Poleg tega je na tej noti sijalo močno sonce, odprava pa je bila slabo zaščitena, tako da so bile tudi težave s sončarico.

V noči med 6* in 7. novembrom so premagovali najtežji del poti. Pot je bila neugodna, oviral pa jih je tudi ffiharsk? pesek. Po šestih urah hoje so zjutraj prišli na rob kraterja Kilimanjaro. Do. Gimans Pointa, ki leži 5684 metrov visoko in je uradni vrh Kilimanjara, se je povzpelo 15 udeležencev odprave, sedem udeležencev pa se jih je povzpelo tudi na najvišji" vrh kraterja - 5885 metrov, visoki Uhuru Pik. Po polurnem počitku, so sestopili v dolino.

Preostali del časa, ki je bil namenjeni za ogled Tanzanije, pa so slovenski gorski reševalci obiskali najbolj zanimive nacionalne parke te dežele. Med njimi je znani park Ngore- Ngore. To je krater s premerom 25 km, v njem pa so se nastanile afriške živali in pleme M asa i. Ogledali so si tudi nacionalni park Lake Manyar. Pravzaprav je to jezero, ob katerem živijo afriške živali in ptice. Med pticami sta značilna llamingo in žerjav. Veliko pa je tudi mrčesa, predvsem muha CC. Po svoje svojevrsten je tudi nacionalni park Tarangiri, saj ima zopet svojo značilno floro.

Se najbolj pa je gorske reševalce presenetila obala Bahari Beach, kjer so lepo urejene plaže z značilnimi bungalovi, mivko in palmami. Lojze Kerštan

Planinski pohodi v tem letu in v prihodnje

železarji smo to leto prvič po 20 letih občutili, da gospodarska kriza zadeva že ob nase prazne žepe, saj pohodnikom nismo mogli ponuditi brezplačnega toplega obroka. Pa je kljub temu šlo. Na prvem pohodu, ki so ga 26.5.1990 organizirali Korošci, je bila sicer manjša udeležba (vseh nas je bilo 260, od tega z Jesenic 57), vendar je bila obilica dobre volje v Koprivni, ko nas je za nameček razveseljeval humorist Edo Pečolar.

Drugi pohod so pripravili Kroparji in doživetje Porezna (16.6.1990) pred polnim poletnim razcvetom je pravo nasprotje tistemu mrzlemu, skoraj strupenemu vetru, ki nam ga Porezen ponudi v času tradicionalnega zimskega pohoda. Lepo je bilo in le stežka smo spravili domov razgrete plesalce. (Jeseničanov je bilo to pot 48, vseh skupaj pa 200).

Da Karavanke niso le bližnja veriga gora, smo se odpravili daleč na Štajersko in nad Dobrno obiskali Paski Kozjak (25.8.1991). Bilo nas je okrog 200 in kar 73 z Jesenic Posebno smo bili veseli, da so se pohoda po hribih, ki diše po vinski trti, lahko udeležili tudi starejši, naši upokojenci.

To leto je minilo pet let, kar smo bili zadnjič skupaj na Triglavu. Čudovit začetek lepega dneva nas je navdajal z mislijo, da bo vzpon na našo najvišjo goro krona pohodništva za to leto. Pozno poletje (15. in 16.9.1990) navadno prinaša izredno stabilno vreme in jasne dneve, tako da se nemalokrat vidi celo do morja. To pot nam ob zaključku pohoda na sam vrh vreme ni bilo naklonjeno.

Narava nam je pokazala, da s svojo okrutnostjo lahko streže tudi po življenju. Prav to spoznanje nam je odkrilo, kako nemočni smo v razbesnelem elementu narave, ko nam je edina misel, kako iz te nevarnosti ven, in smo srečni, ko prestopimo prag planinske postojanke; že zaradi tega, ker smo preživeli. Tudi drugi dan nam je ponagajalo mrzlo vreme, tako da se niti v Krmi nismo prav razživelL Pohoda pa se nas je z Jesenic udeležilo le 35 članov, vseh skupaj pa nas je bilo 225.

Toliko o pohodih, ki smo jih opravili skupaj. Poleg tega smo se konec oktobra zbrali planinski vodniki vseh slovenskih železarn na Celjski koči. Analizirali smo naše pohode. Tudi kritičnosti ni manjkalo, saj vsi delamo z ljudmi, ki jih je potrebno varno prepeljati od doma preko gora nazaj domov čile in zdrave.

Naše delo velikokrat ni kronano s hvalo, pa vendar se lahko pohvalimo, da pomenimo najbolj množično organizacijo, ki skrbi za zdravo življenje ljudi. In prav zato smo si obljubili, da bomo tudi v prihodnje organizirali take pohode.

Ob koncu srečanja smo imenovali dva nova Železarska vodnika: Karel Rozman iz Štor in Jelka Klorutar iz Metalurškega inštituta. Naš sestanek sta popestrila: Avsenik z diapozitivi s Triglava (analiza zadnjega pohoda v letu 1990) in Pepevnik z vzponom na Mont Everest.

Za pripravljalni odbor:
Janez Avsenik.

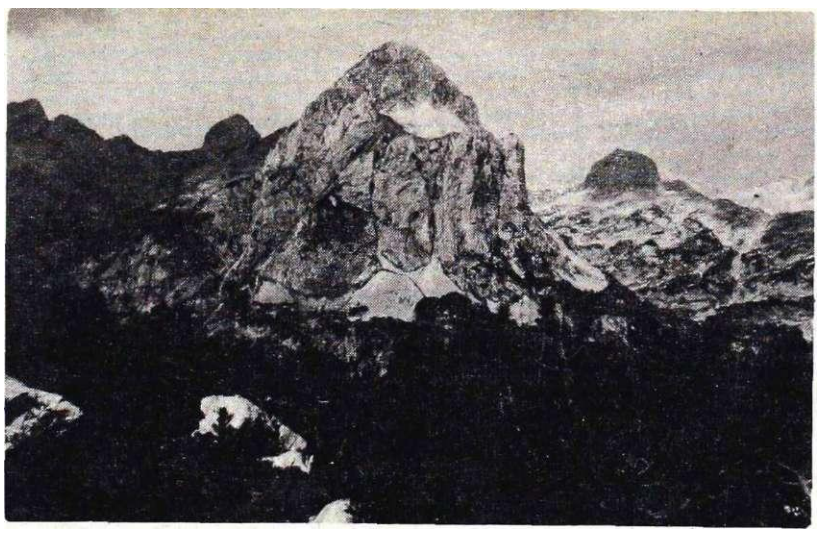

Miseljski vrh, (foto: J. Avsenik)

Smučarji - tekači dobro pripravljeni na tekmovalno sezono

Strokovno ekipo jugoslovanske reprezentance v smučarskih tekih sestavljajo zvezni trener Jaroslav Honcu iz CSFR, pomočnik zveznega trenerja je Jure Žerjav. Za delo A članske moške in A ženske ekipe je odgovoren Matjaž Curk, za perspektivne selekcije pa sta odgovorna Marko Gracer in Marjan Pavliha. .

člansko ekipo A sestavljajo: Jože Kavalar, Robert Kerštajn, Borut Nunar, Matej Kordež, Jože Rupnik in Jani Kršinar. Žensko ekipo A sestavljajo: Andreja Grašič, Nataša Lačen, Urša Fečur, T jasa ŽunkoviČ, po uspešnih testiranjih pa se je ekipi priključila še Vida Bertoncelj. Mladinsko ekipo A pa sestavljajo: Peter Kloru tar, Robi Vereš, Ludvik Majcen, Tomaž Globočnik,' Marko Dolenc in Siniša Vukonič.

O pripravah in treningih v poletnih

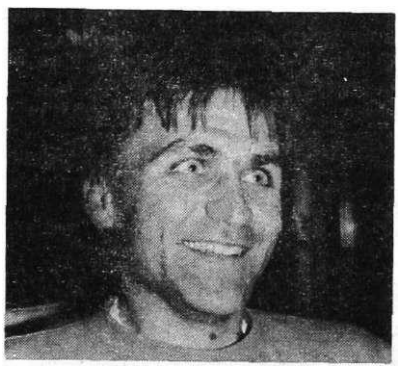

Jure Žerjav

dneh je nekaj besed povedal pomočnik zveznega trenerja Jure Žerjav:

»Po znanih težavah S financami smo spomladi sprejeli nekoliko skrajšan program priprav, ki pa smo ga v celoti realizirali. Poleti smo dvakrat trenirali na Brdu pri Kranju ter po enkrat na Pokljuki in v Kranjski Gori. V jesenskem delu priprav smo bili štirikrat na ledeniku Dachstein in enkrat v Makarski. Mladinci veliko trenirajo s člani, poleti pa so bili 14 dni na treningu v ČSFR. Od 5. do 22. novembra smo bili na Pokljuki, kjer smo dodobra izkoristili prvi letošnji domači sneg. Nekaj dni pa smo trenirali tudi na Tauplitzu v Avstriji.«

Kako pa so smučarji-tekači pripravljeni na tekmovalno sezono?

»Terenski testi kažejo, da so bolje pripravljeni kot v pretekli sezoni. Žal nam je odpadlo testiranje funkcionalnih sposobnosti pri dr. Cajevcu v Celju. Imeli smo že eno trening tekmo, kjer so bili najbolši Kavalar pri članih, Globočnik pri mladincih ter Grašičeva pri ženskah'. Naš najbolj izkušeni tekmovalec Jani Kršinar je zbolel in bo tako izgubil 14 dni treninga, upamo pa, da bo vse nadomestil do svetovnega prvenstva.

Glavni cilj članske reprezentance je svetovno prvenstvo, ki bo od 7. do 17. februarja 1991 v Val di Fiemme v Italiji. Glavni cilj ženske in mladinske ekipe pa je mladinsko svetovno prvenstvo, ki bo 3. do 10. marca 1991 v Reit im VVinklu v Nemčiji. Člani se bodo udeleževali' takem' za svetovni pokal, mladinci in ženske pa tekem za Alpski pokal.«

Tekst in foto:
Lojze Kerštan.

Judo

Niz uspehov ob zaključku leta in razmišljanja ob njih

Na 27. judo turnirju Nagaoka, ki je bil 8. decembra v Ljubljani, je nastopilo skoraj tristo judoistov iz Jugoslavije in Italije. Izmed 31 klubov je imela svoje predstavnike tudi judo sekcija TVD Partizan Jesenice - Lipa AS. Slobodan Matarugič je med mladinci v kategoriji do 59 kg osvojil prepričljivo prvo mesto in s tem še enkrat dokazal, da je v svoji kategoriji res najboljši tudi v jugoslovanskem merilu (1. mesto DP mlajši mladinci, 5. mesto DP st. mladinci, republiški prvak med mlajšimi in tudi starejšimi mladinci).

V nedeljo, 9. decembra, je bil v italijanskem Pordenoneu 7. mednarodni turnir v judu za vse kategorije. Na turnirju je nastopilo 540 tekmovalcev in tekmovalk iz 46 klubov ter šestih držav.

TVD .Partizan Jesenice, Lipa judo AS so zastopali štirje judoisti. Slobodanka Matarugič je med mladinkami v kategoriji do 61 kg osvojila odlično prvo mesto. Z osvojitvijo istega mesta se lahko pohvali tudi njen brat Slobodan, ki je nastopil med mladinci v kategoriji do 65 kg. Malo manj uspešna, toda v tako močni konkurenci vseeno odlična, sta bila Aleš Košir v kategoriji do 44 kg, z osvojenim tretjim mestom in pa Miha Balantič v kategoriji do 68 kg z osvojenim petim mestom.

S tema tekmovanjema je za jeseniškimi judoisti prvi del nadvse uspešne sezone ter osvojeni republiški in državni naslovi pa tudi zmage na domačih in na turnirjih v Italiji. Tu so imena Slobodana in Slobodanke Matarugič, Tanje in Robija Makuca, Aleša Koširja, Mihe Balantiča in drugih. Bilo bi jih še več, imen in uspehov. Toda temu ni tako iz različnih vzrokov, tako finančnih kot včasih neŠportnih - ne to vari ški h odnosov med tekmovalci (tekmovalkami). Ti so (otroci kot otroci in starši kot starši) ljubosumni na uspehe drugih in iščejo vzroke za neuspehe povsod drugje, le pri samih sebi ne.

Vsi se zavedamo, da so starši NOSILCI vse dejavnosti svojih otrok - finančno jih podpirajo pri njihovem športnem udejstvovanju - »usmerjajo« jih, toda konec koncev jih usmerjajo, učijo trenerji in leti vedo, kaj mali ali malo večji športniki lahko dosežejo in kaj so res sposobni in njim je treba verjeti in jim tudi zaupati.

Judo je šport, ki uči (red in disciplina), ni pa šport, ki prinaša dohodek in vsaka pomoč je dobrodošla, v pravem pomenu te besede. Le s skupnimi močmi, tovarištvom, zaupanjem in veliko treninga se v tem športu res uspeva. Uspeh je potem tudi kolektiven, Čeprav je posameznik tisti, ki je odločilen faktor tega uspeha.

Tega se večina judoistov ves čas zaveda in zato tudi toliko uspehov v zadnjih letih. Navkljub nekaterim polenčkom, ki jim letijo pod noge, tudi iz njihovih vrst.

tok

Nogomet

Jesenice.-Ilirija j 1:1 (0:0)

Strelec: Bergant

V predzadnjem kolu so Jeseničani na Bledu gostili nogometaše Ilirije. Na razmočenem igrišču so se gostje bolje znašli in so imeli prvo priložnost, vendar je Tokič dobro posredoval in odbil žogo v kot. Jeseničani so imeli rahlo terensko premoč, vendar so bili gostje nevarnejši in so sredi polčasa povedli s strelom s strani, z roba kazenskega prostora. Strel je bil nenevaren, toda žoga se je odbila od tal in presenetila Tokiča. Do konca polčasa so Jeseničani poskusili izenačiti, vendar žoga ni hotela v *goh* Tako je Pihler zadel vratnico, čatak in Bergant pa sta za las zgrešila vrata.

V drugem polčasu so Jeseničani zaigrali bolj agresivno in to se je tudi poznalo, saj se je igra odvijala predvsem na strani gostov. Bešič in Cosič sta imela lepe priložnosti, vendar so imeli gostje precej sreče. Kakšnih deset minut pred koncem tekme pa je bil dosojen indirekt pred golom gostov. Streljal je Pihler, žoga pa je zadela enega *gostov* in se odbila na rob kazenskega prostora. Najbližji žogi je bil Bergant, ki je z močnim strelom poslal žogo v mrežo. Zadnjih deset minut so Jeseničani na vse načine poskušali doseči zmagoviti gol in so goste stisnili v kazenski prostor. Priložnost tekme pa je zapravil Bergant, ko je s petih metrov steljal, žoga pa je zadela vratarja v nogo in odšla mimo vratnice v kot.

Nastopili so: Tokič, Sefič, Iverja (Razboršek), Bergant, Mehič, Husič, Cosič, Lamberger (Radič), Bešič, Pihler, Čatak (Kačar).

Primor je Jesenice 0:0

V zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva so Jeseničani gostovali v Ajdovščini pri moštvu Primorja, ki je eden kandidatov za prvaka.

Jeseničani so tokrat zaigrali kot na začetku sezone, mirno in zelo borbeno in domačini niso mogli priti do izrazite priložnosti. Prvo priložnost so imeli domačini po slabi podaji Omanoviča, vendar je na srečo Jeseničanov žoga zletela mimo vrat. Še eno lepo priložnost so imeli domačini po nesporazumu Pivača in Husiča, toda tokrat je Tokiča rešila vratnica. Potem so se priložnosti vrstile pred vrati Primorja. Tako so obrambni igralci enostavno podali žogo Pihlerju, ki se je znašel sam pred vratarjem, a mu je žoga ušla in je streljal mimo vrat. Naslednjo priložnost je imel Kondič, ko je z glavo streljal mimo vratarja. Ko so vsi videli žogo v mreži, je ta končala tik ob vratnici v *go~* lautu.

Začetek drugega polčasa je pripadel domačinom, ki so takrat imeli najlepšo priložnost nt tekmi. Po predložku v kazenski prostor Jesenic je Mehič igral z roko in sodnik je dosodil enajstmetrovko. Domačini so strel izvedli močno, vendar se je žoga odbila od prečke v polje. To je bilo tudi vse, kar so domačini uspeli pripraviti na tej tekmi. Po zapravljeni enajstmetrovki so podvomili v svojo zmago, Jeseničani pa so zaigrali še bolj zagrizeno in so zasluženo osvojili točko.

V finišu tekme so si celo pripravili tri lepe priložnosti za zmago. V protinapadu so domačini podrli Bešiča v kazenskem prostoru, vendar sodnik ni dosodil ničesar. Potem je Cosič močno streljal tik čez gol in v zadnji minuti so Pivača podrli, ko se je znašel sam pred golom. Jeseničani so zadovoljni zapustili igrišče in dobili aplavz številne in športne publike.

Nastopili so: TokiČ, Bergant,- Razbor,-šek (MujezinoviČ), HusiČ, Mehič, Kondič," Omanovič (Buvač), Cosič, Bešič, PivaČ, Pihler.

Tako je po končanem jesenskem delu prvenstva na 1. mestu Proletarec z 22 točkami pred Svobodo (Kisovec) in Triglavom (21) ter Primor jem, ki ima 19 točk. Jeseničani so na 9. mestu z 10 točkami, zadnja pa je Postojna s 5 točkami. NO

PD lesenice

sprejme v redno delovno razmerje

kvalificiranega kuharja'1|!

z najmanj dve leti ustreznih delovnih izkušenj za delo v Ticarjevem domu na Vršiču.

: Vse informacije dobite po telefonu 81-291 ali na upravi društva, Cesta železarjev 1, j